scéna

amatér

1 | 2008 ročník 54.
dvouměsíčník pro otázky amatérského divadla a uměleckého přednesu

Co to je experimentující divadlo teď a tady

6 otázek pro Lenku Lázňovskou
Za Jarmilu Černíkovou-Drobnou
Když se řekne: Sdružení pro tvořivou dramatiku
Moravský festival poezie | Kaškova Zbraslav

Vážení čtenáři Amatérské scény... | Milan Strotzer 3

Cesty amatérského divadla

Fórum

Co je to experimentující divadlo teď a tady
Milan Strotzer 4

No, je to takové EXPERIMENTUJÍCÍ divadlo aneb O co tady jde? | Lenka Novotná 5

Téma

Nevylít s vaničkou i dítě | Ema Zámečníková 6

Ze života souborů

60. Polické divadelní hry | Miroslav Pichl 7

Z dolního divadelního patra | Jaroslav Bílek 8

Osobnosti amatérského divadla

Kdyby nebylo Zdeny Joskové...
Jaroslav Provazník 9

Významný blanenský divadelník Jiří Polášek má významné jubileum | Jaroslav Charvát 9

Roky pádí... | Slávka Šrámková 11

6 otázek pro Lenku Lázňovskou
Rozhovor připravil Milan Strotzer 11

Paní Aleně Adámkové s láskou
Ludmila Masáková 12

Performance Vladimíra Hulce č. 50
Milan Strotzer 13

Zvláštní věc aneb Eva Kodešová jubilující
Milan Strotzer 15

Za Jarmilou Černíkovou-Drobnou aneb Adresa: Dramaturgické nebe | Milan Strotzer 16

O Julianě Jedličkové pokud možno bez patosu
Milan Strotzer 18

Promiň Julko, nemohl jsem jinak
Vladimír Procházka-Chajda 19

Vzpomínka na Aleše Němečka | Josef Tejkl 20

Poděkování zakladateli obnoveného divadla v Suchdole nad Lužnicí Janu Valáškovi | SUD 21

Nedávno mu bylo šedesát / Vzpomínka na PhDr. Jaroslava Vyčichla | Dušan Zakopal 21

Z občanských sdružení

Když se řekne: Sdružení pro tvořivou dramatiku
Informaci připravila Pavlína Schejbalová 23

Po stopách dramatické výchovy a zrodu Sdružení pro tvořivou dramatiku | Rozhovor s doc. Evou Machkovou připravila P. Schejbalová 23

Divadelní přehlídky a dílny

Klíčové celostátní přehlídky

Kaškova Zbraslav 2007 nezklamala
Jaroslav Kodeš 25

Moravský festival poezie ve Valašském Meziříčí | Hana Kofránková 26

Z širší palety divadelních přehlídek a dílen

Perlení v Bechyni 2008 | Vladimír Zajíc 29

Co jsme si přivezli z Bechyňského perlení
Veronika Fuková 31

O Václava z Václavova | Jaroslav Vondruška 32

23. Setkání divadel a lidí v Ostravě
Saša Rychecký 34

Autorská soutěž o původní jednoaktovku vyhodnocena | Les 35

Nadělení v pohybu 2007
Věra Bělehrádková a Petr Dytrich 36

Kukátko do světa

Lvovské minidrama | Jaroslav Kodeš 37

Postgraduální sloupky

Paměť divadla VI | Jan Císař 40

Servis a informace

Dramaturgický pozorník

Rady nerady pro divadelně nezasvěcené (-náctileté) | Pro slávu poctivého řemesla | Komedye o Františce, dceři krále anglického, a o Honzíčkovi, synu kupce londýnského
Alena Urbanová 42

Friedrich Dürrenmatt: Přišel anděl v Babylon
Pavlína Schejbalová 43

Novinky světové dramatiky

Ivan Vyrypajev: Kyslík | Milan Strotzer 45

Divadelní literatura

Declan Donnellan: HEREC a jeho CÍL
Připravil Milan Strotzer 47

Zprávičky 48

Kalendář | březen – květen 2008 49

Obsah ročníku časopisu Amatérská scéna 2007 a jeho příloh příloha

amatérskáscéna

AMATÉRSKÁ SCÉNA
Dvouměsíčník pro otázky amatérského divadla a uměleckého přednesu
Ročník 45. (Ochotnické divadlo 54.) I Číslo **1 / 2008**
Vydává Národní informační a poradenské středisko pro kulturu
Blanická 4, 120 21 Praha 2
Vedoucí redaktor: PhDr. Milan Strotzer
Redakce: Simona Bezoušková, Mgr. Marie Poesová, Mgr. Pavlína Schejbalová
Redakční rada: prof. PhDr. Jan Císař, CSc. (předseda), MgA. Kateřina Baranowska, Mgr. Radmila Hrdinová, Mgr. Milan Schejbal, David Slížek,
MgA. Jan Šotkovský, PhDr. Vítězslava Šrámková, Zuzana Vojtíšková a Ing. Jaroslav Vondruška
Grafika časopisu: Luboš Tobola
Grafická úprava čísla: Milan Strotzer I **Sazba:** Simona Bezoušková
Adresa redakce: NIPOS-ARTAMA, P. O. BOX 12 / Blanická 4, 120 21 Praha 2
Tel.: 221 507 956–7, **fax:** 221 507 955, **e-mail:** mistr@nipos-mk.cz
Tiskne: Kulturní agentura IKARUS firmy Josef Havelka JH&C Mělník
Rozšiřuje: A.L.L. Production, s. r. o., P. O. BOX 732, 111 21 Praha 1
e-mail: amaterskascena@predplatne.cz
tel.: Callcentrum 234 092 851 / **fax:** 234 092 813
Objednávky přijímá redakce a distributor (http://www.predplatne.cz)
Cena ročního předplatného 240,- Kč
Nevyžádané rukopisy a obrazový materiál redakce nevrací
Redakční uzávěrka tohoto čísla byla 11. 2. 2008
Příští číslo vyjde 7. 5. 2008

© NIPOS PRAHA 2008
ISSN 0002 – 6786 / Registrační číslo: MK CR E 4608

Foto na titulní straně: K nejzdařilejším vystoupením přehlídky tanečního a pohybového divadla Nadělení v pohybu 2007 v CVČ Lužánky v Brně patřilo představení souboru HOP HOP z Ostrova nazvané V bludišti mého srdce. Foto: Jiří „Tashi" Vondráček.

Foto na zadní straně obálky: Jarmila Černíková-Drobná (* 1. 9. 1930 – † 17. 12. 2007) zanechala svou dramaturgickou a pedagogickou prací nesmazatelné stopy ve značné části českého amatérského divadla. Její působení je prokazatelné ve výsledcích práce amatérských souborů v současnosti, odkaz její činnosti má přesah i do budoucnosti, a sice v působení těch, kterým předala své znalosti a zkušenosti. Foto z Jiráskova Hronova 1996: Ivo Mičkal.

Vážení čtenáři Amatérské scény,

dostává se vám do rukou první číslo 54. ročníku časopisu, který původně nesl název Ochotnické divadlo, od roku 1964 pak název současný (45. ročník). Před rokem jsem vás na tomto místě informoval o změnách v grafické podobě časopisu, o jeho nově koncipovaných částech a rubrikách. Zachycené ohlasy na tuto proměnu byly veskrze pozitivní, což redakci velice potěšilo.

V tomto ročníku chceme zachovat podobu i obsahovou strukturu časopisu, které jste přivykli v minulých šesti číslech. Ambicí redakce stále zůstává to, aby Amatérská scéna (AS) byla co nejúplnějším zdrojem informací a mapovala v co možná nejširším záběru amatérské divadelní dění včetně uměleckého přednesu, byla zdrojem poznání, poskytovala pomocnou ruku pro řešení uměleckých i organizačně-technických a dalších otázek a aby byla svým způsobem organizátorem dění v amatérském divadle v České republice.

Pro letošní ročník jsme připravili několik novinek. První se objevuje v rubrice ***Fórum***, která bude věnována diskuzi na téma experimentující divadlo. Měla by směřovat k pojmenování, **co je to experimentující divadlo teď a tady** a ve výsledku k docílení toho, aby vymezení celostátních přehlídek, především Šrámkova Písku, došlo svého naplnění.

V rubrice ***Z občanských sdružení*** chceme postupně představit **existující občanská sdružení a nevládní organizace** zabývající se amatérským divadlem s celostátní (mezinárodní) působností. V tomto čísle začínáme Sdružením pro tvořivou dramatiku.

Naší snahou bude upírat v příslušných rubrikách ve větší míře pozornost k většinové skupině amatérských divadelních souborů, kterou u nás představují **venkovské divadelní soubory**.

Stále se opakující dotazy na **dostupnost textů divadelních her** chceme zodpovědět v rubrice ***Poradna*** inovovaným zmapováním zdrojů a míst, kde lze texty získat, včetně kontaktů na ně.

Záměrem redakce je také zachovat v plné šíři a struktuře, kterou jsme uplatňovali v minulém ročníku, tzv. **dramaturgický pozorník**. Náměty pro dramaturgickou volbu budou nacházet pod hlavičkou Rady – nerady nově vzniklé generační soubory mladých, vedle toho se vždy objeví impulzy z oblasti divadelní klasiky a novinek světové, případně tuzemské dramatiky.

V rubrice ***Postgraduální sloupky*** budeme pokračovat v sérii článků profesora Jana Císaře nazvaných **Paměť divadla**. Stejně tak v dalších částech a rubrikách budete objevovat, co jste si v nich uvykli nacházet.

Jedna změna bude však z hlediska obsahového podstatná. Od roku 2000 byla součástí časopisu **repertoárová příloha**, v níž jsme postupně vydali tiskem 51 divadelních her vzniklých v amatérských divadelních souborech, jejichž kvalita byla prověřena jevištními realizacemi. Takto vymezená edice, má-li být zachována kvalita, není bezedná. Zásoba těchto her se v současnosti přiblížila k nule. Nezbývá, než si dát pauzu a posečkat, až se rezervoár přiměřeně naplní. V praxi to znamená, že pro letošek nebude repertoárová příloha samostatnou součástí časopisu.

www.amaterskascena.cz

V průběhu roku 2007 se objevila z hlediska našeho časopisu **novinka**, o které jsme na stránkách AS ještě neinformovali. Jsou jí internetové stránky časopisu **www.amaterskascena.cz.** Po loňském záběhovém provozu by měly být postupně plnohodnotnou součástí časopisu. Ne v tom smyslu, že bychom zde uváděli plné znění aktuálních čísel AS. Stránky budou poskytovat informace o právě vydávané Amatérské scéně, o jejím obsahu včetně upoutávek na stěžejní články apod. Se zpožděním nejméně dvou čísel na nich návštěvníci naleznou kompletní verzi starších čísel včetně obrazové části ve formátu PDF.

U těch, které jsou nejstaršími zpracovanými a zachovanými v digitální podobě (od roku 2000) pak ve formátu DOC, a to pouze textovou část. Týká se to vlastního časopisu, jeho přílohy bulletinu d´ARTAMAn, ne však Repertoárové přílohy AS.

Počítáme s tím, že by se v plném znění aktuálně na webových stránkách objevoval bulletin d´ARTAMAn tak, aby zájemci měli okamžitý přístup k propozicím divadelních přehlídek a vzdělávacích akcí, jejich programům, k přihláškám na ně. Na www.amaterskascena.cz chceme zveřejňovat i další aktuální informace neobsažené v bulletinu d´ARTAMAn. Již vloni se na stránkách objevovaly bezprostřední vstupy z některých klíčových divadelních přehlídek v době jejich konání, články z přehlídkových zpravodajů atp.

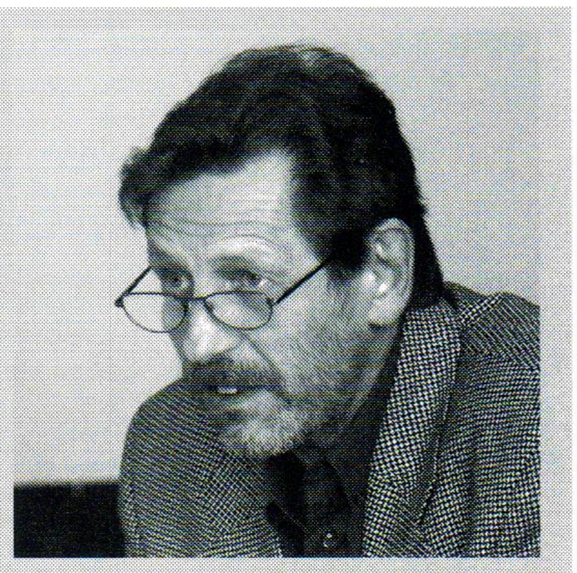

Milan Strotzer. Foto: Ivo Mičkal.

Stránky budou obsahovat některé informace trvalého charakteru, např. soupis a anotace nabízené divadelní literatury z produkce NIPOS-ARTAMA či divadelních her vydaných prostřednictvím Repertoárové přílohy AS. Zamýšlíme je využít i k vytváření databáze amatérských divadelních souborů.

Stránky jsou a budou otevřeny interakci s jejich uživateli formou diskuzních skupin. Budou také propojeny s databází českého amatérského divadla, což z nich spolu s výše uvedeným a dalším namnoze v tuto chvíli ani netušeným obsahem učiní jakýsi generální zdroj informací a poznání pro amatérské divadelníky a nejen pro ně.

Nakonec něco o stahujících se mračnech nad Amatérskou scénou

Prosincová schůzka redakční rady AS se nesla v duchu hledání cest zefektivnění nákladů, které si časopis vyžaduje. Jako každé nízkonákladové periodikum je i AS a její vydávání, nahlíženo optikou ekonomických kritérií, produktem nerentabilním, drahým. Nic na tom nemění ani skutečnost, že časopis v rozsahu tak, jak jej znáte, vytváří redakční tým čítající v přepočteném stavu 2,8 pracovníky, že míra výše honorářů je sotva třetinová oproti průměru srovnatelných periodik, že náklady na tisk jsou v nejnižších cenových kategoriích, že grafiku časopisu vytváří vedoucí redaktor a šetří se přinejmenším desítky tisíc korun za samostatného grafika atd.

Aby se vyrovnaly příjmy a náklady, musela by mít AS několikanásobný počet odběratelů-předplatitelů. Dnes jich má šest set. Odborný odhad o počtu divadelních souborů v ČR ukazuje na dva tisíce kolektivů. Kdyby byl naplněn náš užívaný slogan Amatérská scéna do každé divadelní rodiny, byla by ekonomická rozvaha časopisu o hodně příznivější, byť by rozpočet stále nebyl ani zdaleka vyrovnaný.

Pod tíhou této reality padaly na schůzce redakční rady různé otázky a návrhy. Tou zásadní otázkou, jež zazněla, bylo, zda vůbec amatérští divadelníci časopis chtějí, zda jej potřebují. Protože na takovou otázku nelze nalézt odpověď u zeleného stolu, byla redakce pověřena tím, aby učinila všechny dostupné kroky vedoucí k rozhodnému

Amatérská scéna do každé divadelní rodiny!

Redakce se pro to vynasnaží učinit maximum, naposledy však o existenci časopisu rozhodnou sami amatérští divadelníci.

zvýšení počtu předplatitelů a tudíž nákladu časopisu. Pokud se to podaří, otázka bude zodpovězena. Stejně tak naopak. Pro redakci je to úkol nelehký, neboť nikdo z jejích členů nevládne takovými časovými dispozicemi (o prostředcích nemluvě), aby je mohl dát v potřebné míře do služeb PR časopisu. Přesto usilujeme o oslovení divadelních souborů a jednotlivých potenciálních odběratelů AS, z nichž mnozí o existenci časopisu ani nevědí. Mnozí jej mají v paměti z doby, kdy jej přestali odebírat, neboť jim v jistém období přestal sloužit, být užitečným. Ale ani oni nevědí, že se právě pro ně časopis razantně proměnil.

V tomto našem usilování nám můžete pomoci i vy, věrní předplatitelé tím, že nám i nadále zachováte přízeň a že o AS budete informovat právě ty, kteří netuší. Jste s nimi v nejužším kontaktu. Setkáváte se s nimi ve svých souborech, na divadelních přehlídkách, seminářích, dílnách atp. Prosíme, pomozte!

Mezi návrhy, jak zefektivnit vydávání AS, byly takové, které se týkají bezprostřední redakční, potažmo vydavatelské činnosti. Nechci na tomto místě zdržovat tím, co je v možnostech samotné redakce. Jeden z těchto návrhů, a dnes již přijatých opatření, ale zmínit musím. Je jím zvýšení ceny časopisu. Řeknete si, na jedné straně je tu volání po zvýšení počtu předplatitelů a na druhé zdražování, jak to jde dohromady?! Ano, to je oprávněná otázka s vykřičníkem. Pravdou je však skutečnost, že cena pro předplatné ve výši 40 Kč za číslo je v současnosti nejnižší v

www.amaterskascena.cz
Generální zdroj informací a poznání nejen pro amatérské divadelníky.

rámci souměřitelných periodik. Zvýšení se dotkne však až těch, kdo budou platit předplatné po 31. prosinci 2008. Nové roční předplatné je stanoveno na 360 Kč (6 čísel po 60 Kč) s platností od 1. 1. 2009. **Kdo si roční předplatné pořídí v roce 2008, zaplatí stávající cenu 240 Kč za 6 čísel.** Onu dvacetikorunu za číslo navíc pak bohatě vyváží připravovaná Odborná příloha AS, jejímž prostřednictvím se předplatitelům dostane do rukou na pokračování, počínaje č. 1/2009, kniha profesora Jána Zavarského Kapitolky ze scénografie. Jde o znamenitou publikaci nejen pro potřeby scénografů, ale také hlavně pro režiséry. Kniha nebyla dosud nikdy v češtině vydána. Bude to tedy něco za něco.

Zůstáváme ve víře, že se nám ona mračna nad Amatérskou scénou podaří rozptýlit, aby její další existence mohla pokračovat pod slunnou oblohou. Redakce se pro to vynasnaží učinit maximum, naposledy však o existenci časopisu rozhodnou sami amatérští divadelníci.

Milan Strotzer
vedoucí redaktor AS

forum

Co je to experimentující divadlo teď a tady

Milan Strotzer

Když jsme v roce 1991 v nově zřízeném Informačním a poradenském středisku pro místní kulturu (IPOS, nyní NIPOS), v jeho útvaru ARTAMA, zabývajícím se neprofesionálním uměním, pojmenovávali jednotlivé oblasti amatérského divadla, volili jsme mezi jinými termíny **tradiční** a **netradiční**. Potažmo jsme je vtiskli do propozic příslušných celostátních přehlídek. Tradiční pro nás byla činohra a její „celovečerní" produkce, netradičním bylo myšleno vše ostatní, co nectilo zažité a ověřené divadelní konvence a co jsme si představovali pod pojmy alternativní, undergroundové, autorské, na pomezí uměleckých druhů a žánrů, ale i to, co bylo označováno jako malé jevištní formy a vůbec divadlo takzvaně mladé.

Zdálo se to zprvu jasné. Hned s prvním ročníkem nově ustavené přehlídky tradičního divadla Divadelní Třebíč 1992 nastal s přijatou terminologií problém. Stejně tak i na půdě pro divadlo netradiční, jemuž byl po tradici určen Šrámkův Písek s podtitulkem přehlídka mladého netradičního a autorského divadla a divadla malých forem. V programu obou přehlídek se mísily produkce tradiční i netradiční. Na Divadelní Třebíči byla vpravdě tradiční inscenace vzácností a na Šrámkově Písku se objevovaly produkce založené na dávno prošlých divadelních principech a konvencích. Ať se tak dělo vlivem vágní představy členů krajských porot o vymezení přehlídek nebo z jiných důvodů, docházelo k tomu, že si třebíčská porota lámala hlavu s posuzováním nesouměřitelných divadelních počinů a s hodnotícími kritérii, neboť v přehlídkovém koši, obrazně řečeno, porovnávala hrušky s jablky. Píseckou porotu tento problém sice až tak netrápil, neboť vymezení přehlídky bylo přece jenom širší. Začasté však docházelo k tomu, že inscenace, které nebyly zřetelně netradiční, byť byly ve srovnání s jinými na kvalitativně vyšší úrovni, na půdě Šrámkova Písku doceněny nebyly, a tak nemohly být ani doporučeny k poměřování na Jiráskově Hronově. Navíc slůvko **mladé** v podtitulku Šrámkova Písku mělo ten dopad, že netradiční starší 22 let, a staří už vůbec, neměli šanci hrát ani v Písku, ani v Třebíči.

Tyto zkušenosti a problémy jako první řešila Divadelní Třebíč novým, a dosud platným, ustanovením o tom, komu je přehlídka určena. Promítlo se to i do jejího názvu – Celostátní přehlídka amatérského činoherního a hudebního divadla. Pokud jde o činoherní část, přístup na ni mají soubory, které ve své inscenační praxi uplatňují principy hereckého divadla, a to ať na základě textů dramatických autorů či čerpají z nejrůznějších zdrojů tzv. otevřené dramaturgie.

Nebývale silná vlna vzniku nových studentských divadelních souborů vedla v roce 2003 ke konstituování Náchodské prima sezóny jako celostátní přehlídky studentského divadla. Spolu

„Šrámkův Písek byl otevřen souborům bez věkového omezení a v jeho podtitulku se objevilo nové pojmenování, které kolega Karel Tomas z původně navrženého Celostátní přehlídka amatérského experimentálního divadla obezřetně změnil na experimentujícího."

s tím byl Šrámkův Písek otevřen souborům bez věkového omezení a v jeho podtitulku se objevilo nové pojmenování, které kolega Karel Tomas z původně navrženého Celostátní přehlídka amatérského **experimentálního** divadla obezřetně změnil na **experimentujícího.**

Sleduji produkce Šrámkova Písku kontinuálně mnoho let a musím konstatovat, že navzdory tomu, že byl dle mého soudu nově vymezen zcela jasně slůvkem **experimentující**, zas tak moc se toho nezměnilo. Krajské poroty navrhují soubory, které jsou experimentování na hony vzdáleny, ba v písec-kém programu se objevují inscenace, které kdyby byly v Třebíči (dnes také i v Děčíně), patrně by uspěly a ocitly se mezi doporučovanými na Jiráskův Hronov. Maně mne napadají inscenace Dividýlka Slaný, Jesličekz Hradce Králové aj., které byly v Písku na okraji zájmu a porota je logicky nemohla na Hronov vyslat jako zástupce experimentujícího divadla. Přitom by stačilo, kdyby soubory samy obezřetně a se znalostí propozic uvážily, kam se se svými inscenacemi mají přihlásit, kam patří. A když už to nejsou s to posoudit sami inscenátoři, měla by zafungovat ta která krajská porota, potažmo písecká či třebíčsko-děčínská, a doporučit soubor na patřičnou celostátní přehlídku. Ostatně zcela záměrně mají Divadelní Třebíč/Divadelní Děčín se Šrámkovým Pískem shodné uzávěrky přihlášek, aby byla umožněna prostupnost.

Ona prostupnost je však již jen dodatečně konstruovanou pojistkou pro to, aby „nepřepadla přes palubu" kvalitní inscenace jen proto, že její tvůrci nezvolili správnou „škatulku", proto, aby se po zásluze mohla objevit i na Jiráskově Hronově. Jádro problému a jeho řešení je někde jinde. Patrně ve slůvku experimentující, v tom, co si pod ním kdo představuje. Pokusme se v této rubrice pojmenovat, **co je to experimenující divadlo teď a tady**, pokusme se ujasnit si, co očekáváme v programu přehlídky, která nese v podtitulku slovo experimentující. Tato rubrika AS se k tomu otevírá tímto číslem časopisu. Nečekejte, až vás osobně redakce vyzve, pište!

O první příspěvek jsem požádal svou kolegyni Lenku Novotnou, která má v Artamě na starosti mj. i Šrámkův Písek. Tady je:

„Krajské poroty navrhují soubory, které jsou experimentování na hony vzdáleny, ba v písec-kém programu se objevují inscenace, které kdyby byly v Třebíči (Děčíně), patrně by uspěly a ocitly se mezi doporučovanými na Jiráskův Hronov."

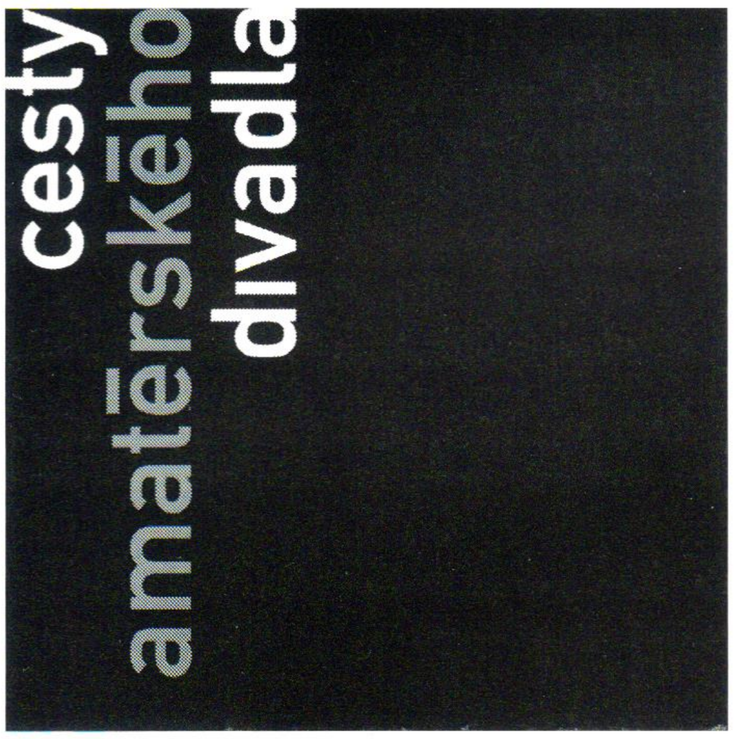

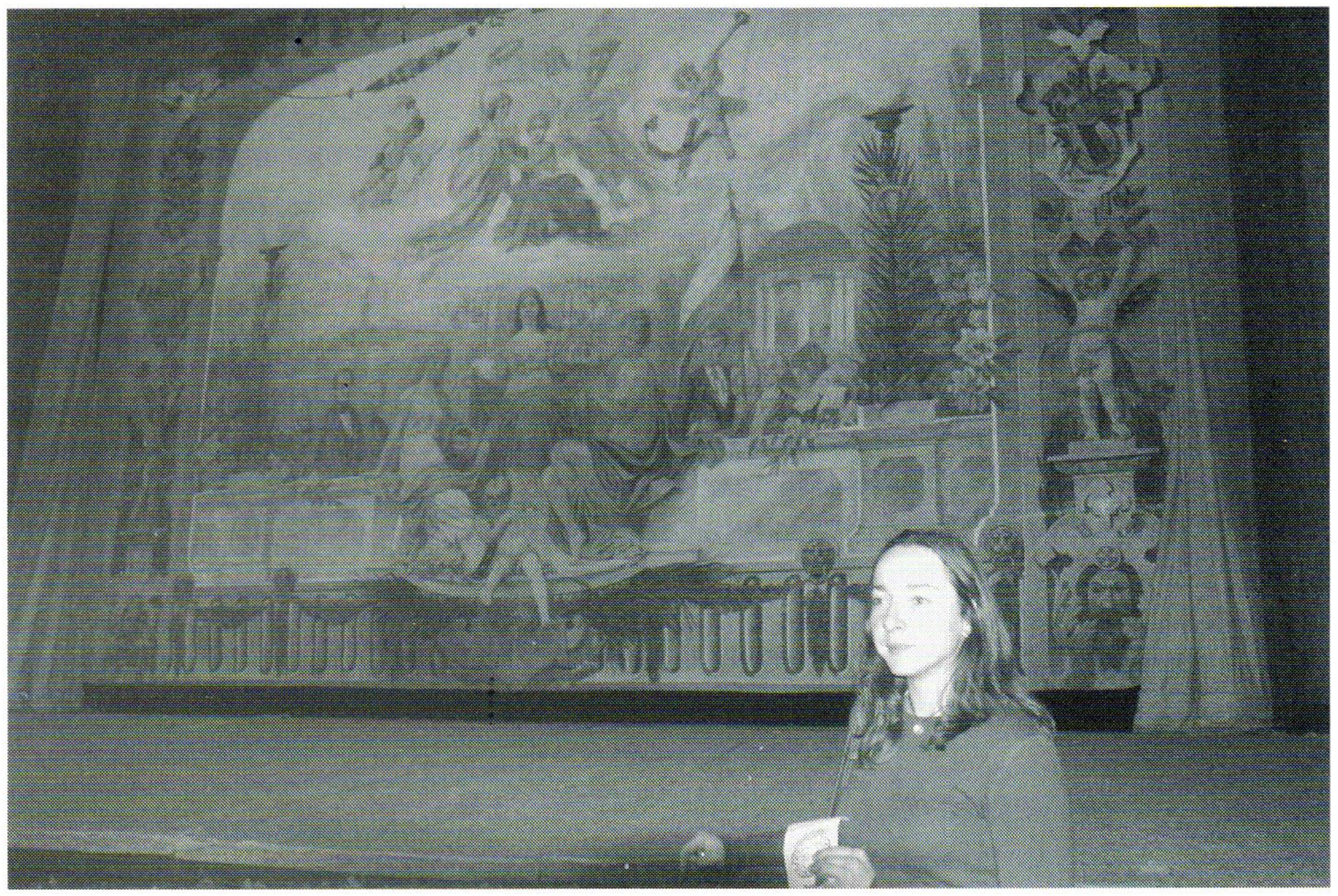

Lenka Novotná při zahajování Šrámkova Písku před historickou oponou píseckého Divadla Fráni Šrámka. Foto: Milan Strotzer.

No, je to takové… EXPERIMENTUJÍCÍ divadlo aneb O co tady jde?

Lenka Novotná

AS si pro letošní rok připravila nové téma do diskuze, chcete-li pro fórum. Je jím experimentující divadlo, za což jsem velice ráda, snad se konečně dozvím, o co tady jde…

Stát se odborným pracovníkem v oboru experimentujícího divadla znamená: vědět, co vlastně experimentující divadlo je, jak se definuje. Ale to jsem při převzetí péče o tuto divadelní oblast právě nevěděla. A tak jsem se těšila na svou první odbornou radu, kde jsem se měla setkat s odborníky na slovo vzatými. A naivně jsem si myslela, že právě od nich se dozvím odpovědi na své otázky, nejen ohledně názvu jednoho z divadelních oborů. Ale ani na první odborné radě, ani na žádné další jsem nedospěla k tomu, abych si mohla říct, co že to experimentující divadlo je a která že představení do této skupiny s jistotou patří. Jen jsem se utvrdila v názoru, že právě kolem tzv. experimentujícího divadla se pořád jen točí řeč a název oboru se neustále upravuje a mění – alternativní, mladé, experimentální, netradiční atd., ale každý si pod ním představuje něco jiného. Vymezení zůstává stále mlhavé.

Když už jsme u odborných rad, na tu poslední jsem pozvala mimo jiné také Tomáše Žižku, který nikdy nebyl na Šrámkově Písku a měl spoustu dotazů, konkrétně právě na experimentující divadelní soubory. Zda vůbec Celostátní přehlídka experimentujícího divadla vyjde vstříc souboru, který experimentuje např. s časem a představení trvá 24 hodin, nebo zda je dostatek prostoru také pro představení, které experimentuje s počtem diváků, kdy soubor hraje např. jen pro jednoho diváka, což by ve výsledku znamenalo hrát třeba padesátkrát za sebou. A to nechci ani pomyslet na to, kdyby náhodou některý soubor experimentoval s délkou představení i počtem diváků dohromady. To by pak trvalo padesát dní (beze spánku) jen vystoupení jednoho souboru.

Tomášovi jsem s lítostí nebo možná spíše s radostí oznámila, že se žádné takové soubory nevyskytují (tedy nehlásí se na krajské postupové přehlídky), tudíž pro mě od té chvíle žádné experimentující divadlo v českém okruhu amatérských divadelníků není, nebudu se tedy ani trápit s jeho názvem. J *Takže o co tady jde?*

„Pokusme se v této rubrice pojmenovat, co je to experimenující divadlo teď a tady, pokusme se ujasnit si, co očekáváme v programu přehlídky, která nese v podtitulku slovo experimentující.“

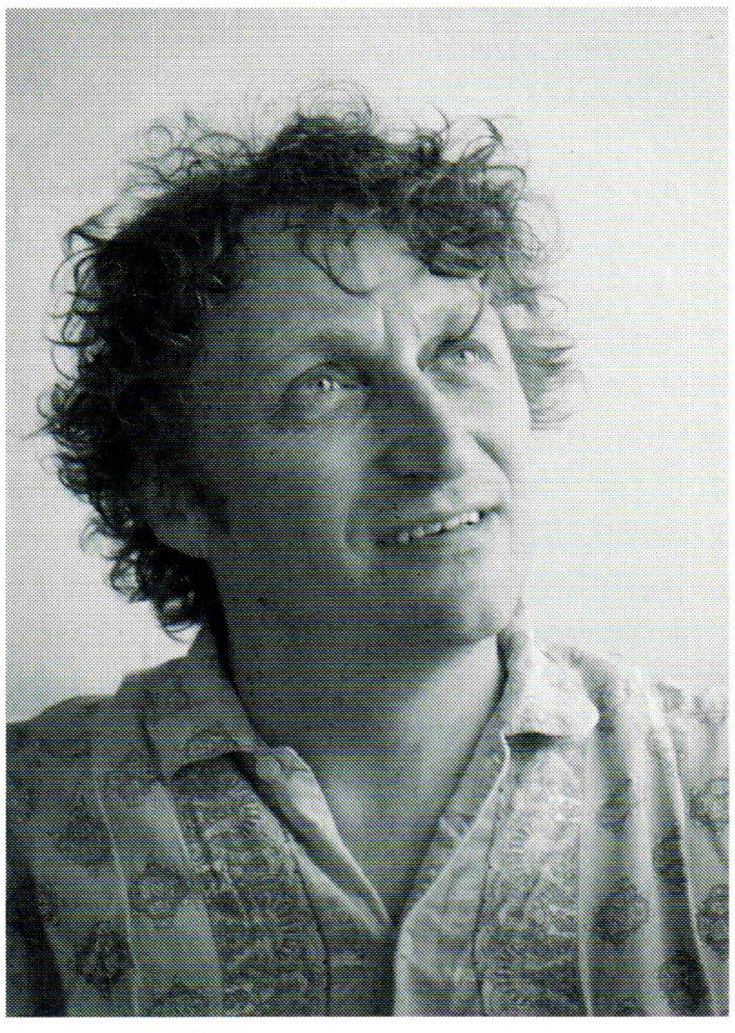

Tomáš Žižka. Foto: I. Mičkal.

Nevylít s vaničkou i dítě

Ema Zámečníková

Byla jsem letos oslovena pořadateli Pedagogické Poemy, abych pro zúčastněné pedagogy vedla seminář o recitaci, které se léta intenzivně prakticky i teoreticky jako pedagog věnuji. Protože se domnívám, že přednes je, zejména na středních a pedagogických školách, zcela nevyužit a opomíjen, nabídku jsem nadšeně přijala. Považuji ho mimo jiné za cestu k literatuře, za pedagogický nástroj působení na osobnostní rozvoj dítěte, mladého člověka, i za ušlechtilou zálibu dospělého nadšence, který touží obohatit svůj citový život a rétorické dovednosti. Bohužel, na oslovení velmi vstřícných pedagogů jsem měla pouhou půldruhou hodinu a ani tento kraťoučký čas jsem nedokázala vyplnit dle svých představ. Mám málo prozkoumanou podobu výuky přednesu (i DV) na zainteresovaných školách a neznala jsem zejména problematiku Poemy samotné. Proto mne posléze velmi vzrušila výzva mně zcela neznámého pedagoga SPgŠ v Berouně Romana Musila, která pod názvem ***POEMA je balzamovaná mrtvola*** ležela volně na stolech, aniž by ji někdo někomu vnucoval ke čtení. Pan Musil kladl otázky: *Proč se studenti a profesoři pedagogických škol jednou za rok scházejí? Čím je Pedagogická Poema pedagogická? K jakému cíli Poema směřuje?Je pro studenty, aby se naučili přednášet? Nebo je pro porotu?* Dále: *Pokud se Poema odehrává jen na středních pedagogických školách, pak by měla vycházet minimálně z profilu absolventa, maximálně z obsahu vyučovacích předmětů vedoucích k pedagogické praxi.* Měla jsem možnost s některými pedagogy pak mluvit, proto cítím potřebu se k výzvě vyjádřit, i když jen jako nezaujatá pozorovatelka a propagátorka zařazení výuky přednesu do škol.

Vycházím z představy, že absolvent pedagogické školy bude pedagogicky široce působit na děti v MŠ, družinách, v domech dětí a mládeže apod. A většina jich odchází po maturitě studovat výše, tím se prostor působení zvětšuje maximálně. Základy, které si odnese ze středoškolského studia, by měly být důkladné a bez mezer. Maturant by měla být osobnost s rozvinutým pedagogickým talentem, ovládající komunikativní dovednosti, všestranně vybavena pro učení, výchovu, s přehledem o metodách, přístupech.

Měl by umět nejen vyprávět a recitovat zajímavě, poutavě a technicky přijatelně, ale i osobitě, s názorem a s postojem, s citem pro literaturu, formu, jazyk. Přiměřeně k věku dětí či mládeže. Ovládat prostředky mimoslovní. Každá učitelka v MŠ by měla dokázat zahrát loutkovou scénku, pohádečku a nespoléhat na kšeftovní a jiné produkce. Ideální je, pokud může student konfrontovat výsledky studia s jinými studenty a jednotlivé školy své přístupy mezi sebou. A kde? No přece na Poemě!

„Ideální je, pokud může student konfrontovat výsledky studia s jinými studenty a jednotlivé školy své přístupy mezi sebou. A kde? No přece na Poemě!“

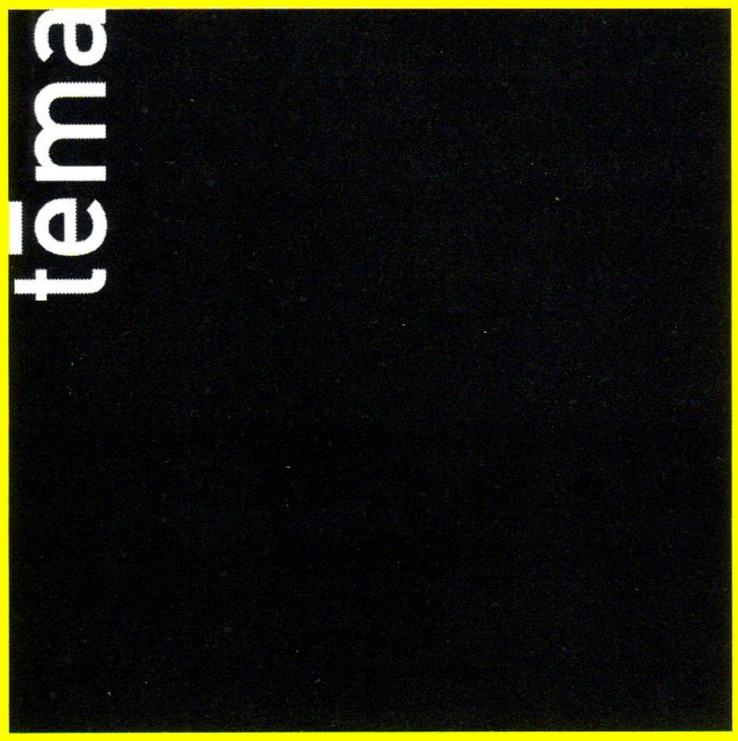

Absolvent by měl dokázat učit, vychovávat, působit. Zvládnutí metod dramatické výchovy by mělo být samozřejmostí, včetně schopnosti připravit s dětmi a mládeží vystoupení, představení, recitační pásmo. Se vším by se měl (alespoň) setkat již na střední škole. A opět: kde předvést výsledky, postupy a přístupy, případně celá představení, kde něco „odkoukat“ od ostatních? Na Poemě!

Z výše uvedeného mi vyplývají jednotlivé kategorie: improvizované vyprávění, předčítání, hry, přednes poezie, prózy, loutkové výstupy, vše kolektivní i individuální. A porota: odborníci nejen uměleckého přednesu, ale i dramatické výchovy, loutkáři, výtvarníci, hudebníci a pedagogové. A program: více času na soutěž, na semináře, dílny, diskuze. Je toho hodně? Vždyť Poema si to zaslouží. Je smysluplnou, váženou a uznávanou tradicí, ta se těžko a dlouho utváří. Jen ji trochu oprášit, aby ji nikdo nenazýval „balzamovanou“ mrtvolou. Hlavně ji nikdo nezrušte, nevylijte s vaničkou i dítě.

60. Polické divadelní hry

Miroslav Pichl

Rok 2007 měl v historii Polických divadelních her zvláštní místo. Bylo to totiž již pošedesáté, kdy se na prknech jeviště Kolárova divadla sešli hlavně amatérští „herci z ochoty", aby na této tradiční přehlídce ukázali polickým divákům své umění a vzdali hold bohyni divadla Thálii.

Tomuto krásnému výročí však předcházela dlouhá a často i trnitá cesta. Začíná u prvního doloženého divadelního kusu Hrabě Beňovský, uvedeného v sále hostince U černého koně roku 1820, kde se pak *„hrávalo častěji od sdružených měšťanských synků a dcer divadlo, kteréžto dál a dál se vzmáhalo"*. A skutečně se vzmáhalo. Od této doby poličtí ochotníci s nadšením a obětavostí uvedli do života spoustu her a vystřídali četná prostá jeviště v sálech polických hostinců. Mnozí tehdejší ochotníci našli v divadle víc než zálibu. Patřili k nim tehdejší řemeslníci a živnostníci, kteří vkládali do divadla svoje vlastenecké city a naděje do budoucnosti.

Významným mezníkem v dějinách polického ochotnického spolku se stal rok 1877, kdy vznikl řádný Spolek divadelních ochotníků Kolár s úředně schválenými stanovami. Postupem doby však u mnohých činitelů ochotnického spolku nabývala vrchu touha po vlastním trvalém kulturním stánku, který by byl oporou nejen pro další rozvoj polického ochotnického divadelnictví, ale i pro ostatní kulturní činnost ve městě. Prvním krokem k naplnění této představy byl rok 1918, kdy zásluhou režiséra Jana Pejskara vzniklo Družstvo pro postavení divadla, s cílem opatřit finanční prostředky k postavení nové divadelní budovy. Uběhlo 20 let, které byly nejen naplněny hledáním vhodného místa pro budoucí divadlo, ale hlavně usilovnou snahou získat potřebné finance. Pořádaly se různé slavnosti, plesy, vznikla tradice polických poutí, jejichž výtěžek významně přispíval k naplnění pokladny. Konaly se i veřejné sbírky, připomínající někdejší sbírky na stavbu Národního divadla. Vzrušené události roku 1938 nakonec uspíšily rozhodnutí o zahájení stavby nové budovy divadla. S vědomím, že nastala snad poslední vhodná příležitost, bylo urychleně rozhodnuto o zahájení stavby. Dne 9. července 1939 byly slavnostně položeny základní kameny, stavba utěšeně pokračovala i díky brigádnické pomoci ochotníků a ostatních občanů a již dne 27. června 1940 byla provedena zemským úřadem kolaudace budovy Kolárova divadla, projektované architektem Čeňkem Mužíkem z Chocně.

Po slavnostním otevření budovy dne 29. června 1940 bylo uvedeno celkem 10 divadelních inscenací. Ty se staly zrodem pravidelně se opakující přehlídky ochotnického divadla v příštích letech – Polických divadelních her (PDH). Nebyla však ta tradice PDH zase tak souvislá. Již v roce 1944 byly hry německými úřady zakázány a

„Po slavnostním otevření budovy dne 29. června 1940 bylo uvedeno celkem 10 divadelních inscenací. Ty se staly zrodem pravidelně se opakující přehlídky ochotnického divadla v příštích letech – Polických divadelních her."

podařilo se je obnovit až v roce 1946. Rok 1950 byl svým způsobem také významný: Divadelní spolek Kolár v Polici nad Metují byl donucen vstoupit jako dramatický kroužek do Závodního klubu ROH Kovopol a převést veškerý majetek spolku, tj. celou divadelní budovu se zařízením, inventářem, divadelními rekvizitami, spolkovou knihovnou a peněžní hotovostí do správy Revolučního odborového hnutí. Ke všemu nebyly PDH ten rok ani dovoleny – pro změnu zase úřady komunistickými, což trvalo s výjimkou roku 1954, až do roku 1955. Pak se však PDH střídaly rok za rokem pravidelně. V roce 1970 proběhly důstojné oslavy 150 let trvání ochotnického divadla v Polici nad Metují, které se však staly jakousi tečkou za dosud pravidelnou ochotnickou činností. Po několika velmi úspěšných inscenacích polických ochotníků (Masér v dámské lázni, Tři v tom, Kat a blázen) nastala stagnace. V letech 1984 a 1986 polický soubor dokonce žádnou divadelní hru nenastudoval. Vleká otrava husákovské normalizace prostupovala celou společností, ochotníky nevyjímajíc. Navíc z důvodů postupného chátrání technického vybavení divadla nakonec došlo k zastavení všech jevištních akcí a tím načas skončily i Polické divadelní hry.

„Uplynulo dlouhých 67 let od doby, kdy poličtí ochotníci i jejich oddaní a věrní diváci pohlíželi s hrdostí na svůj nový stánek..."

DS Kolár Police nad Metují / Wilder, Diamond, Stone: Někdo to rád horké. Foto: archiv přehlídky v Červeném Kostelci 2006.

DS Kolár Police nad Metují / Bronislav Nušič: Truchlící pozůstalí. Foto: archiv souboru, 2003.

DS Kolár Police nad Metují / Wilder, Diamond, Stone: Někdo to rád horké. Foto: archiv přehlídky v Červeném Kostelci 2006.

Ani změna politického systému v roce 1989 nepřinesla v ochotnické činnosti zpočátku žádoucí obrat. Roku 1992 převzalo budovu Kolárova divadla město Police nad Metují, což byl veskrze pozitivní počin. V několika etapách se postupně podařilo uskutečnit velkolepou rekonstrukci technického zázemí, interiérů i exteriérů divadelní budovy. Na činnost ochotnického souboru to však velký dopad nemělo. Po čtyřiceti letech komunistického nevolnictví se mnoha lidem objevily dosud nepoznané možnosti svobodného cestování i smysluplného uplatnění v soukromém a politickém životě. Na divadlo tak trochu nezbýval čas. Pak však přichází touha po chvílích oddechu, mnozí, mezi nimi hlavně noví mladí adepti, objevují, stejně jako předtím jejich předchůdci, kouzlo ochotnického divadla. Vznikají velmi úspěšné inscenace mladého polického souboru, které obecenstvo PDH s nadšením přijímá: Revizor (1994), Hrátky s čertem (1996), Mnoho povyku pro nic (1997), Ženitba (1999), Námluvy, Mistr Pleticha (2001), Truchlící pozůstalí (2002) a Někdo to rád horké (2005).

Uplynulo dlouhých 67 let od doby, kdy poličtí ochotníci i jejich oddaní a věrní diváci pohlíželi s hrdostí na svůj nový stánek, tak těžce vydupaný ze země. Tehdy vznikla i šťastná myšlenka, připomínat si tyto nevšední okamžiky rok co rok formou divadelní přehlídky umění ochotnických herců. Je potěšující, že i přes všechny překážky předcházejících dob se tento festival přenesl až do dnešní doby, zachoval si přízeň diváků a zájem ochotnických herců. Šedesáté výročí PDH je toho výmluvným dokladem.

Z dolního divadelního patra

Jaroslav Bílek

Tak nazývám nejpočetnější skupinu divadelních amatérů, tedy v pravém slova smyslu těch divadelních ochotníků, jejichž soubory poklidně pracují ve svém teritoriu, aniž by je vzrušovaly divadelní soutěže, natož diskuze o rozdílech mezi profesionálním a amatérským divadlem, které sám v AS sleduji. Pan Zborník dostal za úkol jaksi uzavřít tuto déle trvající diskuzi, ale jak sám přiznává, ukončit se vpravdě dost dobře nedá. Přesto se domnívám, že tento „ problém" v podstatě problémem není, když je zcela zřetelné, kdo je kdo. Ono někdy tvrzení amatéra, že jeho inscenace byla lepší než ta od profesionála, je jen domnělé a samolibé Možné však je, že nějaká repríza profesionálů se trochu vymkne z kloubů a může mít takovou úroveň, že by, dle pana Zborníka, neprošla krajskou soutěží amatérů. Ale to je spíš velmi a velmi výjimečné.

K tomu dolnímu patru. Mé osobní členění kdo je kdo, by spíš v divadelní práci mohlo vypadat: profesionál – amatér – ochotník, přičemž amatéři jsou ti, kteří usilují o co největší přiblížení se profesionálům, a ochotníci ti, co divadelní činnost dělají jednak jako svoji zálibu, jednak jako uplatnění svých vloh a jednak i jako navázání na tradice ochotnického divadla v místě. A takových je mnohem více než profesionálních, a podle mého členění i amatérských těles dohromady. Přesto se o tomto dolním patru skoro nikde nepíše, někdy se bere skoro s pohrdáním na vědomí, a to i přesto, že jejich představení sledují tisíce diváků, a mnohdy spokojených diváků. Samozřejmě že je to tím, že o sobě nepíší, většinou ani o odborném a výborném časopisu Amatérská scéna ani nevědí, nějaké soutěže je nevzrušují, a přesto žijí. Příkladů v mé oblasti je mnoho, uvedu jen tři. Vesnička Křídla u Nového Města na Moravě má kolem 250 obyvatel a

„Vesnička Křídla u Nového Města na Moravě má kolem 250 obyvatel a každoročně zde uvedou jednu hru ve třech reprízách s až osmi sty diváky ze širokého okolí."

každoročně zde uvedou jednu hru ve třech reprízách s až osmi sty diváky ze širokého okolí. Otec souboru pan Čech vždycky v almaře na půdě kulturního domu vyhrabe nějakou starodávnou a zapomenutou hru a „úspěch" se dostaví. Samozřejmě by to nebylo na žádnou přehlídku, ale lidi jsou spokojeni. Že nemají kulturní úroveň? Ale kdepak! Měřeno mnohými škváry z televizí jsou si rovny. Přibyslav je menší město se tři a půl tisíci obyvateli a ochotnické divadlo je zde velmi dobře zakořeněné. Každoročně hrají dva konkurenční soubory, soubor dětí a letos se objevily ještě dva menší studentské soubory. To vše se odehrálo na dalším ročníku nesoutěžní přehlídky Divadelní Přibyslav, která byla rozložena do doby víkendů po celý měsíc. Přibyslavští pokojně pracují doma a nikam se nederou. Zcela výjimečný byl předloňský projekt, kdy realizovali Jiráskovu Lucernu tak, že v létě ty části, které se dost dobře nedají realizovat na jevišti, nafilmovali a celek pak předvedli na jevišti s posuvným plátnem. O podobném počinu jsem nikdy neslyšel ani u profesionálů. A abych si ohřál vlastní polívčičku, neboť ochotnické divadlo vedu v městečku Nové Veselí od svých dvaadvaceti let a je mi čtyřiaosmdesát. „Velím" dvěma souborům. Jeden je mládežnický a jeden dospělých. Mám na svém kontě inscenace již šedesáti sedmi divadelních titulů. No a co, řeknete si. Já bych podotkl, že je to jen a jen důkaz, jak si vede ono dolní patro ochotnického divadla, které přežívá spíš z kořenů dávnější tradice a příkladů z jeho života by byly stovky, pokud o nich někdo napíše bez pohrdání nebo pokud by o sobě soubory napsaly.

Takže co říkáte na divadelní dělbu profesionál – amatér – ochotník (v ruštině je to ljubitel = milovník, což je přiléhavější)? Cha cha!

„...ochotnické divadlo vedu v městečku Nové Veselí od svých dvaadvaceti let a je mi čtyřiaosmdesát. /.../ Mám na svém kontě inscenace již šedesáti sedmi divadelních titulů."

Kdyby nebylo Zdeny Joskové…

Jaroslav Provazník

Počátky moderního českého divadla hraného dětmi je možné najít až hluboko v padesátých letech 20. století, v dobách, kdy s dětmi začali pracovat Josef Mlejnek, Hana Budínská a Jindra Delongová. V 60. letech jejich aktivity a podněty dalších zakladatelských osobností propojila Eva Machková a začala koncipovat dramatickou výchovu jako svébytný obor estetické výchovy, který se ovšem tehdy ještě neučil na žádné vysoké škole ani na žádné jiné škole, natož aby byl součástí osnov či programů pro základní nebo střední školy. (S jedinou výjimkou, a to lidových škol umění, na nichž se právě tehdy začal literárně-dramatický obor vytvářet.) Zato se záhy, od počátku 70. let, začala velmi bouřlivě rozvíjet divadelní větev dramatické výchovy – především díky celostátním přehlídkám dětských divadelních souborů a jejich bohatým a systematicky promýšleným vzdělávacím programům. Tradice těchto akcí nastartovala dvěma přehlídkami z počátku 70. let ve Žďáru nad Sázavou a zdárně pokračovala Kaplickými divadelními léty. A přesně to bylo období, kdy na půdu dětského divadla razantně vstoupila nepominutelná osobnost Zdeny Joskové.

Zdena Josková. Foto: Jakub Hulák.

Zdena Josková už měla tehdy za sebou coby porotkyně setkání s dětským a mladým divadlem na Šrámkových Píscích (protože v 60. letech byly ŠP několik let přehlídkami dětských souborů). Tehdy se tu mimochodem poprvé setkala s Josefem Mlejnkem, „jehož děti", jak na to dnes vzpomíná, „byly schopny zaujatého, přirozeného jednání na jevišti". Což ovšem v tehdejších dobách nebylo vůbec nic běžného. Měla také za sebou zkušenosti dramaturgyně Divadla Jiřího Wolkra (dnes Divadla v Dlouhé) a dramaturgickou práci ve vysílání pro děti a mládež v Československé televizi. A všechny tyto zkušenosti dala do služeb oboru, který ji naplno pohltil a kterému se od té doby cele věnovala – dramaturgii divadla hraného dětmi.

Působila tu jako porotkyně národních (celostátních) i krajských přehlídek, a především jako lektorka autorsko-dramatizátorských seminářů a dílen, jejichž počet je stěží přehlédnutelný. Všechny tyto aktivity vyústily začátkem 80. let v unikátní podnik, jímž byl Klub autorů a dramatizátorů dětského divadla, který se jako (svým způsobem) poloundergroundová iniciativa scházel díky Evě Machkové a pod vedením Zdeny Joskové na půdě tehdejšího odboru zájmové umělecké činnosti ÚKVČ (na jehož základech začátkem 90. let vznikla dnešní ARTAMA).

Zdena Josková na to vzpomíná v loňském Deníku Dětské scény: „Na naše semináře, které jsem vedla snad třicet let, mám ty nejkrásnější vzpomínky; s mimořádným zaujetím a soustředěním a ve velmi přátelské atmosféře tu vznikaly hry, převážně dramatizace kvalitních literárních předloh, šité na tělo souboru, které by zajímaly a těšily jak děti ze souboru, tak v hledišti. Tyto mé semináře se staly pravidelnou součástí přehlídek a pak i samostatnou tvůrčí dílnou nazvanou Kruh autorů a dramatizátorů dětského divadla, která se po řadu let konala třikrát do roka v Evině kanceláři."

Těžko už někdo spočítá, kolika kvalitním dramatizacím nebo i původním dramatickým textům byla Zdena Josková za ta léta kmotrou. Historie samozřejmě nebere v úvahu argumenty typu „co by se stalo, kdyby…". Troufám si ale tvrdit, že kdyby nebylo Zdeny Joskové, vypadala by dramaturgie moderního českého dětského divadla zcela jinak.

Dne 18. února 2008 se paní Zdena Josková dožívá osmdesáti let. Přejme jí hodně zdraví, životní pohody a optimismu do dalších let!

Významný blanenský divadelník Jiří Polášek má významné jubileum

Jaroslav Charvát,
Oblastní výbor SČDO Brno

Jiří Polášek se narodil 27. února 1928 v Brně. Vystudoval Státní grafickou školu v Praze, pracoval jako grafik, později až do odchodu do důchodu jako designer podniku Metra Blansko.

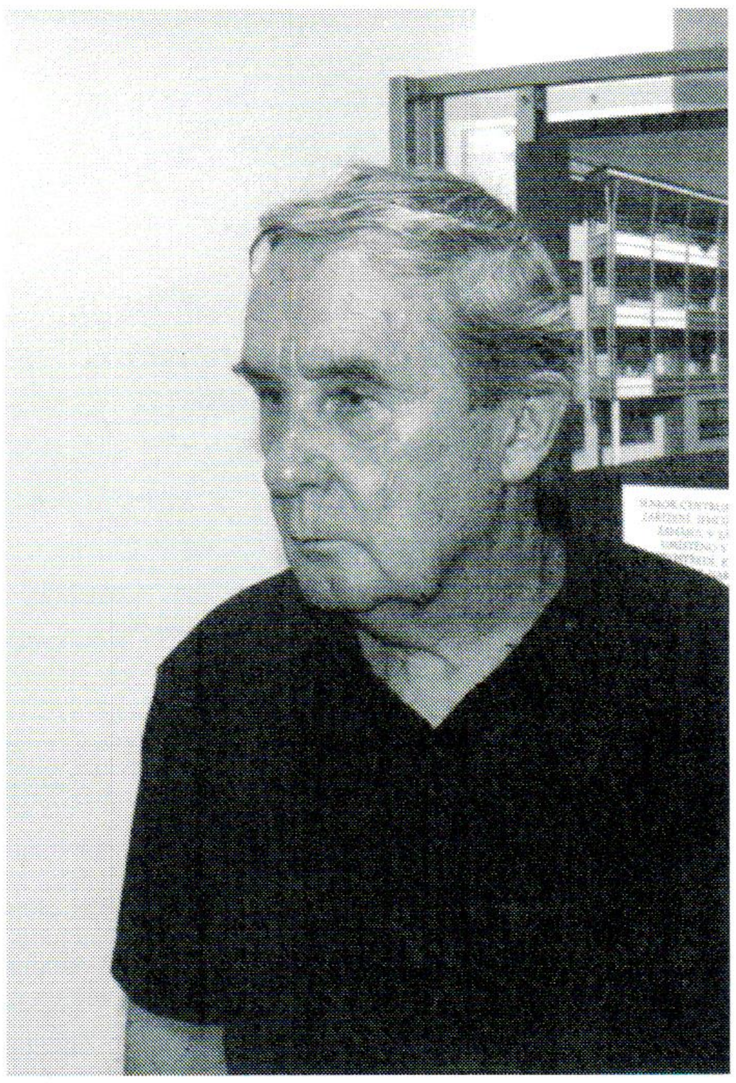

Jiří Polášek. Soukromé foto.

První Poláškovy zkušenosti s divadlem jsou spojeny právě s jeho profesí výtvarníka. Začal se zajímat o scénografii a výtvarnou stránku ochotnických divadelních představení v Blansku, kde v padesátých letech minulého století aktivně působily tři divadelní soubory, na jejichž činnosti se jako scénograf a výtvarník podílel.

Vlastní začátky jeho režisérské, dramaturgické a někdy i herecké tvorby spadají do roku 1955, kdy nastudoval dvě významné divadelní inscenace, a sice Čapkovu Matku a Nezvalovu Manon Lescaut. Od té doby vytvořil v Blansku více než padesát inscenací nejen jako režisér, ale i jako dramaturg, scénograf,

DS ZK ROH Metra Blansko / Jiří Suchý, Ferdinand Havlík: Hra na dr. Johanna Fausta, Praha 2, Karlovo náměstí 40. Režie J. Polášek, účast na Jiráskově Hronově 1987. Foto: archiv souboru.

kostýmní výtvarník i herec. Své inscenace nezřídka obohacuje o hudební, pěveckou a taneční stránku, čímž posouvá činohru k hudebnímu divadlu či muzikálu ve spolupráci se svými dlouholetými spolupracovníky choreografem Petrem Boriou a skladatelem Milošem Librou.

K Poláškovým oblíbeným nastudovaným českým autorům patří bratři Čapkové (Matka, Ze života hmyzu), Jiří Voskovec a Jan Werich (Caesar, Těžká Barbora, Osel a stín, Pěst na oko). Z mladších autorů potom hlavně Jiří Suchý, Jiří Šlitr, Ferdinand Havlík (Jonáš a tingltangl, Elektrická puma, Sladký život blázna Vincka, Johannes doktor Faust, Praha II., Karlovo nám. 40, pásmo Vyvěste fangle), dále Bohumil Hrabal (Bambini di Praga), Jiří Šotola (Kuře na rožni), Ladislav Smoček (Podivné odpoledne dr. Zvonka Burkeho), Ivan Vyskočil (Hamlet a meziřeči). Z jeho dalších úspěšných inscenací připomeňme alespoň Nejkrásnější válku (Renčín, Brabec, Fikejzová), Vančurovo Rozmarné léto a autorskou revui Soirée. A Jiří Polášek neopomínal ani významné světové autory, např. Gogola (Revizor, Ženitba), Gorina (Zapomeňte na Hérostrata), Simona (Vstupte) aj.

O kvalitě Poláškových inscenací svědčí i úspěšná účast na mnoha regionálních a národních přehlídkách a festivalech, např. v Blansku, Hodoníně, Třebíči, Napajedlích, Sázavě, Úpici, Poděbradech, Karolince, a také na Jiráskově Hronově, kam postoupily čtyři tituly. V rámci těchto akcí, na kterých získal několikrát ocenění

„Jiří Polášek /.../ vytvořil v Blansku více než padesát inscenací nejen jako režisér, ale i jako dramaturg, scénograf, kostýmní výtvarník i herec."

osobnosti amatérského divadla

DS ZK ROH Metra Blansko / Jiří Suchý, Ferdinand Havlík: Elektrická puma. Režie J. Polášek, účast na FEMAD v Poděbradech, na Hronov nesměli z ideově-politických důvodů. Foto: Antonín Matuška.

za režii a scénografii, se Jiří Polášek aktivně účastnil a účastní i diskuzních klubů a hodnocení jednotlivých představení.

Svaz českých divadelních ochotníků ocenil jeho tvůrčí činnost Zlatým odznakem SČDO. Je také laureátem Ceny města Blanska za kulturu.

Ve výčtu Poláškovy široké umělecké činnosti je třeba kromě divadla zmínit i malířskou a grafickou tvorbu. Realizoval několik samostatných výstav z oblasti scénografie, malby a užité grafiky.

Jiří Polášek oslavil letos v únoru 80. narozeniny. K tomuto významnému životnímu jubileu mu mnoho zdraví, pohody, chuti a elánu do další tvůrčí práce přejí Oblastní předsednictvo SČDO Jižní Morava, Blanenské divadlo a ostatní kolegové ochotníci.

Roky pádí...

Slávka Šrámková

Roky pádí jako splašení koně. Jsou ale lidé, stále plní energie, kterým to nevadí. Patří mezi ně i Lenka Lázňovská, která v polovině února oslavila významné kulaté jubileum. Nejenže je od léta roku 2001 vedoucí Artamy a zástupkyní ředitele NIPOS, je stále i prezidentkou Českého střediska AITA/IATA a viceprezidentkou Středoevropské sekce této mezinárodní organizace amatérského divadla, předsedkyní festivalu Jiráskův Hronov atd., je také členkou mnoha divadelních porot. Dlouho byla šéfredaktorkou Amatérské scény, když se předtím přičinila o to, aby tento časopis nezanikl, a je stále jeho pilnou přispěvatelkou. Málokdo z divadelníků ale ví, že je také řešitelkou dvou velkých vědecko-výzkumných úkolů – jeden se týká významu dětských uměleckých aktivit pro rozvoj jejich osobnosti, druhý naopak kulturního života seniorů. Inu, Lenčin pracovní záběr je obrovský, protože pochopitelně musí také dost podrobně obsáhnout problematiku všech oborů, jimž se pracoviště Artama věnuje, i orientovat se v tendencích a trendech stále se proměňující kulturní politiky a pracovat pro to, aby se ve stálých inovacích nezapomnělo na fakt, že amatérské aktivity jsou tradiční, velmi podstatnou a nepostradatelnou součástí české kultury, a také potřebují určitou podporu od státu.

„Lenka /.../ je dobrý parťák, je na ni spolehnutí – to je mnohdy víc, než by se na první pohled zdálo - nejen u spolupracovníků, ale i u kamarádů."

Ale nechme výčtů pracovního záběru a zásluh. Znám se s Lenkou vlastně celou její pracovní kariéru a řadu let jsme spolu úzce spolupracovaly a spolupracujeme, takže bych se ráda zmínila o vlastnostech, které u ní oceňuji a obdivuji. O velké pracovitosti jsem se už zmínila, je spojena s připraveností nehledět na čas a pracovní dobu, když je třeba vyřešit problém nebo dotáhnout úkol do konce. Má upřímný zájem o lidi kolem sebe, není nekritická, ale je-li to možné, je vždy ochotná pomoci. Já bych řekla, že je dobrý parťák, je na ni spolehnutí – to je mnohdy víc, než by se na první pohled zdálo - nejen u spolupracovníků, ale i u kamarádů.

Takže, kamarádko Lenko, přeji Ti – a jistě nejsem sama – dobré zdraví, pevné nervy, stále dost energie a úspěchů, to vše protkané spokojeností a radostí v mnoha dalších letech.

6 otázek pro Lenku Lázňovskou

Rozhovor připravil
Milan Strotzer

„...neskrývám jistou naději, že si odbor umění MK snad najde cestu k neprofesionálnímu umění, tj. padne pod stůl nebo se alespoň zpochybní pevnost teze, že neprofesionální umění je pouhá volnočasová aktivita, nikoliv umění."

Každý rok, který prožijeme, je jedinečný. Pro tebe je však rok 2008 jedinečný a ještě navrch výjimečný. Uprostřed února jsi oslavila své kulaté životní jubileum, k němuž ti redakce Amatérské scény srdečně blahopřeje a přeje ti do dalších let dobré zdraví, neutuchající entuziasmus a co nejvíce dnů užitých v pohodě, ať už na tvém pracovišti či v osobním životě. V témže měsíci jsi přebírala agendu takřkajíc ředitelskou. Po letech usilovné práce při vedení útvaru ARTAMA jsi přijala nabídnutou funkci ředitelky NIPOS, kterou dosud zastával PaedDr. František Zborník, jenž z NIPOS odchází pracovat na ministerstvo kultury, na post ředitele odboru umění a knihoven.

Co tahle změna v pracovních rolích, myslím tím u tebe i u dr. Zborníka, znamená nebo může znamenat pro oblast neprofesionálního umění a jmenovitě pak pro amatérské divadlo?

Je polovina února a já nejen z pověrčivosti říkám, dokud nedržím v ruce papír se svým jmenováním, jsem stále šéfová útvaru ARTAMA. Pokud se opravdu ředitelkou stanu, nebude to znamenat nic jiného než to, že NIPOS bude mít v čele člověka, který podobně jako František Zborník rozumí neprofesionálnímu umění a je odhodlán prospět mu. Na druhé straně neskrývám jistou naději, že si odbor umění MK snad najde cestu k neprofesionálnímu umění, tj. padne pod stůl nebo se alespoň zpochybní pevnost teze, že neprofesionální umění je pouhá volnočasová aktivita, nikoliv umění.

Kdo nastoupí na tvé místo vedoucí útvaru ARTAMA v NIPOS? Bude spolehlivou oporou pro amatérské divadlo, jakou jsi byla ty?

Zklamu všechny, kteří čekají, že řeknu jméno. Věci jsou docela komplikované a je málo času na jejich řešení. Zcela určitě bude nový vedoucí útvaru ARTAMA mladší než já a pravděpodobně po řadě Šrámková – Lázňovská přijde představitel jiného oboru, než je amatérské divadlo. Bude muset být oporou pro všechny obory v útvaru zastoupené.

Celá dlouhá léta zastáváš funkci prezidentky Českého střediska AITA/IATA, jsi prezidentkou Středoevropské sekce této nevládní mezinárodní organizace amatérského divadla. Osobně si v těchto rolích nedovedu nikoho jiného momentálně představit. Stihneš při vedení NIPOS pracovat ve svých stávajících funkcích v AITA/IATA nebo uvažuješ o někom, kdo by je mohl zastat?

Mgr. Lenka Lázňovská při zahájení večera přátelství na Jiráskově Hronově 2007. Foto: I. Mičkal.

České středisko AITA/IATA jsem postavila na nohy a ráda bych pro něj i nadále pracovala. Doufám, že na to budu mít čas. Ostatně jde přece o můj volný čas. Ale samozřejmě musím myslet na to, že všichni jsme nahraditelní. Pokud jde o Středoevropskou sekci AITA/IATA, na štěstí po dvou volebních obdobích už nejsem prezidentkou, nýbrž pouhou „pokladnicí". To znamená, že ve výboru Středoevropské sekce jsem, ale nenesu hlavní tíhu odpovědnosti.

Mgr. Lenka Lázňovská. Foto z JH 1999: I. Mičkal.

Od roku 1991 jsi předsedkyní festivalového výboru Jiráskova Hronova, tj. vrcholového orgánu festivalu, stanovujícího koncepci jeho jednotlivých ročníků a rozhodujícího o zásadních otázkách fungování této jedinečné mezidruhové přehlídky amatérského divadla s mezinárodní účastí. Bylo by dobré, kdybys v roli předsedkyně festivalového výboru JH mohla setrvat, ale budeme s tebou moci při tvé nové funkci ředitelky NIPOS i nadále počítat?

Milane, jistě si pamatuješ, že jsem tuto funkci už několikrát nabízela k volnému použití. Vždycky jsem se nechala „ukecat" a zůstala. Je pravda, že ve festivalovém výboru jsem nikdy nezastupovala NIPOS, nýbrž jiné subjekty (České středisko AITA/IATA nebo Společnost amatérské divadlo a svět), takže to s ředitelskou funkcí vlastně nijak nesouvisí. Na druhé straně je otázka, zda by to veřejnost takto vnímala. Znovu tedy musím FV požádat o názor, a pokud si bude myslet, že v čele má být někdo jiný, zůstanu jen jako řadový člen.

Moje předchozí otázky byly spjaty spíše s tvým pracovním, tím nemyslím jen honorovaným, bytím. Zbývá mimo něj vůbec nějaký volný čas na koníčky a záliby? Pokud ano, jaké?

Celý život (tak mě nastavili už rodiče) mám tři velké lásky. Někdy se slévají do jedné, neboť spolu souvisejí. Dvě z nich jsem také vystudovala. Mám ráda historii, vždycky jsem byla knihomol a zajímá mě rovněž divadlo. Věnuji se jim, jak to stíhám. Takže někdy hromadím zajímavé knížky s tím, že se k nim snad později dostanu. Občas nastavím noc, abych mohla na satelitu sledovat víc než vzrušující historické dokumenty. V poslední době mě např. velmi zaujaly pořady o templářích a v Historickém magazínu mě potěšily názory na moderní češství profesora Roberta Kvačka. Byl chytrý už jako můj někdejší vysokoškolský kantor. A divadlo? Jsem vděčná osudu, že se amatérskému divadlu mohu věnovat i profesně.

Co tě přivedlo k amatérskému divadlu? Byl to emotivní kontakt s jevištěm už v dětském či studentském věku?

Řekla jsem už, že mě k divadlu přivedli rodiče. Skoro každou neděli jsme chodili do Národního divadla a já jsem už v první třídě udivovala svými vědomostmi o divadle. Naši nebyli ochotníci, byť pocházeli z Polné, kde působil druhý nejstarší amatérský divadelní soubor u nás. Je jasné, že mě divadlo neminulo ani jako aktivita. Už na ZŠ jsem měla vlastní dětský divadelní soubor, pro který jsem si psala vlastní texty. Žádný se nedochoval a patrně by nás dnes Dětská scéna odmítla. Byla jsem členkou recitačního souboru a dokonce jsme jednou postoupili až na WP, kam jsme však nakonec nejeli. Paní učitelka měla nějaké problémy s režimem. Na střední škole v Praze 2 jsem vedla školní klub a měli jsme kabaretní skupinu. V šedesátých letech jsme prostě byli jednou z mnoha studentských skupin malých jevištních forem (MJF). Jednou jsme se pokusili o velké divadlo. Přepsala jsem Jiráskovu Filozofskou historii a ujala se i režie. Kabaret nás však bavil víc. Na vysoké škole ve vzrušujícím roce 1968 a 1969 nebyl na divadlo čas. Kdo by také myslel na divadlo, když jsme chodili po různých shromážděních, pak přijely ruské tanky a poté byla stávka. Vystudovala jsem, vdala se, začala pracovat a s aktivním divadlem byl konec. Třeba se k němu vrátím jako seniorka.

Tak to jsme na tom podobně. Ještě několik takových, narozených ve stejném roce, třeba Petr Vaněk z Polné, a můžeme v místě, odkud pocházeli tví rodiče, založit generační divadlo. Konečně bych se tam dostal. No, „humor", asi jen pro polenského kamaráda. Dnes ti přeji především dobré zdraví a pak uvidíme. Děkuji za rozhovor.

Alena Adámková v inscenaci DS DOPRAPO Praha Pohádka paní Duhy. Archivní foto.

Paní Aleně Adámkové s láskou

Ludmila Masáková

V dubnu oslaví své 85. narozeniny, snad se to u ženy při příležitosti takového krásného výročí může zveřejnit, dlouholetá ochotnice, herečka, režisérka, ale hlavně vedoucí souboru Doprapo v Praze paní Alena Adámková.

Již od počátku školní docházky recitovala při různých akcích školy či Sokola. Ve svých 16 letech začala navštěvovat pěvecký kroužek Občanské besedy v Praze-Břevnově, kde také působil divadelní odbor pod vedením pana dr. Miroslava Bláhy. Tento zapálený a zkušený divadelní ochotník si jí zde všiml a získal do svého divadelního souboru, v němž začala její ochotnická činnost, která ji pak provázela téměř po celý život. Po roce 1946, kdy se jí narodil syn, sice divadlo načas nehrála, ale několik let pracovala s dětmi v divadelním a recitačním kroužku v Domě pionýrů a mládeže v Břevnově, kde vychovala i pár budoucích výborných amatérských herců, např. Petra Weiga, kteří později působili v souboru Doprapo.

V roce 1960 se ocitla v Ústředním klubu energetiky Dopravních podniků hl. města Prahy, kde posléze zahájil činnost i pozdější soubor Doprapo, jehož členkou, vedoucí i občasnou režisérkou byla po celou dobu trvání činnosti tohoto souboru, téměř 30 let. Vytvořila zde řadu nádherných postav královen, ale i zlých čarodějnic, ale i jiných charakterních postav, protože soubor byl divadlem hlavně pro děti. My, kteří jsme měli možnost s ní hrát či jinak na inscenacích spolupracovat, jsme vždy tvrdili, že kdyby se herectví věnovala profesionálně, jistě by uspěla i na tomto poli. Její impozantní zjev, melodický hlas a krásná čeština se nedaly v žádné postavě, kterou vytvořila, přehlédnout. Působení v ochotnickém divadle v době protektorátu pro ni bylo školou, z níž vytěžila maximum, a uplatnila vše později v Doprapu, jehož byla stěžejní herečkou, kamarádkou a trošku i mámou nám o něco mladším, kteří jsme chodili do souboru nejen si zahrát divadlo, ale i setkávat se s lidmi jako byla - je ona!

Milá Alenko, všichni bývalí členové Doprapa Ti přejí do dalších let mnoho zdraví a elánu, jakým oplýváš dosud! A jistě i všichni, kteří mají rádi divadlo, hlavně to naše ochotnické!

Performance Vladimíra Hulce č. 50

Milan Strotzer

„Kdo se zajímá o netradiční divadelní formy, o tzv. pohybové divadlo, o divadlo syrovosti, krutosti, pravdivosti (ve smyslu výrazové autenticity), neboli dnešním slovníkem o tzv. alternativní divadlo, nemůže v dějinách divadla pominout několik osobností – Antonina Artauda, Petera Brooka, Jerzy Grotowského, Eugena Barbu, Tatsumi Hijikatu a jím iniciovaný styl butó a jistě mnohé další. Od Antonina Artauda se odvíjí neobyčejně silná a životná divadelní větev, která je inspirativní zvláště pro mladé divadelníky – ale také výtvarníky a vůbec lidi hledající svébytnou, autentickou tvorbu, kteří nejsou zatíženi (ve smyslu omezení) evropskou divadelní tradicí 19. století...“

„Performance art není umění do salonů. Patří na ulici, do městských ghett, do továrních hal, zbořených záchodků nebo rozvalin kostelů, patří pod bývalý Stalinův pomník v Praze na Letné. /.../ Právě v takových podmínkách se často rodí nové umění. Vzniká cosi divného, neuchopitelného, nesrozumitelného. V tu chvíli mnohým lidem nepřijatelného a opovrženíhodného. Teprve za čas se tito umělci oprostí od zbytečností, najdou konkrétnější formu, objeví se mezi nimi skutečný tvůrce. /.../ Jeho umění postupně ztratí svou provokativnost a obecnou nepřijatelnost, začlení se do vývojové řady – v tu chvíli ještě moderního umění. Je to zákonitá vývojová fáze nové umělecké ‚generační formy a nemá smyslu si zastírat, že dnešní mládež nebude zítra urážena novou, mladší. ‚Nevěřte nikomu, komu je nad třicet.“

„...spolupracoval v Pardubicích s Yorickovou pantomimou režiséra Huberta Krejčího. Od roku 1979 byl členem pražského Studia pohybového divadla režisérky Niny Vangeli...“

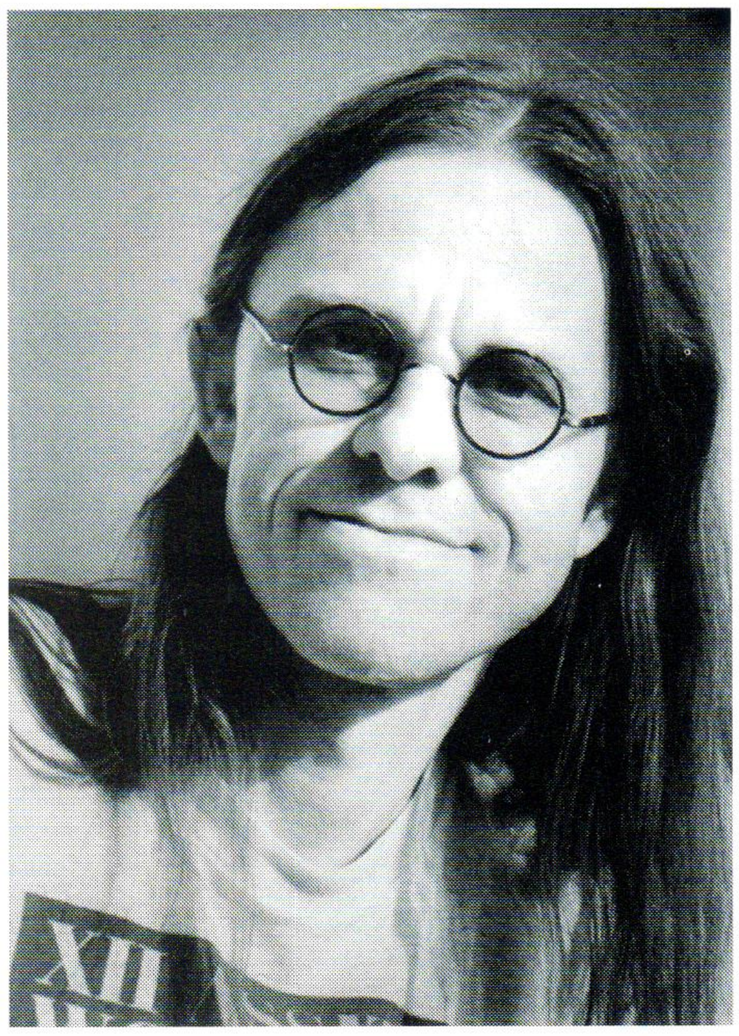

Vladimír Hulec. Foto: Ivo Mičkal.

Výše citované dva odstavce jsou z pera Vladimíra Hulce, první z článku Druhá pražská dílna Zygmunta Molika z AS 12/1991 a druhý z příspěvku Festival pro otrlé aneb Avantgarda, která se brodí bahnem z AS 2/1992. Vypůjčil jsem si je, abych připomenul jeho autora, coby březnového jubilanta i s jejich divadelními názorovými východisky, kterým zůstal věrný, ale zároveň jimi nesvázaný. Dovede je při své práci na patřičných místech přesahovat. Pravda, někdy se zdá, že se to přesahování vymklo. Vladimír se pak stává iniciátorem emotivně nabitých diskuzí, výkřiků, popřípadě nařčení z intolerance. Osobně jsem to tak sice nikdy nevnímal, spíš jsem obdivoval Vladimírovu odvahu nebát se vyslovit nahlas své pocity a stát si za svým přesvědčením. Jen nevím, zda-li by se, s ohledem na jeho životní jubileum, nemělo ono zvolání v závěru druhého výše citovaného odstavce změnit na „Nevěřte nikomu, komu není padesát“.

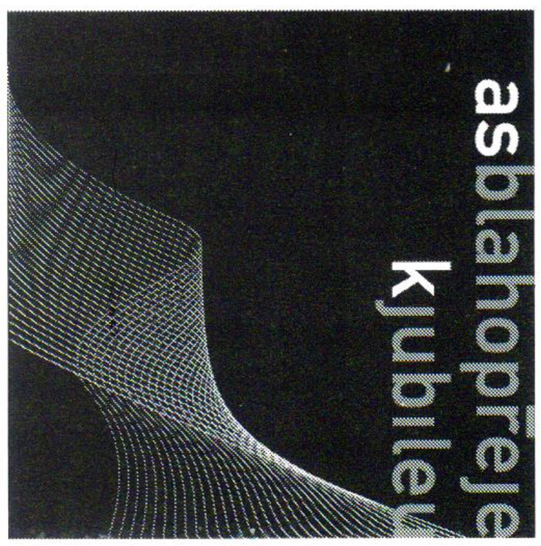

Ano, padesát. Vladimír se narodil 10. 3. 1958 v Brně. V letech 1973–1977 absolvoval Gymnázium v Pardubicích a poté vystudoval Matematicko-fyzikální fakultu UK v Praze, obor přibližné a numerické metody (1977–1984). V době středoškolských studií spolupracoval v Pardubicích s Yorickovou pantomimou režiséra Huberta Krejčího. Od roku 1979 byl členem pražského Studia pohybového divadla (SPD) režisérky Niny Vangeli, které navázalo na práci slavného Křesadla Václava Martince, souboru, kterému z moci úřední, přesněji jeho vedoucímu, byla v tzv. normalizačním období zakázána činnost. V SPD Vladimír působil až do jeho zániku začátkem 90. let., když už předtím založil v roce 1988 experimentální scénu SPD, jež pod různými názvy existovala až do konce let devadesátých. Nově utvořený soubor, nazvaný nejprve Alternativní scéna SPD, se pod vedením Vladimíra Hulce zaměřil na improvizovaný tanec a aplikaci nových poznatků z oblasti alternativního divadla. Hrál v nejrůznějších nedivadelních prostorách, přírodě, intravilánu, zúčastňoval se různých akcí alternativní

„...spíš jsem obdivoval Vladimírovu odvahu nebát se vyslovit nahlas své pocity a stát si za svým přesvědčením.“

Vladimír Hulec (vlevo) v roce 1991 v představení Studia Pohybového divadla Praha Bardó Thödol Foto: Günter Bartoš

Vladimír Hulec v porotě Šrámkova Písku 2006 s prof. Zojou Mikotovou a prof. Janem Císařem. Foto: Milan Strotzer.

kultury, happeningů apod. V letech 1990–1992 nalezl útočiště v pražském branickém studiu Rampa. K jeho nejvýznamnějším projektům patřily performance *Jak zatančit dům* (1993), *Artaud* (1994), *Tanec nad propastí* (1996). Později (1995) soubor přijal název Propast a existoval až do sklonku 90. let. V polistopadové době vystoupil i na Šrámkově Písku a Jiráskově Hronově, kde v roce 1992 předvedli své *Performance č. 9 a 10*.

Svou publicistickou činnost zahájil Vladimír založením samizdatových Pohybových novin (1989), které se dožily dvou ročníků. V roce 1991 byl přijat jako odborný pracovník Divadelního ústavu Praha pro činoherní a alternativní formy divadla. Zde poprvé publikoval oficiálně. Od roku 1992 je redaktorem Divadelních novin. Současně byl krátce i vedoucím redaktorem Tanečních listů (1995). Od roku 1998 do léta 2006 redakčně spolupracoval s literární přílohou Salon deníku Právo. V současné době spolupracuje nejčastěji s deníky Mladá fronta Dnes a E15 a s týdeníkem Reflex. Dále s časopisy Loutkář a Amatérská scéna a s nepravidelně vycházejícími časopisy Taneční zóna (je zde i členem redakční rady), The Heart of Europe, Theatre/Divadlo a dalšími, vedle toho také s Českým rozhlasem a Českou televizí (Katovna aj.). V roce 2000 založil s Janem Dvořákem revui nezávislé kultury Orghast. Po mnoho let působí jako publicista i na Jiráskově Hronově a Festivalu evropských regionů v Hradci Králové, kde bývá členem redakce festivalových zpravodajů.

Knižně vydal antologii alternativy v českém divadle 1. poloviny 90. let ***Příští vlna – Next Wave*** (Pražská scéna, 1996, spoluautor Jan Dvořák), knihu rozhovorů s „démony" českého divadla ***Skoč do propasti*** (Pražská scéna, 2000), je spoluautorem (spolu s Lucií Němečkovou a Zdeňkem A. Tichým) monografie režiséra Vladimíra Morávka ***U nás nudou neumřete*** (Pražská scéna, 2004), členem autorského týmu monografie ***Ivan Rajmont*** (hlavní autor Zdeněk A. Tichý, Pražská scéna, 2005) a autorem kapitoly *Yorickova pantomima – Svět krásy, vnitřního klidu a tajemství* publikace ***Divadla svítící do tmy / Nesoustavné nahlédnutí do historie malých neprofesionálních scén 70. let 20. století*** (NIPOS Praha, 2006).

Vedle své práce divadelního publicisty se stal Vladimír i organizátorem divadelního dění. Od roku 1994 je kurátorem každoročně konaného pražského festivalu …příští vlna/next wave… V 90. letech se ujal také funkce předsedy Českého střediska ASSITEJ, mezinárodní nevládní organizace divadla pro děti a mládež. Již po dvě období (2000–2003, 2004–2007) byl členem odborné rady NIPOS-ARTAMA pro amatérské činoherní divadlo, zúčastňuje se práce v programových radách celostátních přehlídek amatérského divadla, předně Šrámkova Písku, Náchodské prima sezóny a Jiráskova Hronova.

Na mnoha přehlídkách amatérského divadla působí Vladimír jako lektor a člen odborných porot. Pravidelně se s ním mladí experimentující divadelníci setkávají od roku 2003 na Šrámkově Písku, v letech 2000, 2001 a 2003 byl členem lektorského týmu na kolínské celostátní přehlídce pantomimy a pohybového divadla Otevřeno, v roce 2003 byl porotcem na Náchodské prima sezóně, celostátní přehlídce studentského divadla. Ve stejné roli ho znají i účastníci krajských přehlídek, např. Stodůleckého písečku v Praze (2001, 2005–2007), Modrého kocoura v Turnově, Audimaforu v Kostelci nad Orlicí (od roku 2003).

Snesl jsem do tohoto článku (za jubilantovy podpory) nemálo reálií, přesto si uvědomuji, že ani zdaleka nevyčerpávají možnosti představit zúplna osobnost, která dala a dává své takřka veškeré síly divadlu, navzdory svému původnímu, zcela ambivalentnímu zaměření. Začal jsem citací, dovolím si tak i skončit. Jak jinak, jsou to slova nakladená Vladimírem v tomto časopise (AS 4/1992), jimiž otevřel sérii článků věnovanou alternativnímu divadlu, sám byl přitom autorem většiny příspěvků. Myslel to bezesporu tehdy vážně a věřím, že se na tom nic nezměnilo.

„Vedle své práce divadelního publicisty se stal Vladimír i organizátorem divadelního dění. Od roku 1994 je kurátorem každoročně konaného pražského festivalu …příští vlna/next wave…"

„Společenství mohou být různá. Otevřená nebo uzavřená. Obojí má své výhody /.../ i nevýhody. Výhodou uzavřeného kruhu je silná koncentrace energie dovnitř a přirozená vzájemná provázanost. Nevýhodou je, že časem vnitřní energie zákonitě slábne, kruh se zmenšuje a ještě více uzavírá. /.../ Kruh se energeticky vyčerpá a rozpadne.

Otevřené společenství se tomuto ustrnutí a zplanění brání utvořením vnitřní struktury a vnější programovou otevřeností – všem! Tím se volně odčerpává energie, ale získává důvěra. Kdokoli může přijít a kdokoli může odejít. /.../ ...je to princip životnější a divadlu bližší. Divadlo by nemělo být uzavřenou sektou, neboť zobrazuje svět skrze dialog s ním."

Zvláštní věc aneb Eva Kodešová jubilující

Milan Strotzer

U amatérského divadla, tedy uvnitř jeho společenství, existuje taková zvláštní věc. Většinu lidí poznáte dříve než oni vás. Takhle jsem poznal letošní jubilantku (7. března) Evu Kodešovou z Rakovníka. Bylo to v roce 1977 na 47. Jiráskově Hronově. Já seděl v hledišti a u vytržení sledoval hereckou práci šesti mladých hereček a o poznání staršího muže, ze kterého se mi během měsíce vyklubal rakovnický kolega, metodik pro divadlo Pavel Kubla. Eva, tehdy ještě Karnoldová, byla mezi těmi šesti pěknými děvčaty na jevišti. Hrála Žeňu Komelkovovou v kultovní inscenaci rakovnického souboru Tyl, jíž byla dramatizace románu Borise Vasiljeva od Jarmily Černíkové-Drobné ...a jitra jsou zde tichá. V režii Josefa Kettnera se dostalo na Hronově inscenaci i hercům těch nejvyšších ocenění. To se tenkrát ještě udělovaly ceny.

Eva mě poznala až o rok později, a sice v právě zahajovaném Kurzu Lidové konzervatoře SKKS Praha konaném v Sedlčanech. Strávili jsme v něm nezapomenutelné (bezmála) tři roky. Eva se hlásila do herecké třídy, ale už při druhém soustředění pobývala v kruhu těch, kdo byli především Rudou Felzmannem, ale i dalšími pedagogy vzděláváni v oboru divadelní režie. Stále vidím situaci, v níž přestoupivší adeptka režie otevřela svou domácí přípravu dramaturgicko-režijní koncepce hry G. Preissové Její pastorkyňa. Všechny nás ta novicka omráčila barevnými podtrženími, úhledným aparátem poznámek atp. Většina z nás ostatních měla tužkou nedotknutý text hry a možná cosi v hlavě. Já tedy určitě, a to v hlavě jsem improvizoval na místě. Lepší byl snad jen Jarda Kodeš. Taky se pak za něj provdala. Nakonec jsme ale absolvovali všichni. Bylo nás devět. Zatímco třída herecká citelně prořídla a po letech se z 25 posluchačů nevěnuje divadlu kromě Aleny Mutinské, Otty Tesaře a Jiřího Jelínka už snad nikdo. Zkrátka, Eva tušila, že by to u herců nebyla žádná výhra.

Paradoxně se její zatímní divadelní pouť neubírala cestou režisérky, nýbrž pěšinami hereckými. A to se na to neškolila. Měla však mohutné domácí zázemí. Její dědeček Karel Lukeš byl v rakovnickém spolku Tyl hercem, režisérem, mj. i některých zde nastudovaných oper, ale také jednatelem a předsedou spolku. Jeho žena Růžena držela ve spolku kasu. V divadle byli jako doma, někdy víc než doma, i oba rodiče Václav a Zdena Karnoldovi. Ty už mnozí současníci pamatují z jejich obětavé práce v souboru, ale i z jejich spoluúčasti na pořádání divadelních přehlídek, co jich v Rakovníku bylo a je.

„...byla mezi těmi šesti pěknými děvčaty na jevišti. Hrála Žeňu Komelkovovou v kultovní inscenaci rakovnického souboru Tyl /.../...a jitra jsou zde tichá."

Historický snímek ze slavné inscenace ...a jitra jsou zde tichá rakovnického souboru Tyl. Zleva Alena Mutinská, Eva Karnoldová (Kodešová), Pavel Kubla, Naďa Plincnerová a Jaroslava Perglerová. Foto: Richtr.

Eva Kodešová v roli soudkyně ve hře Petera Shaffera Equus v inscenaci Rádobydivadla Klapý Foto: M. Strotzer

Eva vystudovala SPgŠ v Berouně (1977) a později na Karlově univerzitě v Praze absolvovala bakalářské studium speciální pedagogiky pro mateřské školy (1997). Byla učitelkou v rakovnických mateřských školách a dnes jedné z nich ředitelu-je. Kromě již vzpomenuté LK SKKS (1978–1980) absolvovala i další Kurz této Lidové konzervatoře, tentokrát dramatické výchovy pro vedoucí dětských divadadelních souborů, kde jí byla vedoucí pedagožkou Soňa Pavelková (1989–1990).

K nepočetným režiím v rakovnickém Tylu patří nastudování hry E. Šima Setkali se dva (1979), aktovky N. Chajtova S loďkou v lese (1980), Sachsovy frašky v přepisu K. Texela Švec na střeše (1982, společně s J. Kodešem) a s dětským souborem Kuřátko Píp od Borise Zachodera (1997). No jo, režisérovi nikdo nezatleská.

Zato herečce ano. Je to jasné, proto se Eva vrhla na více jak dvacítku hereckých příležitostí. Většinou na své mateřské scéně. Začala rolí Kluka v Bejvávalo aneb Loupežníci na Chlumu Karla Horkého (1972). Pak už hrála jen ženské postavy: Antickou dívku v Jiráskově Maryle, Marcelu v muzikálu Výtečníci (1974), Aničku Hoškovou v Shakespearových Veselých paničkách Windsorských (1975), Josefínu v Čekankách F.X. Svobody (1976), již zmíněnou Ženu v „jitrech", Stázu ve Šrámkově Létu (1977), Lídu ve hře M. Stoniše Sem padají hvězdy (1978), Táňu v Rozovově Hledání radosti (1981), Mlynářku v Bařinkových Čertových námluvách (1984), Emílii ve hře J. Janczarského Umřít smíchy (1985, účast na FEMAD v Poděbradech, rež. J. Kodeš), titulní roli Soňi Čechové v Schormově dramatizaci Páralovy Profesionální ženy (1988, účast na Jiráskově Hronově, rež. M. Schejbal), Mimi v Čapkově Loupežníkovi (1992), byla protagonistkou hry M. Ramløseho Čtvrté přikázání (1994, FEMAD, JH, rež. J. Kodeš), Madlenku v Tylově Tvrdohlavé ženě (1999, JH rež. J. Kodeš), Děvčata aneb Krvavá suita (2002, JH, rež. J. Kodeš). V posledních letech si zahrála s Rádobydivadlem Klapý Charlottu ve hře Taková podivná kombinace citů, adaptaci Bergmanovy Podzimní sonáty (2004, JH, rež. J. Valeš) a soudkyni Hesther ve hře P. Schaffera Equus (2007, JH, rež. J. Kodeš). Opomenul jsem připomenout role v některých rakovnických inscenacích pro děti, i tak je to hezká řádka titulů a rolí. Když jsem se Evy ptal, která z nich jí byla nejbližší, na kterou vzpomíná nejraději, jmenovala roli psycholožky Emílie z Umřít smíchy, která zkoumá jako falešná vězenkyně, zda obžalovaná (Alena Mutinská) opravdu vraždila. Vzpomíná ráda ale i na „jitra". Jó, mládí.

Eva nestála vždy jenom na jevišti. Okusila si práci porotkyně na přehlídkách divadla pro děti v Novém Boru a v Radnicích. Od 90. let pracovala s dětskými skupinami na FEMADu v Libici n. C., na rakovnické Popelce a také v Němčicích n. H. a tlumočila inscenátorům, co že to děti z jejich představení pochopily. V posledních letech se podílí na organizačním zajištění Klubu (nejen) mladých divadelníků při Jiráskových Hronovech. Jó, mládí!

A tak je s divadlem jubileum nejubileum, stále mladá. Za redakci AS i za sebe přeji Evě, ať jí to vydrží. O čemž nepochybuji, zvláště, když si pro příští lyžařskou sezonu pořídí helmu. Lyžuje totiž velice mladě. Vím, o čem mluvím a ona taky. I to jsem poznal dříve, než to pozná ona. Jsem taky o dost starší. Prazvláštní věc.

Za Jarmilou Černíkovou-Drobnou aneb Adresa: dramaturgické nebe

Milan Strotzer

„Divadlo, to není skutečnost všedního života. Divadlo je skutečnost uměle vytvořená. V lepším případě pak umělecky. Na jevišti obyčejně nesvítí slunce, ale reflektory..." Tuhle úvodní sentenci Jarmily Černíkové-Drobné o fungování divadla, divadelnosti, rozvíjenou exkurzemi o základních inscenačních principech jsem slyšel snad tolikrát, kolikrát jsem byl jejím žákem, organizátorem kurzů a seminářů, v nichž působila jako lektorka, tajemníkem či kolegou v porotách přehlídek amatérského divadla etc. etc. A neslyšel jsem ji jen tehdy, byla-li vyslovena. Bylo ji možno spolu s řadou podobných sentencí vnímat prostřednictvím jasnozřivých postřehů objasňujících či odhalujících problémy té které inscenace v rozpětí od divadelní klasiky po ty nejdivočejší experimenty, stejně tak při jejích dramaturgických rozborech textových předloh pro divadlo. K tomu musím dodat, což bylo a je vzácné, že je Jarmila pronášela výhradně ve své mateřštině, srozumitelně i pro ty nejméně divadelně zasvěcené a navíc s humorem. Měla vzácný pedagogický dar nedělat z vědy vědu a přitom nabídnout základní věcná a uchopitelná schémata využitelná pro divadelní praxi i bádání. Kdo zažil její výuku dramaturgie, nemůže zapomenout a nepoužívat oněch okřídlených šest základních dramaturgických otázek „kdy, kde, kdo, co, o čem, jak". Kdo se s ní setkal při analýze herecké práce, tomu zní v uších „slyším–myslím–jednám".

Bohužel, už nic z toho, co jsem maně vzpomenul, od Jarmily neuslyšíme. Její čas se naplnil, zemřela ve věku 77 let 17. prosince 2007. Její nejbližší a přátelé, namnoze amatérští divadelníci, se s ní rozloučili v pražské obřadní síni krematoria v Motole 27. prosince.

„Měla vzácný pedagogický dar nedělat z vědy vědu a přitom nabídnout základní věcná a uchopitelná schémata využitelná pro divadelní praxi i bádání."

Malý domek ve starých pražských Vršovicích osiřel. Významná osobnost českého divadla ukončila svou pozemskou pouť. Jestli nějaká nová Jarmilina adresa existuje, tak jí je po Smolenské ulici 10 dramaturgické nebe.

Jarmila Černíková-Drobná. Foto z JH 1996: I. Mičkal.

„Prosadila do života nemalý počet titulů, na něž by tehdy v kamenných divadlech sotva kdo mohl pomýšlet. Každoročně měla na bedrech dramaturgii plus minus deseti titulů, vedle toho spolupracovala intenzivně s řadou amatérských divadelních souborů, vedla dlouhodobé vzdělávací projekty, byla lektorkou a porotkyní nespočetných akcí, věnovala se publikační činnosti..."

Jarmila Černíková, rozená Drobná, se narodila 1. září 1930 v Košicích v rodině oficiála ČSD. Otec, který svou životní pouť ukončil jako politický vězeň v koncentračním táboře Fössenbürg v roce 1944, pocházel z rozvětvené pražské rodiny mající kořeny ve středních Čechách. Mezi jejími příslušníky bychom nalezli Jarmiliny prastrýce – starostu pražských Vršovic Václava Drobného, ale také Jana Drobného, vzešlého z rodiny čítající dvaadvacet dětí, který byl „černou ovcí" rodiny. Vedl totiž se svou ženou operetní kočovnou společnost. Pamětníci tvrdili, že společnost měla velice dobrou úroveň a působení v ní znamenalo pro herce dobré vysvědčení. O svém prastrýci se však Jarmila

dozvídala pouze z vyprávění. Zemřel dříve, než se narodila, na jedné ze svých divadelních štací v Poděbradech, kde byl pochován do společného hrobu. Jarmilina maminka pocházela ze Slezska. Traduje se, že její otec a starý Magdon z Bezručovy Maryčky Magdonovy jsou osoby se shodným osudem. Maminka vládla pěti jazyky, mezi něž patřil i jidiš.

Jarmila studovala od r. 1949 na Filozofické fakultě UK v Praze divadelní vědu a národopis. V r. 1950 při reorganizaci škol přestoupila na Divadelní fakultu AMU, kde pokračovala ve studiích v oborech divadelní věda a dramaturgie. Jejími profesory byli PhDr. Jaroslav Pokorný, PhDr. František Černý, PhDr. Jan Kopecký, František Götz, scénograf František Tröster a další. Absolvovala prací o DDOČ v r. 1953 jako divadelní vědkyně a dramaturgyně.

Provdala se za herce Jaroslava Černíka. Z manželství, které bylo však poměrně záhy rozvedeno, vzešel syn Jaroslav.

Jarmila nastoupila do svého prvního angažmá ve Vesnickém divadle, kde v té době mj. působil i režisér Alfréd Radok. Etablovala se zde v r. 1953 jako lektorka. V letech 1954–1956 pracovala jako odborná asistentka a tajemnice Divadelní fakulty pražské AMU. V letech 1956–1964 byla dramaturgyní Divadla Vítězného února v Hradci Králové. Od r. 1964 do r. 1966 zastávala na Ministerstvu školství a kultury (později MK) funkci jakéhosi hlavního dramaturga divadel v Čechách a na Moravě. Od r.1956 byla tajemnicí Svazu českých dramatických umělců pro činohru a zároveň dramaturgyní divadla E.F. Buriana v Praze. Funkci v SČDU opustila v r. 1970, divadlo E.F. Buriana v r. 1975. Do r. 1978 pak byla ve svobodném povolání.

V letech 1978–1990 pracovala jako dramaturgyně Umělecké agentury Středočeského krajského kulturního střediska (SKKS) v Praze. Bylo to patrně jedno z nejintenzivnějších období jejího profesního života. Stála u zrodu četných významných inscenací (např. Studia Bouře), a to v době, kdy bylo nutné umně bruslit mezi ideologickými mantinely a jejich strážci. To se Jarmile více než dařilo. Prosadila do života nemalý počet titulů, na něž by tehdy v kamenných divadlech sotva kdo mohl pomýšlet. Každoročně měla na bedrech dramaturgii plus minus deseti titulů, vedle toho spolupracovala intenzivně s řadou amatérských divadelních souborů, vedla dlouhodobé vzdělávací projekty, byla lektorkou a porotkyní nespočetných akcí, věnovala se publikační činnosti, pracovala v poradních sborech amatérského divadla SKKS atd. Je téměř k nepochopení, jak to mohla všechno stíhat. Jisté je, že divadlu věnovala tu největší část ze svých dnů života a v těch dnech i většinu hodin, takže čas vyhrazený k odpočinku byl minimální. Slýchávali jsme od ní začasté hlášku: „Děti, spěte rychle!" Ta slova nepatřila nikomu více, než jí samotné. Od roku 1990, kdy zaniklo SKKS, byla Jarmila registrovanou poradkyní ve věcech divadla, učila dramaturgii na KALD DAMU a na Vyšší odborné škole herecké v Praze.

Ve své divadelní praxi působila také jako překladatelka (*G. Büchner: Leonce a Lena, E. Raupach: Mlynář a jeho dítě* a dal., hlavně z němčiny) a publicistka (články do novin, časopisů, divadelních programů). Je autorkou dramatizací literárních předloh *B. Vasiljev: ...a jitra jsou zde tichá, L.N. Tolstoj: Anna Kareninová, R. Bradford: Černošský Pán Bůh a páni Izraeliti* a dal.

V roce 1949 vstoupila jako herečka Vysokoškolského amatérského uměleckého souboru v Praze i na půdu amatérského divadla a zůstala mu věrná do konce svého života. Po ukončení studií na AMU se věnovala amatérskému divadlu nejprve v Praze, poté také ve východočeském kraji. Své síly a um zúročila v přímé spolupráci se soubory, působila jako lektorka vzdělávacích akcí a členka odborných porot. V 60. letech byla členkou ústřední poroty na Jiráskově

Slýchávali jsme od ní začasté hlášku „Děti, spěte rychle!" Ta slova nepatřila nikomu více, než jí samotné."

Hronově. Počátkem 70. let rozšířila své lektorské působení v amatérském divadle zvláště na Středočeský kraj a v letech, kdy byla ve svobodném povolání, do mnoha dalších míst, v podstatě na území celých Čech a Moravy. Koncem 70. a v průběhu 80. let byla vedoucí lektorkou několika kurzů Lidové konzervatoře SKKS (režie a herectví, autorského divadla) a dalších vzdělávacích akcí dlouhodobého či jednorázového charakteru. V nich odchovala nemalý počet poučených amatérských divadelníků. Po smrti dr. Pavla Boška se od r. 1980 stala spolu s ing. arch. Janem Pavlíčkem duchovním lídrem poděbradského Festivalu mladého amatérského divadla (FEMAD), který slul jako „salon odmítnutých", neboť na něm dostávaly příležitost soubory, jejichž inscenace nedošly svého docenění zařazením do programů oficiálních přehlídek. Byla jím zhruba do roku 1984, kdy si renomé festivalu, jako jedné z nejsmysluplnějších a stále více navštěvovanějších divadelních akcí, vyžádalo, aby o jeho obsahovou stránku pečoval celý kolektiv odborníků a nadšenců. Až do roku 1990 byla přední členkou tohoto týmu.

Po listopadu 1989 se J. Černíková-Drobná vrátila do lektorských sborů a odborných porot oficiálních celostátních přehlídek. Po celá 90. léta spoluutvářela podobu českého amatérského divadelního dění i jako členka odborné rady IPOS-ARTAMA pro činoherní divadlo. Své vědomosti a zkušenosti předávala dalším a dalším zájemcům o divadlo, kteří se zúčastňovali amatérských divadelních přehlídek ať již na krajské úrovni (např. Wintrův Rakovník, Lomnice nad Popelkou) či celostátní (Krakonošův divadelní podzim Vysoké n. Jiz., Popelka Rakovník,

Jarmila Černíková v odborné porotě pražské přehlídky amatérského divadla v někdejším Paláci kultury v 80. letech. Zleva Sabina Langerová, Luděk Richter, Alena Urbanová, Jarmila Černíková-Drobná, Marta Hrachovinová a Milan Vyskočil. Foto: Petr Hanek.

osobnosti amatérského divadla

O Julianě Jedličkové pokud možno bez patosu

Milan Strotzer

Na internetových stránkách www.ni-pos-mk.cz se objevila v prvních dnech tohoto roku zpráva, že po těžké nemoci zemřela 21. prosince 2007 Juliana Jedličková, pracovnice Databáze českého amatérského divadla. Mj. se v ní píše: *„Není u nás v této chvíli nikdo, kdo by měl v malíčku všechno o přehlídkách amatérského divadla, od těch nejskromnějších až po ty světoznámé, jako měla paní Juliana Jedličková. /.../ V posledních letech se s obdivuhodným nasazením věnovala zpracování všech dostupných údajů o bilancování práce souborů na festivalech a přehlídkách."* Bohužel, ta slova platí, a to bezvýhradně. Znal jsem Julianu nějakých třicet let a pro její přehled, pracovitost a spolehlivost jsem ji koncem 90. let přivedl k dílu, které nyní nedobrovolně opustila.

„Není u nás v této chvíli nikdo, kdo by měl v malíčku všechno o přehlídkách amatérského divadla, od těch nejskromnějších až po ty světoznámé, jako měla paní Juliana Jedličková."

Juliana Jedličková se narodila 24. 8. 1939 v Praze. Od dětství však žila v Kralupech nad Vltavou. Vystudovala střední knihovnickou školu a celý svůj život strávila takříkajíc ve službách kulury, ať už jako zaměstnankyně armády či městského a posléze okresního kulturního zařízení, ať už na bázi pracovní či zájmové. Juliana zahájila svou profesní kariéru v oblasti kultury v Kulturním a společenském středisku v Kralupech n. Vlt. V 70. letech nastoupila do Okresního kulturního střediska (OKS) Mělník. Zde prožila podstatnou část svého pracovního úvazku ve funkci metodičky pro slovesné obory a zároveň coby vedoucí oddělení zájmové umělecké činnosti. Poznal jsem tehdy Julianu jako její novopečený kolega a měl jsem díky tomu od koho se učit. Mělnické OKS patřilo ve Středočeském kraji k těm nejlepším, a pokud jde o péči o amatérské divadlo, bylo nejlepší vůbec. (Tedy než jsme se s ním v Nymburce vyrovnali.)

Na Mělnicku fungoval de facto vzorový model divadelních a recitačních přehlídek, propojený se vzdělávacími akcemi a dalšími odborně-metodickými činnostmi na pomoc souborům. Výjimečná byla i bohatá ediční činnost OKS. Během 80. let zde mj. vyšel v několika (snad deseti) sešitech jakýsi předobraz katalogu českých divadelních her Jarmily Černíkové-Drobné, který později vydal IPOS-ARTAMA v třídílné publikaci Padesát příběhů a dva navíc (viz článek Za Jarmilou Černíkovou-Drobnou). Podobně tomu bylo i s katalogem divadelních her pro děti téže autorky, nazvaném 100x pro děti a mládež (OKS Mělník, 1985). Až poté vydalo Středočeské KKS Praha I. díl ediční řady Dramatika pro děti (1988) a IPOS-ARTAMA dalších šest dílů (1989–1994). OKS Mělník bylo také jedno z mála zařízení tohoto typu, ne-li jediné, kde se podařilo odstranit bariéru mezi jednotlivými odděleními, zvláště mezi těmi, kdo pečovali o zájmovou uměleckou činnost (ZUČ) a mezi pracovníky, kteří se zabývali tzv. výchovou a vzděláváním dospělých (VVD), kam však umění nepatřilo. Bylo to docela prosté, ti z VVD byli zapojeni do zcela konkrétních úkolů na přehlídkách a dalších akcích ZUČ. I jim najednou naskočily přesčasové hodiny k vybrání v náhradnímu volnu, a hlavně poznali, že

Divadelní Třebíč, Jiráskův Hronov), ale také jako lektorka prvního dlouhodobého Kurzu praktické režie IPOS-ARTAMA, konaného v rámci přehlídek venkovských divadelních souborů ve Vysokém nad Jizerou a Jiráskových Hronovů 1993–1998. Naposledy se Jarmila v této své vzdělavatelské roli objevila na Jiráskově Hronově 2002 jako lektorka Tvůrčího ateliéru autorské tvorby, který vedla spolu s Pavlem Fialou a za asistence Romana Maříka

Pro amatérské divadelníky napsala hezkou řádku publikací, zejména dramaturgických příruček. Byly věnovány rovnocenně jak dramaturgii pro dospělé, tak pro dětské publikum. K nejvýznamnějším patří, do té doby nikým nezpracovaný, výběr nejkvalitnější české dramatiky od jejích počátků po současnost. Vydal jej IPOS-ARTAMA v letech 1994–1997 jako třídílný katalog pod názvem *Padesát příběhů a dva navíc. Katalog her českých autorů. Činohra.* Název je poněkud zavádějící, neboť tato jedinečná práce obsahuje 156 namnoze velice podrobných synopsí divadelních her a odkazy na dalších více jak 1300 her 158 dramatiků. Soupis asi 20 publikací, které Jarmila napsala nebo byla jejich spoluautorkou, je obsažen v *Bibliografii českého amatérského divadla* (IPOS Praha, 1999). Nechybí v něm ani vyhledávaná příručka *První kroky začínajícího herce* (ve spolupráci s Jaroslavem Vágnerem) a také kapitola z díla *Cesty českého amatérského divadla – Vývojové tendence* věnovaná ochotnickému divadlu vletech 1945–1969.

Toto připomenutí Jarmiliných divadelních aktivit přesáhlo obvyklý rozsah podobných příspěvků v AS. Přesto mi připadá velice letmé. Patrně se tak bude jevit i těm, kdo se s ní osobně setkali, neboť dimenze její divadelní činnosti byla vpravdě obrovská. Nechť její památka žije v divadelních tvůrčích počinech a ve všem, co jejich vznik podporují. Nechť žije prostřednictvím těch, jimž Jarmila předala své znalosti a zkušenosti, jimž rozdala svůj život. Tak se čiňme! Jarmila nás vidí i z dramaturgického nebe!

Rudolf Brázdil a Juliana Jedličková s maďarskou dramatičkou Margit Gaspárovou (uprostřed) při jedné z repríz její hry Kouzlo ohně. Hru uvedla v české premiéře v r. 1977 kralupská Scéna v režii M. Doudy a J. Vágnera j. h. Foto: archiv DS Scéna Kralupy n. Vlt.

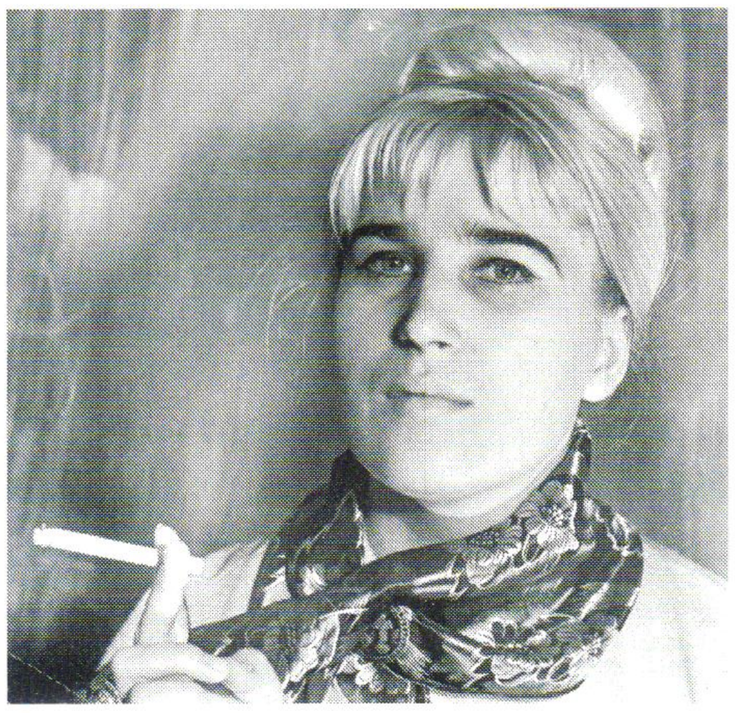

Juliana Jedličková ve hře Roberta Thomase Osm žen. Foto: archiv DS Scéna Kralupy n. Vlt.

Juliana spolupracovala s NIPOS-ARTAMA na podkladových materiálech pro Místopis českého amatérského divadla (IPOS Praha 2001 a 2002). Od konce 90. let byla externí spolupracovnicí Databáze českého amatérského divadla (NIPOS-ARTAMA). Když bylo třeba, neváhala přijmout roli prodejce divadelní literatury před hronovským divadlem. Ti, kdo navštěvují Jiráskův Hronov, se s ní u stolů obtěžkaných knížkami a časopisy potkali i na loňském ročníku.

U Juliany se vzácně snoubilo zaměstnání s činností zájmovou. Od 60. let byla herečkou kralupského divadelního souboru Scéna. Kouzlu divadla propadl i její manžel Arnošt. Od 70. let se Juliana počala věnovat režii, především her pro děti, ale i pro dospělé. S inscenací hry Alexe Koenigsmarka podle pohádky Josefa Lady se mají „zučáci" na akcích co otáčet, že netráví svůj čas na akcích zábavou, ale namnoze vysilující prací. A tak bylo po vzájemné řevnivosti, závisti. Všichni táhli za jeden provaz.

To vše byla bezesporu zásluha právě Juliany, její nezměrné iniciativy, obětavosti, nápaditosti, a také schopnosti uvádět nápady v praxi. Asi bychom sotva nalezli vícero OKS s tak bohatou a koncepční činností v oblasti amatérského divadla a recitace. Juliana po celá 80. léta navíc významně spolupracovala na přípravě a realizaci národních a také krajských přehlídek dětských recitátorů, konaných na Mělníce. Jako členka krajského poradního sboru pro amatérské divadlo se podílela na utváření a rozvoji amatérského divadla ve Středočeském kraji, krom jiného i na někdejším věhlasném Femadu v Poděbradech.

Byť Juliana patřila k nejzkušenějším metodikům a organizátorům, neutuchal u ní zájem o soustavné nabývání poznatků a dovedností. Kromě množství seminářů a nejrůznějších vzdělávacích příležitostí na divadelních a recitačních přehlídkách absolvovala v letech 1987–1988 Kurz metodiků divadelních oborů SKKS Praha a tzv. Kralupskou konzervatoř pro vedoucí dětských divadelních a loutkářských souborů (SKKS a KDP hl. m. Prahy 1984–1986).

Po transformaci OKS Mělník na Kulturní agenturu IKARUS počátkem 90. let se Juliana stala její vedoucí. IKARUS měl vlastní tiskárnu, v níž se mj. od č. 3/1995 tiskla také Amatérská scéna. V roce 1998 přešel IKARUS včetně tiskárny do soukromých rukou. Juliana zde pracovala do konce roku 2000. AS se zde tiskne u firmy Josef Havelka JH&C dodnes.

Jana Hudcová a Juliana Jedličková (vpravo) v inscenaci hry Viktora Dyka Zmoudření Dona Quijota Krajského divadelního studia Středočeského KKS, jejíž premiéra se uskutečnila v r. 1971 v Kralupech nad Vltavou. Titulní roli hrál Ludvík Němec, Sancha Gustav Urban a Dolores Miloslava Čížková. Foto: archiv DS Scéna Kralupy n. Vlt.

Byl jednou jeden drak vystoupil soubor Scéna v režii Juliany Jedličkové na poděbradském Femadu 1978. Zúčastňoval se pravidelně krajských přehlídek v Rakovníku a patřil k tzv. vyspělým souborům Středočeského kraje. Juliana se v 90. letech ujala také jeho organizačního vedení. Aby toho nebylo málo, vedla navíc v letech 1985–1995 spolu s Marií Procházkovou dětský recitační a divadelní soubor Pajduláci při 1. ZŠ a KaSS Kralupy n. Vlt. Soubor podvakráte postoupil i na Národní přehlídku dětské recitace do Mělníka (1989 a 1990).

Jaká Juliana ještě byla, píše ve svém příspěvku Vladimír Procházka. Vypovídají o tom i řádky, jimiž Miroslav Král, vedoucí, režisér a scénograf 1. Neratovické, reagoval na zprávu o Julianině úmrtí. Dovolím si jej citovat v závěru této vzpomínky na výjimečnou osobnost českého amatérského divadla.

„Měl jsem tu čest, že jsme byli dobrými přáteli, a měl jsem to štěstí, že jsem s ní mohl několikrát spolupracovat jako dramaturg a scénograf. Nebyla to pokaždé lehká práce, ale byla to vždy krásná, inspirující a tvůrčí práce. Juliana mi vždy pomohla i v osobním životě, ač ten její nebyl zrovna růžový... Ale dost už! Juliana nesnášela patos! A začínám být patetický. Tak tedy už jen krátce: Juliana mi bude scházet a nikdy na ni nezapomenu. Bude mi vždy stát za zády jako připomínka pravdy, že nejlehčí cesta neznamená vždy cestu nejlepší, že nejhorší ze všeho je apatie a sebelítost."

„Jezdila po večerech po okrese a pomáhala i v tom nejzapadlejším koutě, třeba jak inscenovat Maryšu, když není kde, třeba i na stolech v místní hospodě."

Promiň, Julko, nemohl jsem jinak

Vždy, když zemře někdo nám hodně blízký, je to smutná věc. Jenomže smrt si nevybírá. A tak si tentokrát vybrala Julku Jedličkovou. Ženu, která celý svůj život zasvětila amatérskému divadlu a divadelnímu souboru Scéna v Kralupech. Kdysi se Julka pohybovala někde v armádě a pravděpodobně odtud si přinesla ten obrovský smysl pro disciplínu, kterou někdy dost tvrdě vyžadovala i od těch druhých. Ale bez této její vlastnosti by nevzniklo mnohé představení, neboť, jak známo, divadelník rád žije „bohémským" životem. Sama režírovala mnoho pohádek i inscenací pro dospělé. Dokonce jsem ji jako malý kluk viděl hrát. „Tak mi to pojď ukázat," křičela na režiséra, „já prostě nevím, jak to hrát," řekla, přidřepla na forbínu a usedavě plakala. Představení se nakonec odehrálo. Nevím, s jakým úspěchem. Ale vím, že Julku nikdy nezdar neodradil. Začala se především věnovat režii a byla organizačním duchem divadelního souboru.

Už nikdy jsem ji na jevišti hrát neviděl. Ale dění kolem divadla si bez ní snad nedovedl v Kralupech vůbec nikdo představit. Má paměť je už poněkud vetchá, a tak ani nemohu vzpomínat na

všechno, v čem měla prsty. Ono by to ostatně ani nešlo. Bylo by to na knihu. Rád vzpomínám na její úžasnou spolupráci s režisérem Zdeňkem Pošívalem při práci na inscenaci hry Jiřího Šotoly Bitva u Kresčaku. Pro Shakespearův Večer tříkrálový se jí podařilo dát dohromady velkou partu mladých lidí a spojit je tak s těmi „starými charakterními" herci. Společně pak připravili ještě mnoho inscenací. Já jsem od divadla poté odešel úplně, takže nemohu vzpomínat. Ostatně vše je zaznamenáno v kronice kralupské Scény.

Absolvovala stovky divadelních představení na nejrůznějších divadelních přehlídkách. Nevynechala Jiráskův Hronov ani FEMAD, pracovala s dětmi v dramatickém kroužku, porotovala na recitačních a divadelních soutěžích. Jezdila po večerech po okrese a pomáhala i v tom nejzapadlejším koutě, třeba jak inscenovat Maryšu, když není kde, třeba i na stolech v místní hospodě. Pracovala a pracovala. Když jsme si po zkoušce sedli k divadelnímu baru, neustále něco vymýšlela, diskutovala, rozčilovala se. A pořád se učila, nedala pokoj, dokud věci nepřišla na kloub. Několikrát jsem k ránu odcházel z divadla zcela vyčerpán, dílem alkoholem, ale hlavně usilovným přemýšlením, abych jí vůbec stačil.

S Julkou a jejím mužem Arnoštem jsme se společně setkávali, jezdili na dovolené. Byli jsme u ní, když jí tragicky zahynul syn, když odcházel Arnošt a další blízcí. A bylo jich mnoho. Všechno nesla obrovsky statečně a sama byla vážně nemocná.

A raději dost, nemiluji pohřby ani svatby, a kdyby si Julka přečetla tenhle článek, určitě by při cestě za prací pustila volant a křičela by: „Co to tam píšeš za blbosti?" Snažím se napsat pravdu," odvětil bych. „Běž do háje s tou svojí pravdou. Víš, co takových lidí je, a jsou na tom hůř," řekla by a ještě by mi vynadala za to, že na křižovatce projela stopku.

Julka byla tvrdá žena s jemnou slupkou. Ale to všechno jsou jen slova. Ti co ji znali, vědí, jaká byla. Tak tedy: „Julko, na chvíli jsme se rozešli. Ale až se znovu potkáme, zahrajeme si spolu divadlo, protože divadelníků už je tam nahoře, řekl bych, dost. A pak si dáme u nebeského baru pořádného panáka!"

Navrhl jsem starostovi Kralup Petru Holečkovi, aby Julce Jedličkové udělil vyznamenání Za zásluhy o město In memoriam. Přislíbil to. Tak si myslím, že to zase pěkně schytám. Promiň, Julko, nemohl jsem jinak, a těším se na shledání.

Vladimír Procházka – Chajda
bývalý kralupský divadelník

Vzpomínka na Aleše Němečka (8. 4. 1923–27. 9. 2001)

Josef Tejkl

Vším byl rád: kulisákem, osvětlovačem, kronikářem, malířem, scénografem, kantorem… A především zapadlým vlastencem ve východočeském městečku Luži.

Nesmírně obtížné bylo vypáčit z Aleše něco o něm, zvlášť když podvědomě zavětřil, že by měl být někde veřejně pochválen. Vytáčel se třeba i takto: „Protože má práce přesahuje jen málo rodný kraj, domnívám se, že nezasluhuje zveřejnění v tisku východočeského regionu."

„Jedním z velechrámů, v němž lze Aleše dodnes potkat, jsou kroniky lužského dramatického kroužku Jaroslav. Kronikářského žezla, děděného po předcích..."

v Muzeu loutkářských kultur v Chrudimi roku 2001, jíž se ještě dožil. Nevšední smysl pro humor, záviděníhodná schopnost být sám sobě terčem štiplavých bonmotů, originální vztah k ženám, pojmenovávání věcí pravými jmény a selským rozumem, to byly prameny Alešovy všeobecné obliby u obyčejných prostých lidí a despektu ze strany snobů a funkcionářů.

Aktivity Aleše Němečka nebraly konce ani v pozdějším věku. Viz foto z archivu DS Jaroslav Luže.

Tou dobou byl přitom již ověnčen řadou krajských cen za scénografii mnoha titulů, dokonce i národní cenou za výpravu ke hře Jiřího Šotoly Možná je na střeše kůň.

O existenci koně na střeše byl ovšem Aleš Němeček celý život přesvědčen. Odstaven režimem od milované kantořiny zapřáhl se o to více do Thespidovy káry. Pro každou premiéru v Luži vytvořil originální velkoplošné plakáty nezaměnitelného výtvarného gusta. Vylepoval je osobně v přilehlých vesničkách, tahal chalupníky ze samot do divadla, prodával vstupenky, leckdy i vymýšlel autobusové svozy pro vzdálenější venkovany.

Neuvěřitelný rozsah jeho výtvarných aktivit pro divadlo i mimo ně skvěle dokumentovala jeho souborná výstava

Jedním z velechrámů, v němž lze Aleše dodnes potkat, jsou kroniky lužského dramatického kroužku Jaroslav. Kronikářského žezla, děděného po předcích, si nesmírně považoval a některé pasáže těchto dokonalých pamětnic si takřka nezadají s iluminovanými kodexy.

Divadlo v Luži Alešovým odchodem nezaniklo – i to lze přičíst k jeho zásluhám. Bacilem komediantství dokázal spolehlivě nakazit kohokoli, kdo mu za to stál. A vybíral dobře.

Poděkování zakladateli obnoveného divadla v Suchdole nad Lužnicí Janu Valáškovi

V neděli 3. 2. 2008 nás navždy opustil ve věku 78 let pan Jan Valášek. Byl zakladatelem obnoveného divadla v Suchdole nad Lužnicí v 70. letech 20. století a věrným a milujícím ochotníkem až do svých posledních dnů. Během celého života ztvárnil mnoho divadelních rolí nejen na suchdolských divadelních prknech, ale i ve svém rodném znojemském kraji. Byl také režisérem, kulisákem, ale i autorem mnohých divadelních her. Jeho život byl plný smutku, strádání a nepochopení, ale byl člověkem, který miloval a byl milován. Stal se významnou osobností celého Suchdolska, vedl mnohé organizace a spolky v Suchdole (KDU-ČSL, TJ Sokol, amatérské divadlo, Občanské fórum aj.). Pan Valášek byl ve svém životě utlačován, srážen na kolena, ale nikdy se nezalekl a vždy bojoval za své myšlenky a názory. Nikdy by nemělo být zapomenuto jméno hodného a milého člověka a jeho ochotné práce. Mnohé naše členy přivedl k divadlu, učil nás a vedl naše první divadelní kroky. Byl pro nás otcem, učitelem, ale hlavně přítelem a duchovním. Jeho práce a snaha v boji o demokracii a šťastný život všech svých spoluobčanů je vidět všude okolo nás. Jeho činy a jeho rady zůstanou v nás navždy a vzpomínka na něj nikdy nezanikne. Pane Valášku, děkujeme Vám!

Na věčnou vzpomínku
divadelní kolektiv SUchdolského Divadla

Jan Valášek. Foto: archiv SUD.

Nedávno mu bylo šedesát! Vzpomínka na PhDr. Jaroslava Vyčichla

Dušan Zakopal

Dne 26. ledna 2008 dotlouklo srdce statečného člověka PhDr. Jaroslava Vyčichla. Nezvítězilo nad těžkou nemocí, které Jaroslav čelil od června loňského roku. Odešel v plném tvůrčím a pracovním zaujetí, které věnoval jak své profesi knihovnické – byl ředitelem Studijní a vědecké knihovny Plzeňského kraje, tak své zájmové činnosti v ochotnickém divadle – byl předsedou Svazu českých divadelních ochotníků.

Narodil se 22. 8. 1947 v Radnicích, kde prožil dětství i mládí se začátky ochotnické činnosti, od roku 1965 v místním Spolku divadelních ochotníků.

Vystudoval SVVŠ v Rokycanech. Od roku 1971 se stal vedoucím střediskové knihovny v Radnicích, od roku 1976 pracoval v Okresní knihovně v Rokycanech, zprvu jako hlavní metodik, později jako ředitel do roku 1990. Na základě výběrového řízení téhož roku se stal ředitelem Státní vědecké knihovny v Plzni. Díky svému zaujetí pro knihovnickou profesi získal odborné vzdělání nástavbovým studiem v letech 1972–1975 na Střední knihovnické škole v Praze a dálkově pak na FF UK v Praze (1977–1981) na katedře knihovnictví a vědeckých informací. Následné doktorandské studium ukončil rigorosní zkouškou v roce 1987. Byl autorem řady odborných článků, editoval a redakčně se podílel na několika sbornících s vědeckou literární tematikou. Byl znám jako organizátor i účastník odborných přednášek, konferencí a seminářů. Přednášel též na FF Západočeské univerzity v Plzni obor základy informační vědy. Je zcela samozřejmé, s ohledem na jeho odbornou angažovanost, že se stal zakládajícím členem Sdružení knihoven, členem Ústřední knihovnické rady, poradního orgánu Ministerstva kultury ČR, členem Svazu knihovníků a informačních pracovníků a České informační společnosti.

Jeho velkou osobní zálibou, vedle divadla, bylo fotografování, a to nejen dokumentární, ale i umělecká fotografie. Své schopnosti prezentoval na několika výstavách.

S ochotnickým divadlem prožil od mládí až do své smrti téměř pětačtyřicet let života. Svému Spolku divadelních ochotníků v Radnicích byl plně oddán a byl mu zcela věrný jako herec, režisér i starosta. Jako amatérský herec odvedl řadu rolí, např. Vlčáka Rougera v Sauvajonově Hrsti plné kopřiv, Kriminálního asistenta Richtera ve Frickově Druhé tváři, Víta Moravce v Stiebrových Posledních prázdninách, Výpravčího Kováče v Kákošově Mrtvé koleji, postavu Chóru v Gyurkově hře Elektro, má lásko, Solferna v Drdových Hrátkách s čertem, Kašpara Zachara v Boučkově Noci pastýřů, Majora Huga v Rozmarném létě Vladislava Vančury, Koadjutora Isidora v Goldoniho Poprasku na laguně, Školního inspektora Chlopova v Gogolově Revizorovi a další.

Ve spolupráci s Václavem Kotvou a později s Rudolfem Šimicem začal režírovat. Spolupracoval na inscenaci hry Radoslava Lošťáka Dům, kde nesněží (režie V. Kotva), která se v roce 1983 probojovala na XIV. KDP, národní přehlídku vesnických a zemědělských souborů ve Vysokém n. J. Další režijní

„S ochotnickým divadlem prožil od mládí až do své smrti téměř pětačtyřicet let života."

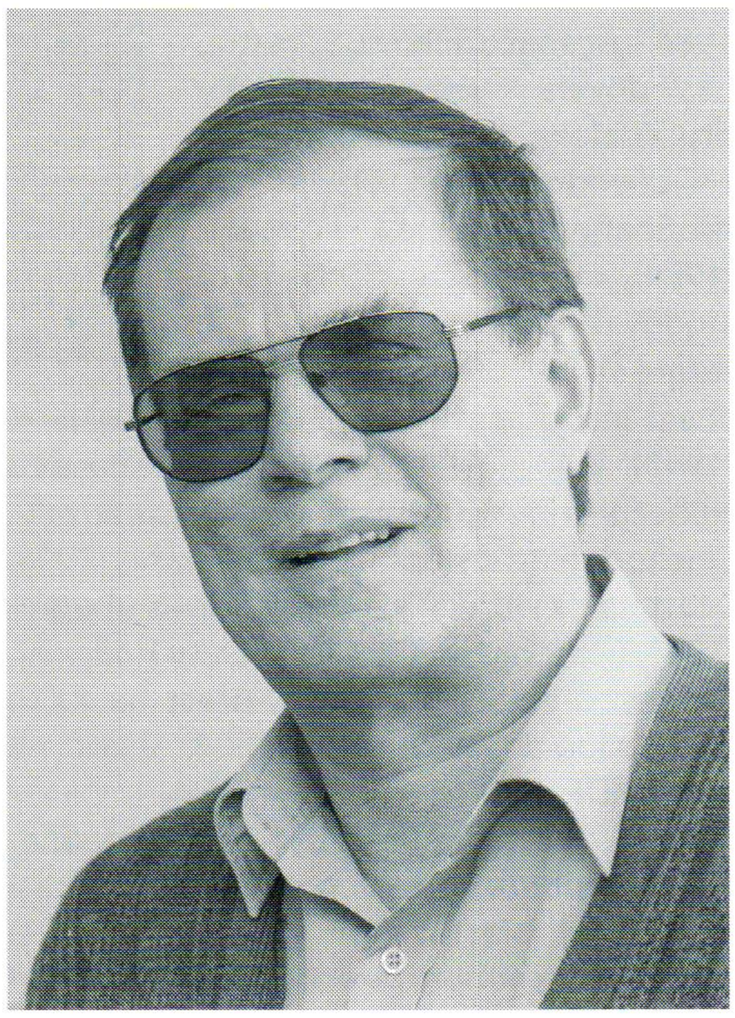

PhDr. Jaroslav Vyčichlo. Foto z Jiráskova Hronova 2006: Ivo Mičkal.

„Jako předseda bych si přál, aby celý svaz pracoval co nejdokonaleji, aby svou činností prezentoval zájmy a vůli svých členů. To se ale může podařit jen v dokonalé souhře předsednictva a sekretariátu SČDO se všemi oblastmi. Zdůrazňuji, se všemi oblastmi. A to se myslím neděje…"

„Nebudou-li bez vady pracovat oblastní předsednictva, nebude pracovat ani celý svaz. Na dokonalé souhře dvoustupňového vedení a členské základny je závislá činnost a možná i další existence Svazu."

spoluprací se stala hra Laszló Gyurko Elektro, má lásko (režie Rudolf Šimice, 1983). Jeho první samostatnou režií byla roku 1984 inscenace Jílkova Silvestra, následovala režie Daňkovy hry Zdaleka ne tak ošklivá, jak se původně zdálo (1985), po ní Shafferova Černá komedie (1989). V letech 1987–1990 studoval Jaroslav Vyčichlo II. režijní školu SČDO, kterou absolvoval inscenací hry Báj Daniely Fischerové (1990). V roce 1994 inscenoval Pristleyovu Nebezpečnou křižovatku. Následovaly: Obchodník s deštěm Richarda Nashe (1996, účast na XXVII. KDP), Daňkův Příběh uherský (1998, účast na NP Aktovka SČDO v Holicích), Örkényho Kočičí hra (2000, účast na XXXI. KDP), Gogolova Ženitba (2004, účast na XXXV. KDP).

Od roku 1970 byl Jaroslav jednatelem souboru, v letech 1973–1995 (s asi dvouletou přestávkou) vykonával funkci vedoucího souboru a od roku 1995 dosud funkci starosty Spolku divadelních ochotníků v Radnicích, o. s. , v něž se radnický divadelní soubor transformoval a navázal tak na svoji prvorepublikovou tradici. Radnický spolek je organizátorem 33 ročníků Radnické divadelní přehlídky, organizátorem 12 ročníků Radnického dráčka, oblastní přehlídky divadelních souborů hrajících pro děti západočeské oblasti, 7 ročníků recitační soutěže o pohár SDO v Radnicích, pořádanou pro radnickou ZŠ a další kulturní, výstavní, přednáškové a odborné činnosti.

Ke 155. výročí založení spolku (1850–2005) organizoval Jaroslav Vyčichlo vědeckou literární konferenci a podílel se na vydání příslušné publikace Jeden jazyk naše heslo buď (III) – Divadlo národního obrození a jeho souvislosti, do níž také přispěl.

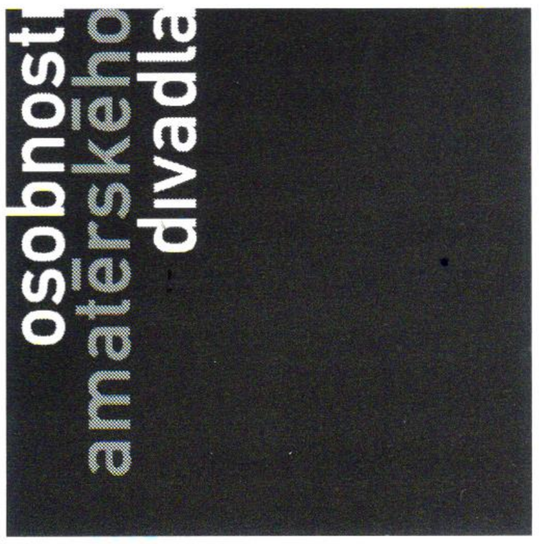

Byl dlouholetým členem západočeského oblastního předsednictva SČDO v Plzni. Byl členem komise Ministerstva kultury ČR pro udělování ceny ministra kultury v oblasti amatérského divadla, členem odborné rady ARTAMA pro amatérské divadlo, členem Festivalového výboru Jiráskova Hronova a členem Přípravného výboru Krakonošova divadelního podzimu ve Vysokém nad Jizerou.

Za svou ochotnickou činnost obdržel řadu uznání a ocenění. Vrcholným byl Zlatý Harlekýn SČDO a Zlatý odznak J.K. Tyla, udělovaný sdruženými amatérskými divadelními organizacemi „za dlouholetou iniciativní práci věnovanou rozvoji ochotnického divadla".

Předsedou SČDO byl zvolen v roce 2002 a přinesl do činnosti této zájmové organizace nového ducha, s cílem rozšířit její vliv v regionech. V rozhovoru v AS 2003/5 o svém předsednictví řekl: „Moje rodina i přátelé mi to rozmlouvali, říkali, že se zahltím. Měli pravdu, ale já jsem takový typ, který, když je přesvědčený, že může něco udělat, tak do toho jde. Už asi nikdy neudělám žádnou inscenaci. Dal jsem se na funkcionaření, a to je něco úplně jiného než tvůrčí činnost."

Měl velký podíl na zahájení režijní školy SČDO v roce 2004, na její propagaci, organizaci i finančním zajištění. Nelze opomenout jeho výrazný podíl na vzniku celorepublikové Matice českých divadelníků, jejímž posláním je sdružit amatérské divadelní organizace s cílem koordinace vzájemné činnosti.

Nezanedbatelné jsou jeho postoje a vedení přesvědčovací kampaně za zachování jedinečného profilu Národní přehlídky venkovských divadelních souborů na Krakonošově divadelním podzimu ve Vysokém nad Jizerou. SČDO pod jeho vedením vedle vyhlašovatelské funkce převzal i odborně-gestorské povinnosti. Dr. Vyčichlo se stal velmi významným členem Přípravného výboru přehlídky. Na té loňské už nemohl pro nemoc být, ale poslal pozdrav účastníkům, v němž se mimo jiné vyjádřil k činnosti SČDO: „Jako předseda bych si přál, aby celý svaz pracoval co nejdokonaleji, aby svou činností prezentoval zájmy a vůli svých členů. To se ale může podařit jen v dokonalé souhře předsednictva a sekretariátu SČDO se všemi oblastmi. Zdůrazňuji, se všemi oblastmi. A to se myslím neděje… Nebudou-li bez vady pracovat oblastní předsednictva, nebude pracovat ani celý svaz. Na dokonalé souhře dvoustupňového vedení a členské základny je závislá činnost a možná i další existence Svazu." Dnes, ve světle smutné skutečnosti, to zní jako jeho odkaz předsedy pro léta příští, zvláště když si SČDO v letošním roce připomíná čtyřicet let své existence.

Jarda Vyčichlo pro nás všechny, kteří jsme s ním přišli do bližšího pracovního styku, ať už jako knihovníci nebo ochotníci, byl člověkem velkého tvůrčího potenciálu a velkého zaujetí pro věc, kterou dělal. Žel, nebylo mu dáno, aby dokončil vše, co si předsevzal a formuloval v konkrétní úkoly. Ty však tady zůstávají a jsou pro nás velkou výzvou. Jardovu jedinečnou stopu nelze vymazat.

Jaroslav Vyčichlo v roli Fotografa v inscenaci hry Černý miláček. Soukromé rodinné foto.

PhDr. Jaroslav Vyčichlo uzavírá z titulu předsedy SČDO Krakonošův divadelní podzim 2006. Foto: I. Mičkal.

Když se řekne: Sdružení pro tvořivou dramatiku

Připravila ***Pavlína Schejbalová***

Sdružení pro tvořivou dramatiku (STD) je občanské sdružení s celostátní působností. Sdružuje více než 600 **učitelů** všech stupňů a typů škol, **studentů** středních a vysokých škol pedagogického a uměleckého zaměření, **vedoucích** dětských a středoškolských **divadelních, loutkářských a recitačních souborů a dalších zájemců o dramatickou výchovu** nebo některé její oblasti (školní dramatická výchova, divadlo hrané dětmi, loutkové divadlo hrané dětmi, dětský kolektivní nebo sólový přednes, dramatickovýchovné metody užívané v jiných předmětech, při práci s handicapovanými atd.).

Mezi hlavní činnosti STD patří pořádání a organizování vzdělávání v oboru dramatické výchovy, dále pořádání přehlídek a dílen dětského a mladého divadla a přednesu, ediční činnost…

STD nabízí dlouhodobé kurzy pro učitele a vychovatele všech typů škol a školských zařízení, pro studenty VŠ a další zájemce (ve spolupráci s katedrou výchovné dramatiky DAMU), také pro vedoucí dětských a středoškolských souborů (ve spolupráci s NIPOS-ARTAMA), organizuje pokračovací kurzy zaměřené na různé oblasti dramatické výchovy – práci s příběhem a strukturování dramatické práce, hlasovou výchovu, hereckou výchovu, práci s literaturou v dramatické výchově, dramaturgické dílny atd. Pořádá příležitostné specializované kurzy (pro ředitele, inspektory...), každoroční celostátní dílnu školní dramatiky v Jičíně a také dílny dramatické výchovy vedené zahraničními odborníky. Nabízí i další přehlídky a dílny dětského a mladého divadla a přednesu. V neposlední řadě také vydává odborné publikace, zejména metodické příručky o dramatické výchově.

STD se podílí na pořádání celostátní přehlídky dětských divadelních, loutkářských a recitačních souborů a dílny dětských recitátorů *Dětská scéna* (každoročně v červnu), na pořádání celostátní dílny a přehlídky středoškolských souborů *Nahlížení* (každoročně v říjnu), na pořádání celostátní dílny komplexní estetické výchovy *Tvorba-tvořivost-hra* (každoročně v říjnu) a na přípravě a vydávání odborného periodika Tvořivá dramatika a jeho textové přílohy Dětská scéna.

„Mezi hlavní činnosti STD patří pořádání a organizování vzdělávání v oboru dramatické výchovy, dále pořádání přehlídek a dílen dětského a mladého divadla a přednesu, ediční činnost…“

„Pokud se stanete členem STD, budete získávat včasné informace o všech publikacích a akcích, které STD pořádá nebo na jejichž přípravě spolupracuje, budete mít možnost přednostního zařazování do kurzů, dílen a seminářů STD...“

Členem Sdružení pro tvořivou dramatiku se může stát každý, kdo má zájem o kteroukoliv oblast dramatické výchovy a chce se podílet na jejím rozvíjení. Členství v STD vzniká na základě podání písemné přihlášky, jejím přijetím koordinační radou sdružení a uhrazením zápisného 50,- Kč a ročního příspěvku 150,- nebo 50,- Kč.

Pokud se stanete členem STD, budete získávat včasné informace o všech publikacích a akcích, které STD pořádá nebo na jejichž přípravě spolupracuje, budete mít možnost přednostního zařazování do kurzů, dílen a seminářů STD, získáte podstatné slevy na kurzovném při akcích, které STD organizuje nebo na nichž se podílí a také pravidelné zprávy o zahraničních akcích týkajících se dramatické výchovy, o nichž má sdružení informace. Každý člen STD má také právo přispívat do informačních materiálů a na internetové stránky sdružení, má právo volit a být volen do orgánů sdružení.

Po stopách dramatické výchovy a zrodu Sdružení pro tvořivou dramatiku

Rozhovor s paní Evou Machkovou, která k obojímu neodmyslitelně patří,

připravila
Pavlína Schejbalová

Paní Machková, chci se zeptat na úplné počátky. Jaké impulzy vás přivedly ke snaze formovat systematicky dramatickou výchovu u nás? A jak v té době vlastně vypadalo „to“, čemu dnes dramatická výchova říkáme? Ze svého dětství, tj. přelomu 70. a 80. let, si pamatuji dětské recitační, divadelní soubory, které „nacvičovaly“ inscenace jako dospělí. Bylo to tak obecně?

Ano, tento model je znám od první poloviny 19. století, ale setkáte se s tím dodnes, málo informovaný člověk – nejčastěji to je učitelka – si vzpomene na vlastní dětské zážitky s divadlem a napodobí to. A co víc – dokonce ještě nedávno vydalo nakladatelství Portál příručku, jak takto dělati divadlo s dětmi!

Impulzem začít se vážněji zabývat touto oblastí byl pro mne v polovině 60. let na jedné straně právě tento tristní strav divadla hraného dětmi, na druhé pak první zahraniční informace o tom, že na vztah dítě – divadlo lze nahlížet docela jinak.

Kde jste pro svou práci sháněla inspiraci?

Jak už jsem naznačila, inspiraci jsme hledali v zahraničí, v počátcích zejména v Anglii. Pak přišly knížky americké, německé, dánské, dost obtížně získávané, ale také nějaké cesty do zahraničí, účast na zahraničních seminářích. Počátkem 70. let to byla dílna, kterou

na přehlídce ve Žďáru nad Sázavou vedl Angličan Hugh Lovegrove, některé soubory vyjížděly na zahraniční festivaly… Vlastně toho nebylo tak málo, i když bychom byli potřebovali více kontaktů, a také jich samozřejmě bylo řádově mnohem méně než nyní.

Kde se brali vaši spolupracovníci a ti, kteří vás podporovali? Jak bylo vnímáno postavení dramatické výchovy divadelní veřejností, eventuálně pedagogické? Ústav pro kulturně výchovnou činnost zastřešoval veškeré oficiální „šíření dramatické výchovy"? Mám na mysli přehlídky, semináře, ediční činnost…

„Divadelní, pedagogická i veškerá jiná veřejnost se nezajímala a s výjimkou veřejnosti pedagogické, respektive její části, se nezajímá dodnes. To je přetrvávající problém dramatické výchovy…"

Dramatickou výchovu budoval tým lidí, který tvořili – vlastně spíše tvořily učitelky tehdejších LŠU, většinou to byly školené herečky, které z různých důvodů opustily angažmá. A dále vedoucí souborů různých, hlavně pedagogických profesí. Divadelní, pedagogická i veškerá jiná veřejnost se nezajímala a s výjimkou veřejnosti pedagogické, respektive její části, se nezajímá dodnes. To je přetrvávající problém dramatické výchovy – když se toto slovo řekne, naprostá většina lidí (bohužel včetně

„„Papaláši" měli dojem, že to je specifika práce s dětmi, o níž nic nevěděli, netušili, že jde o tvořivost, demokracii a další socialismus podvracející pohledy na svět…"

většiny ředitelů škol) si představí přesně to, co si pamatujete ze svého dětství.

Máte pravdu, byl to hlavně Ústav pro kulturně výchovnou činnost, kdo to všechno zastřešoval, bylo tu i metodické centrum LŠU, ale to nemělo stejné provozní možnosti. – To podstatné jsem popsala v Úvodu do studia dramatické výchovy, bylo by to příliš dlouhé povídání.

V roce 1990 vzniklo o. s. STD. Co to pro dramatickou výchovu znamenalo?

Na přelomu let 1989/90 jsme myslím všichni zpytovali svědomí a zvažovali, nakolik politický přelom znamená i přelom v naší práci. V dramatické výchově jsme měli svědomí čisté, ta nebyla ideologií normalizace zasažena vůbec, naopak jsme vlastně dělali činnost režimu protikladnou, jen on ve své hlouposti a nadutosti nebyl schopen to postřehnout. „Papaláši" měli dojem, že to je specifika práce s dětmi, o níž nic nevěděli, netušili, že jde o tvořivost, demokracii a další socialismus podvracející pohledy na svět, a tak to spolkli jako malinu. V tomto smyslu bylo s dramatickou výchovou všechno v pořádku. Ale hned začátkem roku 1990 se začala hroutit celá struktura kulturní práce a bylo jasné, že dojde k výrazným změnám v organizaci a financování kultury. A tak mě napadlo ustavit sdružení – dodnes to dobře funguje jako jeden ze způsobů udržování a podporování chodu oboru.

Jak dnes hodnotíte těch sedmnáct let, která od vzniku STD uběhla? Zajímal by mě také váš názor na často diskutovanou otázku, zda připravovat učitele dramatické výchovy na DAM, případně na jiných uměleckých školách či na pedagogických fakultách. I když vzhledem k tomu, že působíte právě na DAMU, se to dá odvodit…

Co vykonalo STD, to si netroufám hodnotit, brzy jsem se stáhla z této činnosti a věnovala se práci na katedře výchovné dramatiky, v počátcích práci budovatelské, teď už léta jen pedagogické. O STD nechť mluví Jaroslav Provazník, Jakub Hulák a ti další, kteří jsou v něm aktivní. Ale vývoj dramatické výchovy za ta léta výrazně ovlivnil vstup oboru na vysoké školy – právem na to narážíte. Vytvořila se nejen dvě pracoviště, kde lze získat speciální vzdělání v oboru – na DAMU a na JAMU – nejenže dramatická výchova vstoupila na pedagogické fakulty jako součást kvalifikace některých učitelů, ale také se rozvinul systém kurzů ARTAMA. A pokud jde o to, kde má být specializace – obojí řešení má své výhody a nevýhody, dovedu si docela dobře představit specializaci i na pedagogických fakultách. Nejlepší ovšem je, když se to doplňuje – pokud nejsou podmínky, a ty nyní rozhodně nejsou, vytvořit samostatnou vysokou školu dramatické výchovy, jako je to leckde ve světě. Ale to je věc hodně daleké budoucnosti.

Pohled do jednacích prostor konference o dramatické výchově, konané v říjnu 2007 v Praze. V popředí při přestávce jsou pohrouženy do hovoru doc. Eva Machková a Magda Johnová. Foto: Lenka Novotná.

Snímek z celostátní přehlídky divadla pro děti Dětská scéna v Trutnově 2007 zachytil představení Divadla Vydýcháno ZUŠ Liberec. Jules Jouy, Libuše Hájková: Lavičky na promenádě. Foto: Michal Drtina.

Kaškova Zbraslav 2007 nezklamala

Jaroslav Kodeš

Krásné a útulné divadélko Jana Kašky na Zbraslavi přivítalo poslední listopadovou sobotu sedm soutěžních inscenací, které doporučily krajské poroty na Národní přehlídku jednoaktových her Kaškova Zbraslav 2007. Pořadatelem této vrcholné přehlídky je jednou za dva roky Amatérská divadelní asociace (střídá se tak ob rok s SČDO, který tuto přehlídku organizuje v Holicích). Program přehlídky proběhl tak, jak byl avizován, nikdo nevypadl a organizace šlapala, jak se na národní přehlídku sluší. Snad jen větší zájem diváků o představení v dopoledních a těsně popoledních hodinách by takovéto akci slušel. Co jsme tedy viděli.

DS Kocábka Chocerady – *Jiří Cinkejs, Vladimír Šíma*: Šmajchle. Se svými produkcemi se většinou odlišuje od inscenací ostatních souborů. Ta odlišnost spočívá v autorsko-osobitém vidění světa, ve schopnosti pábit především slovem, ale i obrazem. J. Cinkejs a V. Šíma dokážou strhnout schopností vzájemné souhry, která na mnohých místech balancuje na hranicích improvizace. Neméně

„...potrestání přijde v podobě hospodského Vlka, který z promiskuitní Kohoutky udělá slepičí vývar."

DS Kocábka Chocerady / Jiří Cinkejs, Vladimír Šíma: Šmajchle. Foto: Jaroslav Kodeš.

zdařile jim sekunduje M. Weigrichtová, která má trojroli a která do inscenace vnáší řád, jenž pánové zase na řadě míst rádi bourají. A tak to běží celé představení. Díváme se na jakési dva klauny, ale ne z profese, na takové klauny pro sebe i pro ostatní, glosátory světa kolem nás, až hrabalovské pábitele, kteří mají velikou schopnost fantazie a imaginace. Na smetišti našeho světa si tak tvoří nový, krásnější svět, nenechávají se odradit škarohlídy a znovu baví sebe i své okolí. Znám J. Cinkejse a jeho divadlo už dlouho. Vím, že ne pro každého jsou jeho inscenace přijatelné, ale schopnost divadelní invence mu nemůžeme upřít. Jen kdyby nás víc „pustil mezi sebe", dal nám čas na vychutnání vtipu, porozumění metafoře, zlikvidoval některé hudební vstupy či je víc organicky zapojil do inscenace. Nedokážu ovšem posoudit, zda pečlivější přístup k budování tvaru, přesnější tah na bránu, by nebyl na úkor právě imaginace tohoto souboru.

Mladý soubor věkem svých protagonistů i věkem trvání **Li-di Litoměřice** nazkoušel a předvedl aktovku ***Antona Pavloviče Čechova* Bankovní Jubileum**. Režisér inscenace O. Venzhöfer vedl své herce k temperamentním výkonům ve výrazné karikatuře jednotlivých postav. Režie proto opouští formu nápodoby života všedního dne, výrazně inscenaci posouvá v rovině stylizační k nadsázce, ve snaze ještě více zesměšnit vysoké úřednictvo a prázdný bombast pracovních jubileí. To je samozřejmě možné za podmínky, že se komedie uskuteční. V představení Litoměřických tomu tak nebylo, neboť směšnost figur nevycházela z jednání v situacích, ale brutální komika se „vyráběla" jakoby na objednávku. Nezkušenost herců se ukázala v tom, že vtip byl přehnaně akcentován nebo nesprávně načasován a herecké výkony působily tak, jako by se aktéři spolehli jen na vnějškovou charakterizaci svých postav. Nicméně chuť si zahrát a pobavit sebe i diváky tomuto představení v žádném případě nechyběly.

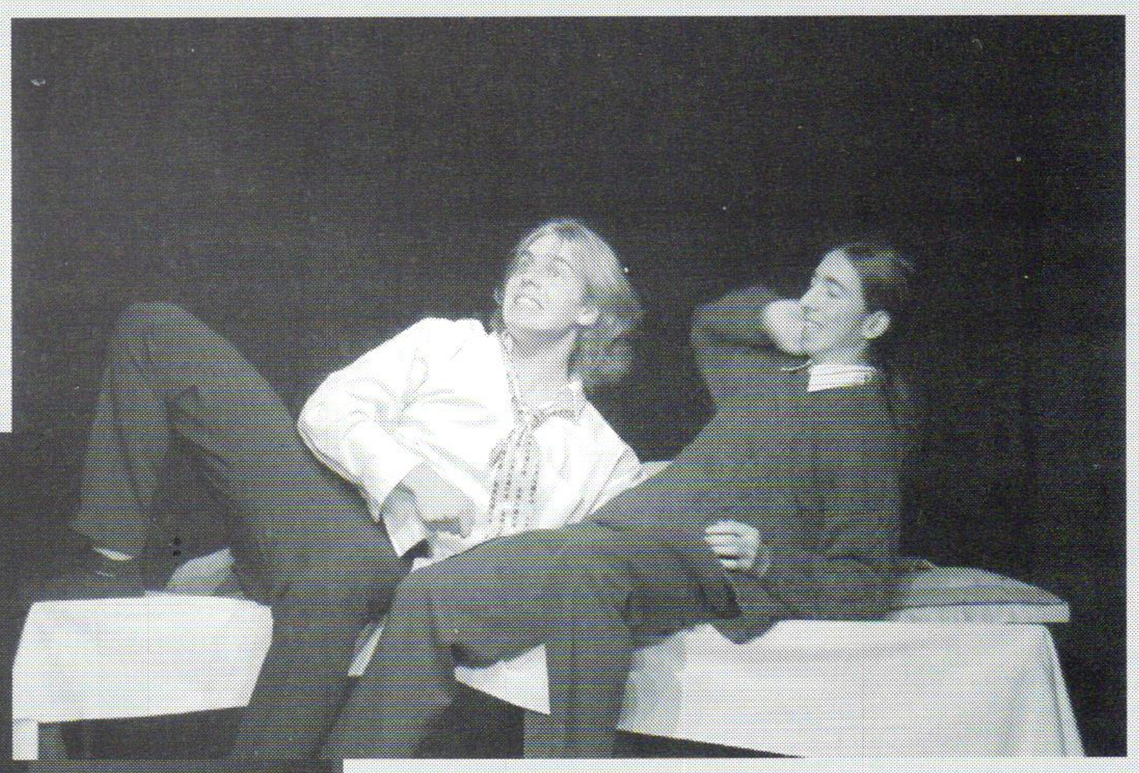

DS Máňa (v županu) z Plzně / Georges Feydeau: Slečna od Maxima. Foto: Jaroslav Kodeš.

„Doporučení do širšího výběru pro JH 2008 získaly: na prvním místě DS Kocábka Chocerady, na druhém místě Umělecké sdružení Marvin z Prahy. /.../ Doporučení získal i soubor Máňa z Plzně..."

Se známou fraškou ***Emila Artura Longena* Dezertér z Volšan** se pokusil popasovat soubor **Alfa-Omega z Prahy**. Tradičně a poctivě odvedená práce. Soubor má ve svém středu řadu dobrých hereckých typů i zkušených herců, a tak mu nedělalo potíže hru správně obsadit. Milostpán osciluje ve svém charakteru mezi potměšilým flamendrem a elegantním alkoholikem, milostpaní je cynicky sebestředná a namyšlená, služebná dostatečně razantní, sluha zase řádně užvaněný, milovník světácky vyznává lásku. Vše je správně, jak to autor předepsal, jen ta komediální lehkost tomu chybí, souhra, a více jednat v situacích než se spoléhat jen na text.

Studentský soubor, vlastně „dramaťák", **Máňa (v županu) z Plzně** předvedl kratičkou frašku ***Georgese Feydaua* Slečna od Maxima**. Jedná se v podstatě o banální scénku o tom, co se může stát, když se vrátíme z flámu a ráno zjistíme, že v pokoji je cizí slečna, kterou je nutno schovat před manželkou. Studenti tento krátký skeč ještě seškrtali, vypustili postavu sluhy, ale pointovaným logickým jednáním, temperamentem, nápaditým řešením mizanscén a někde až artistickým výkonem hlavního představitele strhli naši pozornost. A tak jsme se bavili, i když v ostatních složkách miniinscenace (scéna, kostým) tento skeč musí ještě sem tam něco dohánět.

Soubor **OSDO – Ústí nad Orlicí** nazkoušel scénář hry **Sobota,** který na motivy prózy ***Williama Trevora*** napsal ***Petr Čada***. Jedná se o dialog dvou mladých – ženatého muže a svobodné ženy, kteří se spolu scházejí vždy v sobotu. Ovšem každý k těmto setkáním přistupuje z jiných důvodů. Pro muže to je jen příjemné odreagování z všednodennosti jeho manželského života, žena touží po opravdové lásce. A tak pochopitelně v jejich vztahu dochází k problémům. Bezesporu šikovní herci nám tento dialog sehráli dvakrát s tím, že poprvé se jednalo o zkoušku na tuto hru, podruhé nám ji sehráli jako hotovou. Zvolený žánr psychologický realismus byl při zkoušce velmi civilní, podruhé pak bylo přidáno na „barevnosti" intonací. Odpověď, proč se dialog sehrál dvakrát, inscenace nepodala, navíc civilismus podání a značná plochost samotného příběhu připomínaly více duchaprosté dialogy televizních seriálů než silný dramatický příběh s pointou a ideou. Lze se jen domnívat, že problém smyslu předváděného dialogu nastal už při přepisu z prózy, zdůvodnění pro opakování však žádné nemáme a ani soubor na to nedokázal odpovědět.

Umělecké sdružení Marvin z Prahy sáhlo po původní rozhlasové hře ***Milana Uhdeho* Zubařovo pokušení**. Tato hra vyšla v samizdatu v roce 1976 a rozhlas ji v režii J. Horčičky natočil až po revoluci. Jedná se o černou grotesku o vytí s vlky, přetvářce a strachu, a o tom, co by mohlo nastat, když to člověk přestane zvládat. Zubní lékař Pauler, ke kterému chodí do ordinace pouze vybraná nomenklaturní klientela, už nezvládá společenskou přetvářku, zasní se a stvoří si sen, ve kterém vystupuje jako hlavní postava strachy ubližující svým nenáviděným pacientům, sen, ve kterém je však odhalen a zatknut policí. Po probuzení z hrůzné vize si oddechne, ale najednou to, co prožil ve snu, se začíná znovu odvíjet v realitě. Zajímavý příběh s absurdními prvky (připomínající hry typu např. Podivuhodný příběh doktora Zvonka Burkeho) se podařilo souboru z velké míry převést z rozhlasové podoby na jeviště, a s minimem scénických prostředků vytvořit jak svět zubní ordinace, tak i podivný svět doktora Paulera. Snad jen té černé grotesknosti něco zůstal dlužen.

Poslední soutěžní inscenace byla vybrána z Východočeského kraje, a šlo o autorskou veršovnou bajku či moralitku lidového ražení s názvem **Pohádka o Kohoutce a Slepičákovi** z cyklu Nemravné pohádky, kterou napsal režisér i herec souboru **MKS Červený Kostelec *Vlastimil Klepáček***. Vtipně okostýmovaná pohádka řeší jednoduchý příběh o záletné Kohoutce a naivním Slepičákovi (ispirovaný klasickými českými pohádkami O kohoutkovi a slepičce, O zlaté rybce, ale možná i Dekameronem), kdy potrestání přijde v podobě hospodského Vlka, který z promiskuitní Kohoutky udělá slepičí vývar. Představení si neklade žádné vysoké intelektuální cíle, chce pouze bavit na lidovou notu, a je určeno spíše do plenéru jako pouliční produkce. Soubor nepřekračuje míru vkusu, užívá vtipné kostýmy a funkční scénu a herecké výkony jsou v řádu potřebné stylizace.

Národní přehlídka jednoaktových her nepřinesla žádný výrazný tvůrčí počin, ale také nezklamala inscenacemi podprůměrnými. Určitě byla vyrovnanější než ta, již jsem viděl před dvěma roky. Je sympatické, že jsem zaznamenal několik kolektivů mladých tvůrců, kteří ke své divadelní realizaci hledají i v oblasti krátkých dramatických útvarů. Herecké výkony byly vesměs velmi slušné, hůře už je na tom dramaturgie a režie. Z velké míry jsme tu byli svědky toho, jak režie pracovala pouze s hercem a ostatní složky inscenace pominula nebo je podcenila. Doporučení do širšího výběru pro JH 2008 proto získaly: na prvním místě DS Kocábka Chocerady, na druhém místě Umělecké sdružení Marvin z Prahy. Oba soubory jako jediné dokázaly svůj divadelní tvar propracovat komplexně a invenčně. Doporučení získal i soubor Máňa z Plzně pro svoje spontánní a přesvědčivé herectví.

Dominika Bogdanová ze Slovenska, II. místo v 1. kategorii na MFP ve Valašském Meziříčí. Foto: Vlastislav Navrátil.

Moravský festival poezie ve Valašském Meziříčí Česko-slovenská přehlídka uměleckého přednesu

Hana Kofránková

Moravský festival poezie vstoupil do svého 43. ročníku s lehce inovovaným názvem, stal se totiž mezinárodním, což odráží skutečnost, že zde již tradičně soutěží interpreti slovenští a čeští. (Titul „mezinárodní" však nabízí otázku, co si počne česko-slovenská porota s eventuálními interprety hovořícími německy, polsky, rusky, nebo nedejbože maďarsky.) Kromě své dvojjazyčnosti oplývá festival ještě jednou kuriozitou: Každý rok vášnivě diskutovaným „krasobruslařským" způsobem hodnocení. Porotci po půlminutové pauze zveřejní svůj dojem nad hlavou vztyčeným číselným hodnocením, což je víceméně zábavné pro fandící auditorium a velmi náročné pro hodnotitele.

„Srovnání úrovně českých a slovenských přednášejících vyznělo ve prospěch slovenské strany."

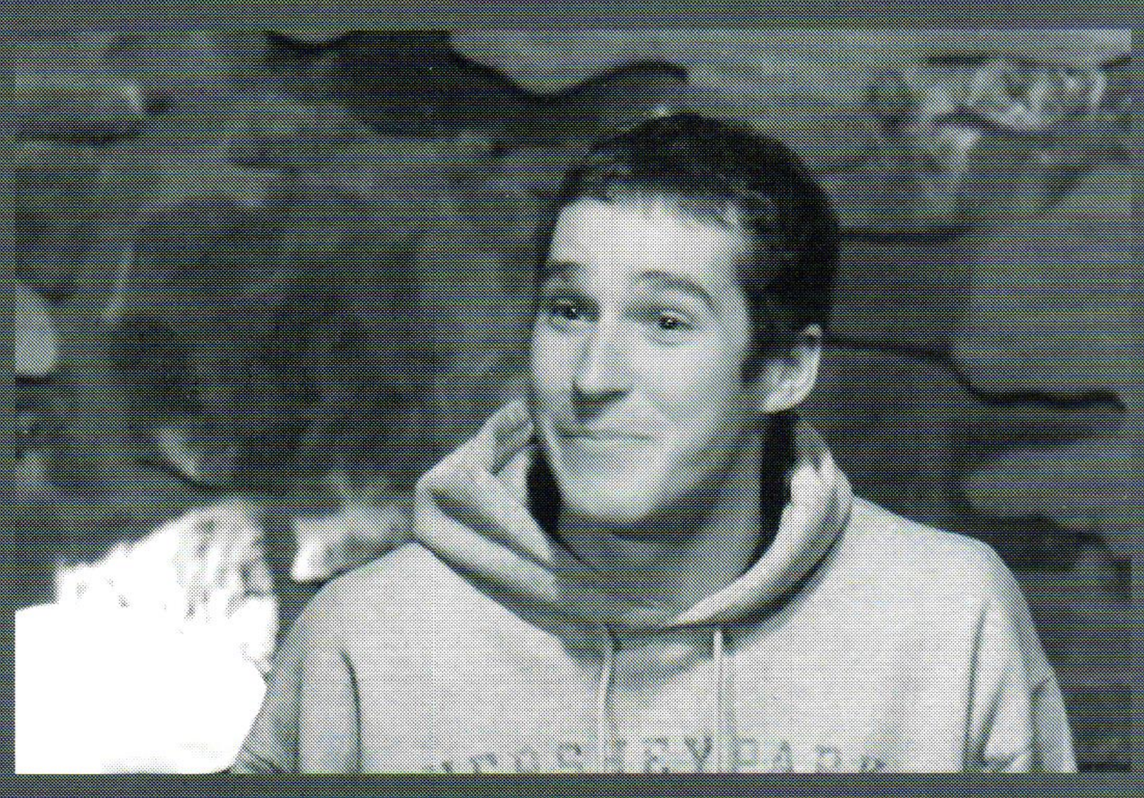

Peter Hort ze Slovenska, II. místo ve 2. kategorii na MFP ve Valašském Meziříčí 2007. Foto: Vlastislav Navrátil.

Lenka Marhanová z Čech, III. místo v 1. kategorii na MFP ve Valašském Meziříčí 2007. Foto: Vlastislav Navrátil.

„Soutěž nabídla poměrně zajímavou dramaturgii: mnoho zcela nových autorů, i netradiční pojetí textů klasických."

Paradoxně díky tomuto hodnocení bylo zjevné, že úroveň letošních účastníků byla nižší než v předchozích letech. Nepadlo ani jednou hodnocení nejvyšší, tradičně aplaudovaná desítka.

Druhé nejvyšší hodnocení by si odnesla Slovenka **Soňa Pariláková** za česko-slovenskou koláž z veršů ***Válkových*** a ***Mikuláškových*** na téma **Tráva.** Bohužel vystoupila jako „předskokanka" v úvodním tercetu soutěžně nehodnocených recitátorů, hostů.

Také z hlediska kvantity byl letošní festival poněkud slabší. V prvním kole soutěžilo jen dvanáct recitujících v první kategorii, devět ve druhé, do druhého kola postoupilo čtrnáct interpretů.

Soutěž nabídla poměrně zajímavou dramaturgii: mnoho zcela nových autorů, i netradiční pojetí textů klasických.

Festivalové večery patřily dvěma výborným představením: recitálu písničkáře, básníka a publicisty Jana Buriana a vystoupení Hradišťanu. Oba večery byly výborné, nicméně se nabízí otázka, zda vystoupení představitele uměleckého přednesu by nepřineslo zejména začínajícím interpretům inspirativnější impulzy pro jejich práci.

Srovnání úrovně českých a slovenských přednášejících vyznělo ve prospěch slovenské strany. V první kategorii zvítězila **Anna Hortová** s experimentálně ztvárněným textem

Anna Hortová ze Slovenska, I. místo v 1. kategorii na MFP ve Valašském Meziříčí 2007. Foto: Vlastislav Navrátil.

Nesprostredkovateľné sprostredkované *Petera Macsovszkého* a s magickým ***Lorcou*** (**Romancia o Lune Lune**), druhá byla rovněž Slovenka, ***Dominika Bogdanová*** (zejména díky interpretaci veršů ***Rufusových*** **Obrazy a sochy Vladimira Kompaka**). **Lenka Marhanová** z Čech obsadila třetí místo. Zaujala humorem, hravostí a lehkostí pojetí textů ***Z. Šmída*** **Co je slyšet, když se leze na Salatín** a ***Lorenza di Medici*** **Taneční písně.** Příslibem v této kategorii se jeví

Terézia Benejová ze Slovenska, III. místo ve 2. kategorii na MFP ve Valašském Meziříčí 2007. Foto: Vlastislav Navrátil.

Tereza Lexová z Čech přinesla na MFP ve Valašském Meziříčí 2007 nejobjevnější dramaturgické počiny. Foto: Vlastislav Navrátil.

Slibným se ukázal mezi recitátory v 1. kategorii na MFP ve Valašském Meziříčí bezprostřední Kryštof Bartoš z Čech. Foto: Vlastislav Navrátil.

bezprostřední **Kryštof Bartoš**, který zatím evidentně sbírá zkušenosti (***J. Škvorecký Zbabělci, F. Villon Balada***).

Ve druhé kategorii patřilo vítězství suverénní **Janě Trojanové** (***Leo Rosten* Pan Kaplan** a ***Hrubínovy* Lešanské jesličky**). Odnesla si nejvyšší hodnocení v soutěži. Těsně za ní se umístil **Peter Hort** ze Slovenska s výborným výběrem textů (***L. Kerata* Rozprávka, *M. Swietlicki* Piesne ignoranta**) a názorovou vyhraněností, která činí jeho výkony již tradičně velkým zážitkem. Třetí **Terézia Benejová** zajímavě zpracovává texty klasické (***B. Lešmian* Vojak, *L.J. Nádaši* Cesta životom**). V této kategorii zaujal také **Radim Šíp**, a to jak svým hledačstvím (montáž ***Mácha – Neruda* Světla stán, Matka zem, Noc**), tak prostotou hlubokého ponoru do textu básně dnes již klasické (***J. Skácel* Vesnická pieta**). Příjemným zážitkem bylo i vystoupení **Terezy Lexové**, interpretky inteligentní a citlivé. Asi nejobjevnějším dramaturgickým počinem bylo její zpracování textů ***Wendy Cope* Pravděpodobný vývoj milostného vztahu** a ***Judity Vaičiúnaité* Čtyři podobizny**.

Co popřát festivalu do roků příštích? Rozhodně větší propagaci, obnovení zájmu ze strany mladých recitátorů, stálou trpělivost ze strany obětavých organizátorů a pořádajících institucí (MK ČR, KZ města Valašské Meziříčí, NIPOS-ARTAMA Praha, Národní osvětové centrum Bratislava), očekávanou personální inovaci poroty. … zkrátka nabrání nového dechu.

To přeje dalším ročníkům už příliš dlouholetá porotkyně.

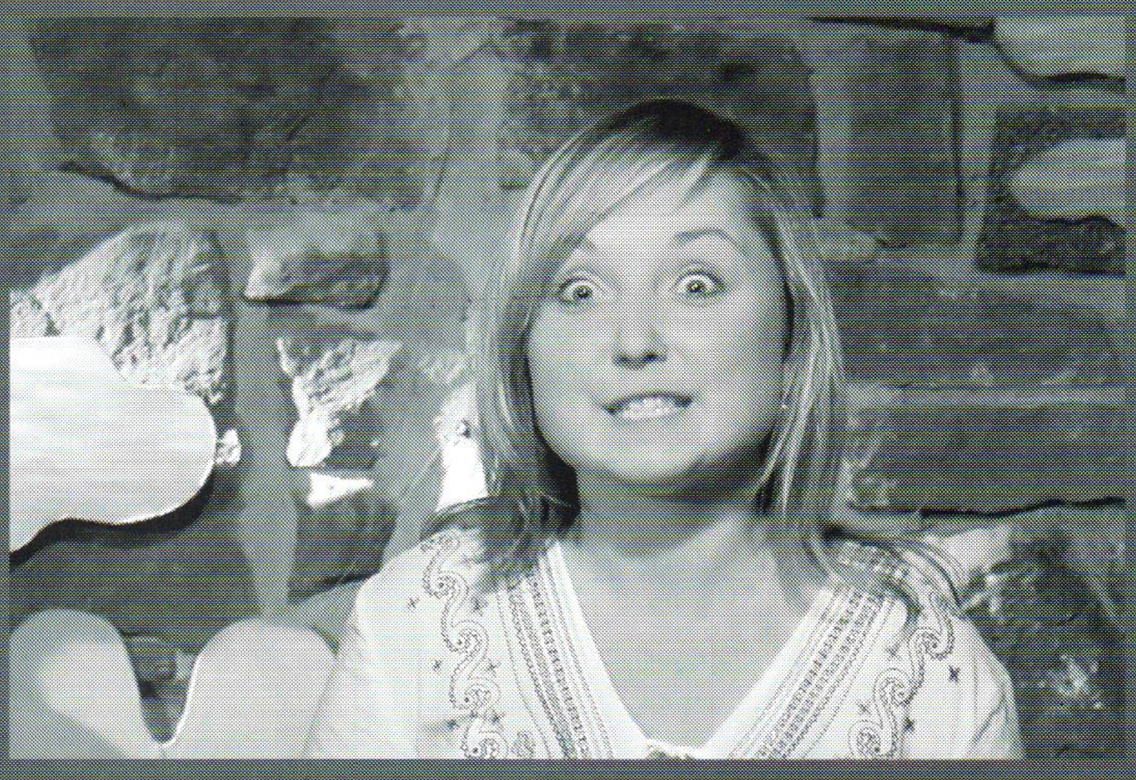

Jana Trojanová z Čech, I. místo ve 2. kategorii na MFP ve Valašském Meziříčí 2007. Foto: Vlastislav Navrátil.

Perlení v Bechyni 2008

Vladimír Zajíc

Perlilo celkem osm divadel, jejichž členové se zúčastňovali *Popovídání si o viděném*. Celkový průběh popovídání, směřující k zážitkům a poznatkům od emotivních až k divadelním pojmenováním a vyjasňování si stanovisek, byl jako šampaňské, které nepřekypělo. Zajištění a organizace přehlídky byly servírovány jako obvykle na stříbrném podnose. Lektorský tým: Marie Kotisová a Vladimír Zajíc.

Divadélko MÚZIKA Měxus Sezimovo Ústí – *K.H. Borovský:* Král Lávra. Pokus věkově velmi mladého uskupení obrazně zprostředkovat vznik balady Král Lávra jako příběh barda, který chodí krajem a skládá píseň o zvláštním králi, přičemž vtahuje vše zaslechnuté, opakované a varírované z celé společnosti, zůstal bohužel nenaplněn. Jak koncepčně, tak i v hereckém provedení a nedůsledné scénografii, i když záměr čitelný byl.

DS Tábor – *J.B. Molière:* Lékařem proti své vůli. Představení hýřící skvělými nápady a lazzi vycházejícími z poetiky commedia dell´arte, gagy, řešením situací herecky, režijně, scénograficky, nápaditou scénou a kostýmy – a přesto unavující temporytmem. *Hlas z popovídání*: „Úžasně jsem se bavil a přitom nudil," nejpřesněji postihuje rozpor zážitku a inscenační problém. Zároveň platí, že stačí velmi, velmi málo: jen rytmicky důsledně uspořádat již daný tvar dle priorit postav a jejich záměrů a přihlédnout k několika málo okamžikům, kdy dramatické osoby vypadnou ze smysluplného verbálního jednání a sklouznou k popisnému informování. Inscenace je uzpůsobena jak pro plenér, tak pro interiér, a pokud promění temporytmus, lze ji považovat za vrchol směřování nastaveného Josefem Konrádem a táborskými divadelníky.

SUD Suchdol nad Lužnicí – *Zdeněk Hovorka:* Pamfilo & spol. Pokus o zpěvohru herecky celkem „nadupaných" mladých divadelníků sklouzl spíš k ilustraci příběhu než k zobrazení

DS Odevšad / Martin Janoušek & Odevšad: REK + LAMA Foto: Marie Jahnová

„Každá z dam má svůj rytmus těla i řeči, kterým projevuje touhy, přání, prohry, naděje, jimiž nás provádějí skvěle natajmovanými situacemi, takže publikum odchází očištěno osvobozujícím smíchem."

toho, proč se příběh vůbec udál a k postižení záměrů postav. Na jednu stranu živý komorní orchestr, na stranu druhou mikrofony. Kostýmy časově určené, scéna spíše cirkusová, jednání v ní tu kabaretní, tu přibližné, tu bezmocné. Soubor šel do inscenace „prsama", a tak vše výše řečené padá z 90 procent na hlavu režie, neboť herecké dovednosti mnohých jsou evidentní.

KÁMEN Praha – *Petr Macháček:* Žáby. Prostý fakt, že v jednom sklepě se vylíhly žáby, by zajisté stačil na 35 dílů TV se-

DS Tábor / Molière: Lékařem proti své vůli Foto: Radek Matoušek

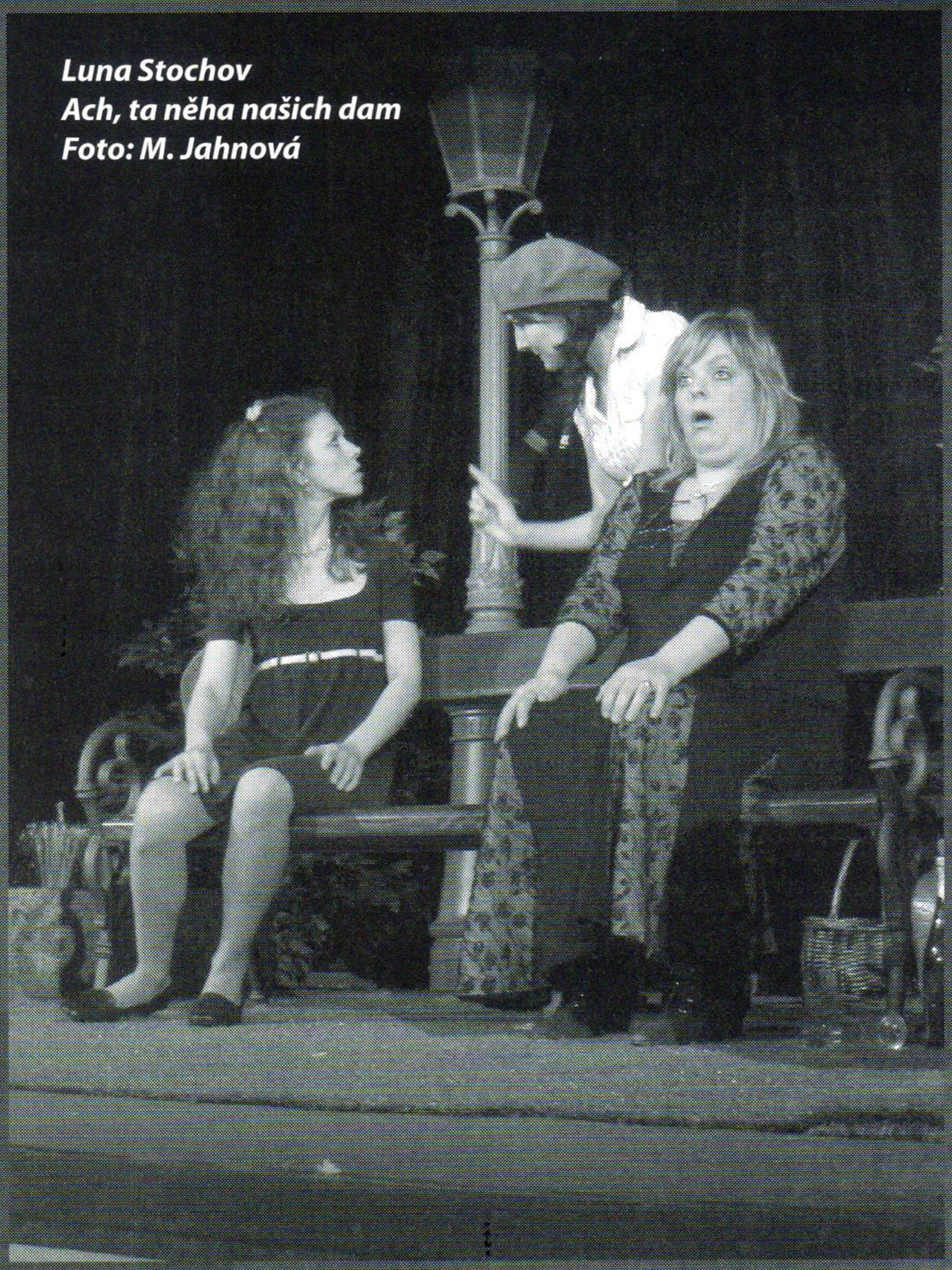

Luna Stochov Ach, ta něha našich dam Foto: M. Jahnová

Divadlo Luna Stochov / Jean-Claude Danaud: Ach, ta něha našich dam. Foto: Radek Matoušek.

riálu, zatímco KÁMEN si vystačí s hodinou (mohl by i méně), v níž na principu hyperbolizované všednosti a nonsenzu poukazuje na absurditu některých faktů bytí mezi partnery a přáteli, a vstupů korporací zabývajících se analýzou čehokoli k čemukoli, hlavně za honorář. Jako obvykle je formální stránka dokonalá a přesně navazuje časoprostor a minimalisticky čistě vztahy, ale zdá se, že tentokrát je problém více nahlížen zvenku než zevnitř, což rozezlívá

„Prostý fakt, že v jednom sklepě se vylíhly žáby, by zajisté stačil na 35 dílů TV seriálu, zatímco KÁMEN si vystačí s hodinou..."

DS Tábor / J.B. Molière: Lékařem proti své vůli
Foto: Marie Jahnová

chmurně temné tóny. Na druhou stranu přes verbální jednání nečekaně poeticky postihuje niterný svět dvou žen. Na Perlení byla předpremiéra, takže určitě dojde ještě k proměnám.

Odevšad – *Martin Janoušek & Odevšad:* REK + LAMA. Tématem inscenace je hravost, a je určen publiku od 8 do 99 let. Čtyři situace o hrdinu REKovi a hrdince LAMĚ jsou založené na proměně divadelního znaku a schopnosti hravě a nápaditě přecházet z prostředí do prostředí, zobrazovat tvory a předměty, na bezelstné (avšak propracované) komunikaci plastiky těla a obličejové masky. Rámem a spojovacím prvkem jsou reklamní skeče, ovšem ty nejsou tak propracované, a především nejsou vnitřně svázané s celkem, tedy zatím nadbytečné. Inscenace je ve fázi jednotlivých uzavřených situací zatím nepropojených v oblouk. Kladem je fantazie a představivost provedené/vizualizované se zvládnutou artistností. Jistým zádrhelem je zatím ještě neujasněný podíl gesta těla a gesta zvuku na vyjádření motivací. Někdy cosi schází, někdy přesahuje – ale to je drobná a určitě odstranitelná záděrka na manikúře inscenace.

LUNA Stochov – *Jean-Claude Danaud:* Ach, ta něha našich dam. Dobře napsaná hra – well made play, která ovšem klade nemalé nároky na interprety, jimž režie musí připravit jasný plán, *kdo, co, proč a jak*, aby z jeviště neprskal jen proud rozličných hlášek ze zaseklého kohoutku humoru na téma, jak ženy vidí muže, v závěru pak obohaceného o politikum rozličných guru. Ničeho výše řečeného se ovšem stochovské dámy v jasně vymezených režijních mantinelech nedopustily. Naopak, každá je svého druhu originálem s jasně artikulovaným psychosomatickým zázemím zprostředkovaným hereckými prostředky, a ne pouhým odlitkem obecného typu. Tak máme možnost s nimi projít a prožít se celým příběhem, přičemž dokončení dobíhá v naších myslích nabuzeno posledním gestem uzavírajícím inscenaci. Každá z dam má svůj rytmus těla i řeči, kterým projevuje touhy, přání, prohry,

Divadélko MÚZIKA Měxus Sezimovo Ústí / K.H. Borovský: Král Lávra. Foto: Radek Matoušek.

naděje, jimiž nás provádějí skvěle natajmovanými situacemi, takže publikum odchází očištěno osvobozujícím smíchem.

Komorní studio ÁČKO Benešov – *F.G. Lorca:* Krvavá svatba. Tohle divadlo vždycky přichází s inscenacemi provokujícími mnohé otázky, ať už ve smyslu tématu nebo hereckého uchopení postavy, tedy směrem k výkladu proč zrovna takto. Ani tentokrát tomu nebylo jinak, a to i přesto, že závěrečné dvě minuty představení nám byly odepřeny, jelikož hrdinka zkolabovala, neboť celou dobu hrála ve vysokých horečkách – je to cena cti pro ni i pro kolegy. Jednoduchá až strohá, ale výstižná scénografie vzhledem k záměru poskytovala prostor pro ztvárnění postav, zrovna tak jako kostýmy, až na problematické batikované doplňky. Text byl seškrtán, ale... A jsme, dle mého soudu, u jistého problému. Škrty respektovaly průběh událostí, takže nic podstatného ve smyslu faktů neuniklo, ovšem právě proto jsme pouze nahlíželi na

situace, spíše však fleše příběhu vnějšího, a ne na vnitřní svár a niterná hnutí postav. Prostě se ztratila **vášeň** jakéhokoli druhu, která postavy žene, nutí je jednat proti jejich rozumu, ztratila se nezadržitelnost nutkání, která je základní poetikou Lorcy. Vsunutí Smrti už na začátek hry také není zcela čitelné – postava i smysl. Přesto bylo o čem přemýšlet a *perlit*, a doufejme, že se ještě nejedná o definitivní tvar.

Divadlo bez zákulisí Sokolov – *Bengt Ahlfors:* Divadelní komedie. Opět well made play, tentokrát z divadelního prostředí, prozkoumává vznik inscenace nové současné hry, a atak na její uvedení vycházející z problémů hereckých vztahů, autorova zápasu s textem, nátlaku zřizovatelů etc. Tento typ her z prostředí divadla vzrušuje diváky obecně (mohou se podívat pod sukně), stejně jako ty, kdož se divadlem zabývají. Sokolovští se při inscenování nedopustili žádné zásadní chyby, co se výkladu, scénografie a řešení situací týče. Nedostatky, které zabraňují užít a prožít si příběh se vším všudy, jsou spíše ve vedení postav: nemám tím ani tak na mysli, jaké kdo má dovednosti a jak ovládá herecké prostředky; spíše jde o to, pomoci některým hercům nalézt a objasnit motivy pro tu kterou postavu, a dovést je k možnosti motivy (ne informace) sdělovat – na to mají všichni!

SUD Suchdol nad Lužnicí / Zdeněk Hovorka: Pamfilo & spol. Foto: Radek Matoušek.

Co jsme si přivezli z Bechyňského perlení

Veronika Fuková

Suchdolský divadelní soubor SUD se ve dnech 1. až 3. února 2008 zúčastnil přehlídky amatérských divadelních souborů v jihočeské Bechyni. Přehlídka s poetickým názvem *Bechyňské perlení* si klade za cíl každoročně přivábit co nejvíce milovníků amatérského divadla.

„Co jsme si tedy přivezli… /…/ především nové zážitky a cenné rady. A hlavně vědomí, že se nikdy nemá usnout na vavřínech a stále hledat chyby tam, kde si myslíme, že už nejsou."

Představí se zde hodně souborů (letos jich bylo osm), které si po odehraném představení vyslechnou „verdikt odborné poroty". Porota je to ovšem jen v nadneseném slova smyslu, přehlídka totiž není soutěžní. Celé perlení je pojato jako jeden dlouhý seminář, kde mají účastníci i odborníci možnost vyjádřit svůj názor ke zhlédnutým představením. Vše tedy probíhá v duchu vzájemného perlení.

Náš soubor se zúčastnil této přehlídky již podruhé. Tentokrát jsme do Bechyně vyjížděli plni optimismu nadšeně předvést naši hru *Pamfilo a spol.* Optimismus z nás však po prvních dvou zhlédnutých představeních pomalu vyprchával. Připadali jsme si jako jediní amatéři mezi opravdovými profesionály. Když jsme druhý den brzy ráno stavěli kulisy, byla ve většině z nás malá dušička. Naštěstí jsme představení odehráli bez výraznějšího zaváhání a sklidili jsme potlesk. Ovšem naše nervozita nás ještě neopouštěla. Čekala nás společná diskuze „o viděném". Celou hodinu jsme věnovali rozboru našeho představení. Pochvalu si vysloužil náš hudební doprovod, avšak samotné naše představení sklidilo více kritiky, než každý z nás očekával. Ovšem nebyla to jen kritika, byly to především rady, kde a co vylepšit. Některé postřehy byly vcelku trefné a snad se nám podaří na našich nedostatcích zapracovat, a tím naše představení ještě vylepšit.

Po této diskuzi jsme si už mohli v klidu vychutnat zbývající představení. A opravdu, bylo na co se dívat. Zhlédli jsme veršované představení, pantomimu, klasické divadelní tragédie i rozverné komedie. Každé představení bylo originální, každé poskytlo vzácný materiál k rozboru a poučení. A nikomu ani příliš nevadilo, když herec na chvíli zapomněl text, nebo když se opona zavřela tam, kde nemělo. Předposlední představení dokonce nemohlo být dohráno, neboť hlavní hrdinka trpěla střevní chřipkou a při závěrečném jednání již nebyla schopná vyjít na jeviště. I takové kuriózní situace mohou na divadle nastat. Vždyť je přece my ochotníci tak dobře známe. Konečně při nočním posezení v divadelní klubovně jsme se všichni společně takovým zážitkům od srdce zasmáli.

Co jsme si tedy přivezli z letošního Bechyňského perlení? Kromě pamětního diplomu a keramického džbánku především nové zážitky a cenné rady. A hlavně vědomí, že se nikdy nemá usnout na vavřínech a stále hledat chyby tam, kde si myslíme, že už nejsou. Protože jedině tehdy můžeme stále něco zlepšovat.

Veronika Fuková je členkou a herečkou DS SUD, o. s.

O Václava z Václavova
1. ročník soutěžní přehlídky ochotnických souborů

Jaroslav Vondruška

Soutěžní festival ochotnického divadla pro děti i dospělé o sošku Václava a Václavíka proběhl od pátku 23. do neděle 25. listopadu 2007. Čtyři inscenace byly určené pro dospělého diváka a pět pro děti. Součástí přehlídky byla i divácká soutěž o nejlepší představení.

První představení přehlídky, které přivezlo **Divadélko na okraji Zábřeh, Mrtvý přišel na návštěvu** si vzalo za cíl pobavit diváka, a to i s trochou napětí a překvapivým rozuzlením na závěr. Z celého představení vyzařovala radost ze hry a obrovské zaujetí herců. Inscenace se před námi odvíjela v poklidném tempu. Prospělo by jí ale přesnější vykreslení charakterů jednotlivých postav a vzájemných vztahů, výraznější řešení konfliktů a překvapivých zvratů v jednotlivých situacích. V hereckém zpracování se nejvíce dařilo Magdě Schwarzové v postavě Lollo, Janě Sedláčkové v postavě paní radové a Janu Stejskalovi v postavě detektiva-pojišťováka.

Camolettiho texty bývají zárukou dobré zábavy. Potvrdilo se to i u představení **Sex, láska a žárlivost Jednoty divadelních ochotníků Loštice**. Dobré typové obsazení zajistilo divácký úspěch, o čemž svědčily i potlesky na otevřené scéně. Ještě více bychom se ale bavili, kdyby byly přesněji vypointovány všechny situace, včetně konců obou částí představení. Situační komedie vyžaduje vždy přesné vedení situací s jasnou „tečkou". Je nutná přesná míra nadsázky tak, jak se to podařilo Jiřímu Kubovi v postavě Roberta, zejména při předstírání, že se zbláznil.

Cena Václav z Václavova byla udělena Jednotě divadelních ochotníků Loštice za inscenaci Sex, láska a žárlivost.

Drdovu pohádku pro dospělé **Zapomenutý čert** v razantní úpravě ***Yvety Irimičukové*** a ***Jiřího Ondroucha*** uvedl soubor **ŠOK Staré Město pod Sněžníkem**. Vznikla tak pohádka pro děti v únosné délce, o čertovi, na kterého peklo už zapomnělo. Ten se nakonec proměnil v člověka, protože mu člověčenství a upřímná lidská láska učarovaly. Tato jednoduchá okleštěná dějová linka není z textu zcela jasná a musíme si příběh a důvody přeměny čerta v člověka částečně domýšlet. Ne vždy se autorům podařilo udržet logické navazování děje a jednotlivých situací. Většina událostí se odehrávala pouze ve verbální rovině. Z herecké práce je nutné vyzvednout tři čertice (Marie Neumanová, Táňa Kišová, Bára Hubíková) v úvodní písni pekla a použití počítadla při sčítání let trestu, který u pekelného soudu dostal Trepifajksl-Mates. Podařilo se jim vybudovat situaci s razantní a jasnou tečkou.

Pohádkové vyprávění **Bludovská pohádka**, které napsal ***Josef Kašpar*** v úpravě ***Juliany Vohralíkové,*** přinesl na jeviště václavovského kulturního domu divadelní soubor **BLUD v tyátru z Bludova.** Vybrali si text, který je svým naivním zpracováním místní pověsti nutné na jevišti doplnit konkrétním a přesným jednáním jednotlivých postav. Viděli jsme představení sousedského divadla, doplněné písničkami. Celým dějem nás provázela vodnice Cácorka, která je zároveň pomocníkem Honzy v boji s čerty. Neobvyklý začátek představení v hanáckém nářečí mlynáře Bárty, překládaný vodnicí Cácorkou do jazyka spisovného, sliboval netradiční a zajímavé zpracování pohádky. Toto však už nebylo dále důsledně dodržováno. Stejně tak nebyly zcela jasným a čitelným způsobem sděleny vztahy jednotlivých postav.

Horníčkovu komedii **Dva muži v šachu** přivezl divadelní soubor **ŠOK Staré Město pod Sněžníkem**. Překrásný text o věčném souboji, či spíše střetávání ženského a mužského světa. Půvabné ženy se svými silnými zbraněmi, kterými jsou důvtip a pravda – pravda polí, vinic, olivových hájů, rozkvétání, zrání a pravda plodů vítězí nad malichernými zbraněmi mužů, jimiž jsou pýcha, odvěká nepřátelství, barva uniforem, ješitnost a zatvrzelost. To se ne vždy podařilo realizátorům dostatečně sdělit divákovi. Bylo by zapotřebí přesnějšího a výraznějšího zájmu Bianky a Giulietty získat tyto muže pro sebe. Musí být vidět jejich společná příprava, jak velice dobře vědí co chtějí, jak krok za krokem a cílevědomě svůj plán uskutečňují. Divákům je třeba zprostředkovat, jak jsou všichni pro svoji věc zapáleni – ženy pro získání mužů a

Divadélko Na okraji Zábřeh / Josef Michalčík a Eva Suchánková podle Holgera Eckerta: Mrtvý přišel na návštěvu. Foto: Jaroslav Vondruška.

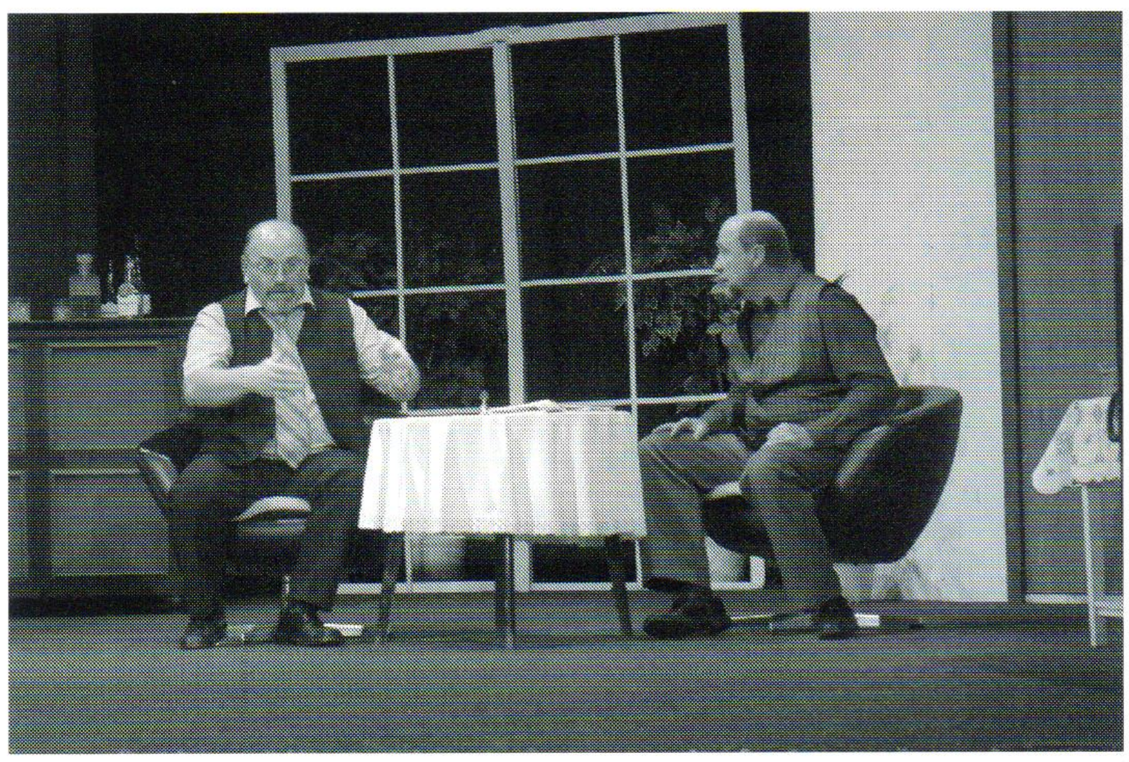

Jednota divadelních ochotníků Loštice / Marc Camoletti: Sex, láska a žárlivost. Foto: Jaroslav Vondruška.

muži pro své, byť malicherné principy. Potom lze mnohem lépe sdělit myšlenku Horníčkovy předlohy a diváci se budou mnohem více bavit. Pochvalu si zasloužila scéna, kterou si soubor vytvořil pro svou inscenaci.

Literárně-dramatický obor ZUŠ Zábřeh se představil s vlastní pohádkou **Království Černé růže**, která vznikla na motivy pohádky ***Karla Šiktance*** Království krasavic. Díky režisérce Grabriele Sittové byla na představení vidět velká poučenost děvčat v jevištní řeči i pohybu. Přesto celé představení působilo velmi rozvláčně, neboť časté přestavby dekorací byly prováděny v pomalém tempu. Dále nebylo dostatečně odděleno chování a jednání osob v království a mimo království. Malířka, která jde do království zjis-

DS ŠOK Staré Město pod Sněžníkem
Jan Drda: Zapomenutý čert
Foto: Jaroslav Vondruška

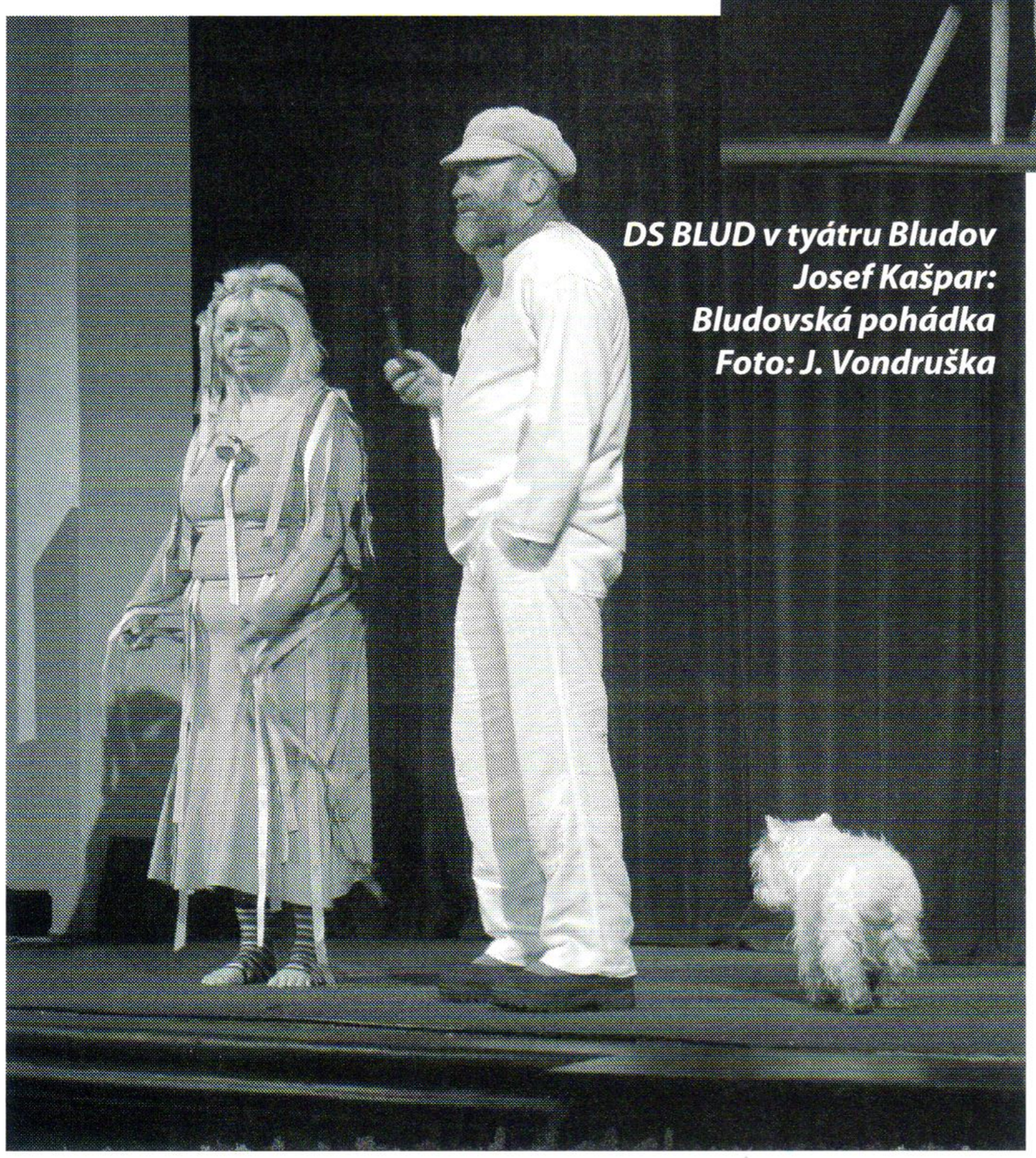

DS BLUD v tyátru Bludov
Josef Kašpar:
Bludovská pohádka
Foto: J. Vondruška

Cena Václavíček z Václavova byla udělena Divadelnímu souboru ŠOK Staré Město pod Sněžníkem za inscenaci Zapomenutý čert.

scénáře ***Eva Šálková*** se soustředila pouze na základní dějovou linku, vědoma si věku herců – žáků čtvrtého až devátého ročníku. **Divadélko Slunečník ze 4. ZŠ v Šumperku** pod jejím vedením pracuje již několik let. Bezprostřednost a zaujetí pro hru jednotlivých aktérů je výsledkem záslužné práce vedoucí (vedení ke kultivaci projevu, přirozenému a jasnému jednání atd.). V inscenaci by však měla více dominovat hravost dětí-herců. Bylo by třeba, aby si děti s velkým zaujetím hrály na pohádku a nesnažily se tuto pohádku hrát jako dospělí. Také by si lépe poradily s jednoduššími melodiemi písní.

Hostem přehlídky byl divadelní spolek **Vojan Libice nad Cidlinou**, který uvedl v sobotu večer ***Molièrovu*** hru **Lakomec**.

Cena *Václav z Václavova* byla udělena Jednotě divadelních ochotníků Loštice za inscenaci Sex, láska a žárlivost.

Cena *Václavíček z Václavova* byla udělena Divadelnímu souboru ŠOK Staré Město pod Sněžníkem za inscenaci Zapomenutý čert.

tit, proč je takové, jak se o něm povídá, a proč se nikdo z něho nevrací, byla málo energická a málo zvídavá.

Pohádka se zpěvy s použitím motivů pohádky Šíleně prolhaná princezna v podání **Divadelního souboru Bratrušov Prolhaná královna** byla napsaná ***Milanem Markem*** pro bratrušovský soubor. Bohužel se pro typové možnosti členů souboru nepodařilo vytvořit odpovídající text. Scénář necharakterizoval špatné chování královny, ale princezny. Z tohoto důvodu nebylo jednání královny pravdivé a přesvědčivé. Stejně tak nebyl uvěřitelný přerod královny v rozumnou a hodnou ženu. Při práci na inscenaci by se měl režisér věnovat i správné jevištní řeči všech herců a zrychlit přeměny scén. Velmi příjemně a funkčně působily písně, které spojovaly jednotlivé části příběhu a vyplňovaly časy přestaveb.

Podkladem pro inscenaci **Závist klepe na dveře** byl film Nesmrtelná teta. Autorka

DS ŠOK Staré Město pod Sněžníkem
Miroslav Horníček: Dva muži v šachu
Foto: Jaroslav Vondruška

23. Setkání divadel a lidí v Ostravě 15.–18. listopadu 2007

Saša Rychecký

Trousily se pověsti, leckde jsem je i četl, že Setkání v Ostravě letos jistě – konečně – nebude. Neb nemáme sál, celé Korunce vládnou zedníci a kdoví, kdy budou hotovi, a kdoví, kde bychom to dělali. Nechtěl jsem tomu věřit, jakmile bychom jeden rok tradici přerušili, už by to nebyla tradice, ale akce jen náhodná. Jsme v DIVIDLE hlavy zaťaté, a tak jsme nehledali (jak je v Česku zvykem) důvody, proč to nejde, ale naopak možnosti, jak Setkání udělat, i když není kde! Oslovili jsme Divadelní společnost Jitřenka, sídlící v DK Poklad v Ostravě-Porubě, a oni nám ochotně vyšli vstříc. Stali se spolupořadateli, zapůjčili nám sál, který sami mají v pronájmu za smluvní nájemné, pomohli při všech přípravách. Spaní jsme domluvili ve Středisku turistů v Porubě, kde jsme byli tak trochu doma už od letního workshopu. Podařilo se zajistit i stravování, úklidy, pořadatele – prostě 23. Setkání přes všechny problémy proběhlo!

O všech představeních se podrobně psát nedá. Bylo jich nakonec 12 za dva dny, na které jsme měli pronajatý DK Poklad, což je porce převeliká. Dětská divadla vše stylově zahájila. PaedDr. Iva Doudová se **Střelkami** z **Českého Těšína** u nás absolvovala svou pracovní derniéru, protože se rozhodla po mnoha a mnoha letech skončit (stejně jí to nevěříme, ve svých osmdesáti letech je vitálnější než mnohé jiné ambiciózní mladice). Její představení **Šťastní blázni** na motivy ***Kainarových*** textů sice již trochu vyčichlo, děti z něj za ty dva roky od premiéry vyrostly, ale on už nikdo vlastně nepočítal s další reprízou, ta byla z jejich strany poctou lvě! **Jak kvůli vajíčku šel kohout na zámek** souboru **Lupínek ZŠ Hnojník** je příkladem invenční, citlivé a poctivé práce s dětmi. Anička Ševečková je prostě dalším nesmrtelným fenoménem dětského divadla v kraji. Začátek 23. Setkání to byl jako řemen!

DS Carpe diem ze slovenských Bojnic pod vedením Dušany Škultétyové jsme viděli v Ostravě už v dubnu. Inscenace **Zločin a trest** na motivy ***Mrožkova*** textu teprve vznikala, ale už tehdy se dala tušit velmi silná generační výpověď středoškoláků z bojnického gymnázia. Na Setkání přijeli již hotovi, vše dozrálo a usadilo se. Velmi naléhavé téma výchovy dětí, jejich práva na svobodu, ale i nutnosti respektování pravidel soužití, výborná režie, použitá hudba, scéna, kostýmy.

Odpolední páteční program završil soubor **Kamarát z Martina**. I oni jsou již tradičními účastníky Setkání, nikdy nezklamali a Emílii Hajdúchové, která soubor vede, patří další pocta. I ona je snad starší Metuzaléma, ale mladými lidmi svého souboru žije, hledá témata odpovídající jejich věku, ale i svému náhledu na svět. **Sieť** v její dramaturgii, režii i scéně je velmi kontraverzním tématem dětí z dětských domovů, které marně hledají své místo ve společnosti a zaplétají se do sítě lží, falešných iluzí i naší uzavřenosti a předsudků vůči jejich světu. Ano, bylo to asi trochu šablonovité, někdy nedohrané v prožitku role, ale nesmírně poctivé.

Prvý večer 23. Setkání jsme si rezervovali pro **Dividlo Ostrava**. Napřed skupina, která se jmenuje **ZATÍMnijak,** prezentovala svou práci na dramatizaci jedné z Eskymáckých pohádek **Jak vzniklo slunce** v režii Veroniky Michalíkové-Pavúkové. Tady je zaděláno na skvělou inscenaci plnou nápadů, hry na hru, pochopení textu i poetiky ***Suchlových*** pohádek.

Don Quijote de la Mancha aneb Nevěř všemu, co čteš je v tomto roce klíčovou inscenací Dividla Ostrava.

„Jsme v DIVIDLE hlavy zaťaté, a tak jsme nehledali (jak je v Česku zvykem) důvody, proč to nejde, ale naopak možnosti, jak Setkání udělat, i když není kde!"

Vznikla v létě na Divadelním workshopu na Slezskoostravském hradu, a to během 14 dnů, od prvého přečtení textu do premiéry před asi čtyřmi sty diváky. Ta měla být jako obvykle i derniérou, ale na prvé zkoušce v září nám bylo líto rozloučit se s představením, s tématem, kde jsme zdaleka nevyčerpali všechny možnosti sdělení, ale i se všemi, kteří se na oné čtrnáctidenní práci podíleli, ať byli z Dividla, z Broumova, z Olomouce, či z Nového Jičína. Rozhodli jsme se tedy pokusit ještě vše dodělat a převést z prostor Slezskoostravského hradu na jeviště. Po třech měsících zkoušení a hledání jsme měli předpremiéru na přehlídce studentských divadel v LD Opava týden před Setkáním. A na Setkání byla premiéra. Jestli se podařila, o tom rozhodovali diváci, kterých se sešlo přes tři sta a jejich potlesk trval takřka deset minut. Snad vše, co jsme pokazili (křeč z přemotivování hlavních představitelů, trochu se rozpadl temporytmus), dokážeme ještě dodělat a budeme hrát tak dlouho, dokud nás to bude bavit.

V sobotní sváteční den si zkusily velké jeviště a diváky **Stonožky z Kopřivnice**. Žel, jejich představení **Mateřská láska aneb Už je zase zpět** bylo plné nelogičností, dramaturgických nejasností a prvoplánového herectví. A když nakonec zneužily i diváky, velmi se jim to nevyplatilo, protože Ondra Dufek z Brna se sebou nenechal

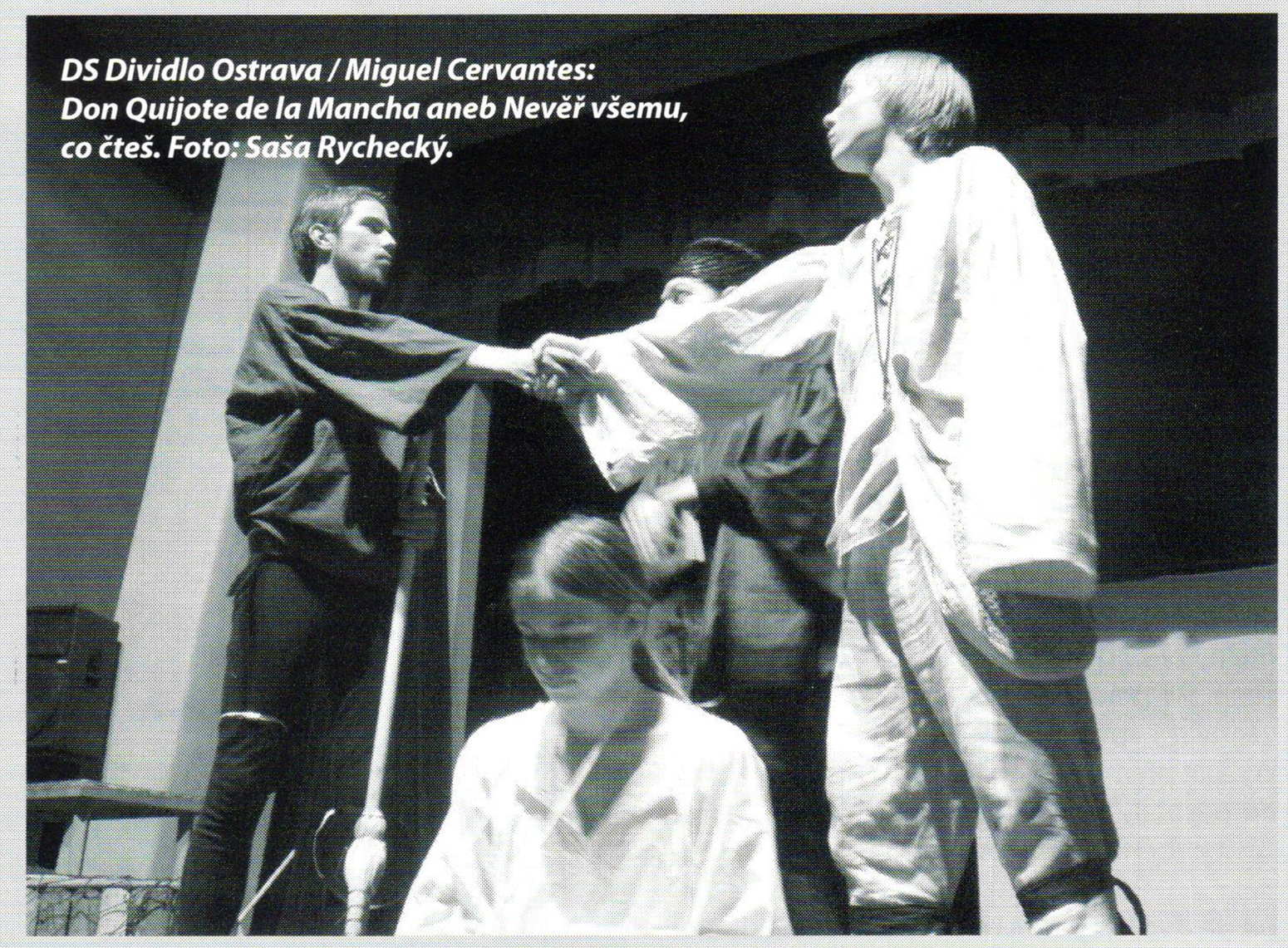

DS Dividlo Ostrava / Miguel Cervantes: Don Quijote de la Mancha aneb Nevěř všemu, co čteš. Foto: Saša Rychecký.

jen tak pasivně manipulovat a strhl veškerou pozornost diváků na sebe. O čem to celé bylo? Nevím. Někdo vstal z hrobu (snad jediná divadelně pěkná scéna), něco dělal, pak byly svatby a skvělý Ondra. To asi nechtěli. Ale jsou to začínající a naprosto divadlem nepoškození jedinci a nejcennější je na nich jejich chuť BÝT SPOLU a nadšení a Karel Kowalik, který je velmi lidsky a citlivě vede. Ne k divadlu, k člověčenství.

Vládu nad Setkáním následně opět převzalo **Dividlo**. Text ***Antona Pavloviče Čechova*** **Guvernantka** je sám o sobě zatěžkán nutností jisté formy realistického herectví. Pokusili jsme se jej tedy ozvláštnit spojením s absurdními drobničkami ***Daniela Charmse***. A ono to spojení vyšlo! Navzájem se tito dva antagonističtí autoři doplňují, a o to víc vyzní hlavní téma – manipulace. Premiéra dopadla výborně, byť jsme si vědomi ještě spousty práce na detailech. To **Láska v kanále *Ray Bradburyho*** nebyla novinkou, hráli jsme ji už leckde. A že se právě na Setkání nepovedla, to snad bylo i dobře. Mohli jsme si na tomto neúspěchu názorně demonstrovat slova o zodpovědnosti herce vůči sobě samému, vůči představení i divákům. Někdy je takováto zkušenost daleko cennější než velký úspěch.

DS Dividlo Ostrava / Ray Bradbury: Láska v kanále. Na snímku Adéla Koutná, Tereza Skálová. Foto: Saša Rychecký.

V odpoledních hodinách sváteční soboty nastalo finále. Představení **Byl jsem mladistvým intelektuálem** souboru **HOPRKA Biskupského gymnázia v Brně** je velmi svéráznou výpovědí o manipulaci lidmi. A to nejen tzv. popkulturou, ale i všemi formami formálního intelektualismu. Jsou to dva nesmiřitelné světy, dvě sekty, navzájem se potírající, aniž by ve výsledku kdokoliv mohl zvítězit. Brněnští si dělají velmi úspěšně srandu z onoho škatulkování černobílého vidění světa. A hrají to s přesným vědomím sdělnosti každého slova, gesta, s obrovským gustem, potěšením, ale i s vysokou profesionalitou. Práce Zdeňka Papouška, který je režisérem a zároveň profesorem těchto studentů, zasluhuje už mnoho let uznání (jen jestli by o to on sám stál). V uvedené inscenaci se ovšem stal zázrak; sešlo se vše dobré na jednom místě a v jednom čase. A výsledkem bylo až gurmánské potěšení všech diváků z chutí a možností divadla!

Zakončení 23. Setkání divadel a lidí v Ostravě jsme letos přenechali divadelnímu souboru **Daxner z Tisovce** ze Slovenska. Jejich dospělé a „slovenské" herectví máme už dlouho rádi. Představení na ***Chevallierův*** text **Zvonodrozdovo** v úpravě, režii a scéně Maňa Lacka jde důsledně po situační komice, vyžívá se v realistickém, místy až naturalistickém projevu, pracuje s geniálně řešenou scénografií, herecké výkony jsou většinou obdivuhodné, a přesto jsme odcházeli s velkými rozpaky. Byla to místy estráda, prvoplánové vtipkování, vymizela jakákoliv hlavní myšlenka, se kterou bychom byli ochotni jít. Sled dokonale vypracovaných etud se místy rozpadal v samoúčelnou exhibici zatěžkanou nepochopitelnými vztahy. Ano, na jejich vsi to muselo mít obrovský aplaus, mnozí se tam asi poznávali, ale pro mě to bylo v kategorii onoho „sousedského divadla", které bezesporu má smysl, ale je dále, mimo hranice vlastní vsi nepřenosné. Přínosem pro všechny účastníky ovšem muselo být jejich obrovské nasazení a výdrž. Co ti toho za tři dny snesli. Nejen cestou, po nocích, ve dne, ale i na jevišti.

Poprvé jsme se letos pokusili najít nějakou formu na závěrečnou reflexi účastníků, jakýsi diskuzní klub. A podařilo se! Díky Brnkadlům, která sice nehrála, ale viděla a uměla pojmenovat a hodnotit, díky všem, kteří se nebáli své názory nahlas říct, to byl velmi příjemný, přínosný a poučný večer.

A jako obvykle jsme pak už jen uklidili, vyprovodili své hosty na cestu domů a po odpočinku a dospání začali plánovat další, již 24. Setkání divadel a lidí v Ostravě na 17. listopad 2008. Snad už zase u nás doma na Korunce. A snad zase s tak skvělým týmem pořadatelů, pomocníků, myčů nádobí, uklízečů, kulisáků, zvukařů, fotografů, kamarádů a všelikých pomocníků – nejen – z Dividla. Nevěříte? Tak si o tom jen nečtěte a zažijte si to tak, jako my.

Autorská soutěž o původní jednoaktovku vyhodnocena

Do autorské soutěže o původní jednoaktovku, kterou vyhlásila Amatérská divadelní asociace, došlo celkem 11 prací od 11 autorů z různých končin České republiky. Nejvíce prací přišlo z Prahy, a to tři, z ostatních míst pak po jedné práci: z Brna, z Hradce Králové, z Českých Budějovic, z Nové Paky, z Ostrova-Hájku, z Úpice-Radče, z Vražného-Hynčic a z Bludova. Soutěže se zúčastnilo 7 autorek a 4 autoři. Zaslané práce byly anonymně a nezávisle posouzeny dvěma lektory, a to dramatikem a režisérem Vlastimilem Venclíkem a režisérem amatérského divadla a autorem Otou Smrčkem. Oba lektoři pak společně navrhli pořadateli soutěže ocenit celkem 4 příspěvky a udělit 1., 2. a 3. místo a jedno čestné uznání.

Mezi příspěvky zaslanými do soutěže byly jak práce začátečnické, tak i práce poučenějších, zkušenějších autorů. Oceněné práce se zabývaly otázkou ceny mateřství, do zvrácenosti dovedeného podnikání, školní výuky a potřebou komunikace mezi lidmi. Téma důležitosti kvalitních mezilidských vztahů však bylo pozadím spojujícím všechny oceněné práce.

Jestliže cílem literární autorské soutěže bylo obohatit repertoár o nové tituly, pak je možno konstatovat, že oceněné práce mohou, po případné spolupráci se zkušenějším autorem nebo dramaturgem, takovým obohacením být.

Soutěž o původní jednoaktovku není dotována finančními cenami, Amatérská divadelní asociace však věří, že udělená ocenění budou povzbuzením oceněným autorům do jejich další práce. Zároveň jim ADA nabízí možnost konzultace v autorském semináři vedeném Vlastimilem Venclíkem a podle možností se pokusí o vydání prací ve sborníku autorského semináře.

A jak to tedy dopadlo?

Čestné uznání bylo uděleno ***dr. Václavu Francovi*** z **Nové Paky** za aktovku **Převozník, spol. s r. o.**

3. místo získala aktovka **Víš, kolik mi je?**, jejíž autorkou je ***Dagmar Mašková*** z **Prahy**.

2. místo obsadila **Dívka čtoucí telefonní seznam** od ***Jaroslava Žváčka*** z **Bludova**.

1. místo bylo uděleno ***Jindřišce Netrestové*** z **Prahy** za aktovku **Off-line/On-line**.

Les

Nadělení v pohybu 2007

Věra Bělehrádková, Petr Dytrich

Nadělení v pohybu je festival tanečního a pohybového divadla, který je pořádán (letos již třetím rokem) Pohybovým studiem Cyranovy boty v Brně vždy na začátku prosince v mikulášský čas. Spoluorganizátorem je Středisko volného času Lužánky a bezbariérové divadlo Barka. Účastníky festivalu jsou neprofesionální dospělé soubory z celé republiky, příjemným zpestřením byl letos i jeden soubor z Polska.

Festival začíná vždy ve čtvrtek příjezdem souborů a úvodním představením, koncertem, či happeningem. V pátek a v sobotu dopoledne probíhají taneční a pohybové workhsopy určené nejen členům souborů, ale i veřejnosti. Největší zájem letos vzbudil workshop afrického tance, vedený Kateřinou Szymanskou. Tří workshopů zaměřených na současné taneční techniky se ujali Martin Dvořák, Zita

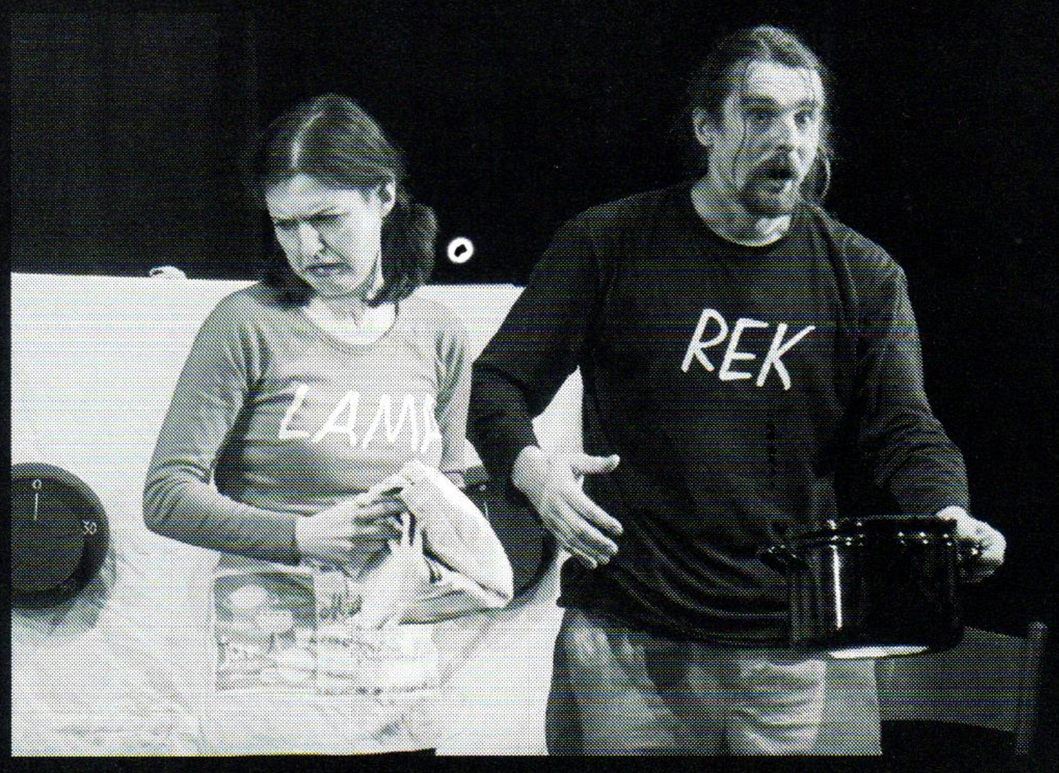

Divadlo Odevšad / Martin Janoušek a Odevšad: REK + LAMA. Foto: Jiří „Tashi" Vondráček.

Pavlištová a Veronika Kolečkářová. Poslední workshop (africké bubnování) vedl David Oplatek. Bohužel o připravovaný workshop Pilates techniky neměl nikdo zájem, což je s podivem, neboť toto rehabilitační cvičení je pro tanečníky velmi vhodné a přínosné.

Během čtyř dnů proběhly v divadle Barka čtyři bloky představení, ve kterých se představilo dvanáct souborů: **brněnské Malé taneční seskupení**, **Hop hop z Ostrova**, **Chores z Roztok**, **Stonožka z Kopřivnice**, taneční divadlo **Netopýr ze Zlína**, **Iluze z Kopřivnice**, **Akro z Toruně**, soubor **Přechod z Mikulova**, **ZUŠ Mikulov**, **Freedom z Prahy**, soubor **Odevšad** a domácí **Cyranovy boty**. Jejich představení se pohybovala v rozmezí taneční a divadelní produkce. V některých byl kladen větší důraz čistě na tanec, jiná byla založena na pantomimě, další byla postavena na kombinaci tance a projekce, a viděli jsme i pohybové divadlo s příběhem. Tohle vše ale bylo účelem – nabídnout divákům široký záběr v oblasti tanečního divadla. Z tohoto hlediska se poněkud vymykal soubor Stonožka, jenž přijel v podstatě s činohrou.

Ke zdařilým choreografiím tohoto ročníku patřilo představení **Jsem v tom?** souboru **Chores z Roztok**, který předvedl vynikající technickou vybavenost. Zvláště při pohybovém ztvárnění kruhu – prostého geometrického útvaru, předvedla jedna z dívek výbornou práci s centry a páteří a dobře zvládnutou dynamickou figurou potěšila nejedno divácké oko. Celé choreografii nechyběl ani prožitek a vložená energie. Dalším zdařilým představením byl na prožitku a vtipu založený kousek ostrovské skupiny **Hop hop** s názvem **V bludišti mého srdce**. Toto pohybové divadlo si zajímavě pohrávalo se slovy a verši v několika evropských jazycích, čímž dodávalo svým sdělením různou zvukomalebost. Zpod pláštíku vtipných situací a gagů se postupně vynořovalo silné a emotivně vyjádřené téma našeho já, které v sobě skrývá řadu rozličných vlastností. Tyto vlastnosti se různě silně a různě často vynořují na povrch, ale spolu dohromady tvoří jediný celek. Třetím, ale nikoli posledním představením, které stálo za to zhlédnout, byla čistá pantomima **Rek a Lama a ...** divadelního souboru **Odevšad**. Tato skupina mladých divadelníků z mnoha koutů naší republiky si vtipně pohrávala s různými tématy života mladého páru, který se postupně ocital na rybolovu, v domácnosti, na Divokém západě apod. Představení sice uškodily pasáže, kdy děj trochu stagnoval, na druhou stranu však lze stále tuto grotesku velmi pozitivně hodnotit

Chores Roztoky / Jsem v tom? Foto: Jiří „Tashi" Vondráček. Dtto podkresové foto stránky.

díky propracovaným kulisám, vtipným nečekaným gagům a výborné mimice. Po představeních byly zařazeny diskuze, ve kterých se mohli diváci i tanečníci vyjádřit k jednotlivým dílům, k jejich vzniku, k zaměření, k případným problémům, k vyznění.... Toto vše bylo dokumentováno a vždy ráno dostali účastníci do rukou čerstvě vydané Noviny – festivalový zpravodaj. Přehlídka byla zakončena v neděli příjemnou čajovnou, ve kterou se proměnil lužánecký divadelní sál. Zde byl čas pro setkání těch, kteří to během poměrně nabitého programu nestihli, ale i na promítání fotek z celého průběhu Nadělení.

Nadělení v pohybu bylo finančně podpořeno Magistrátem města Brna a Ministerstvem kultury ČR.

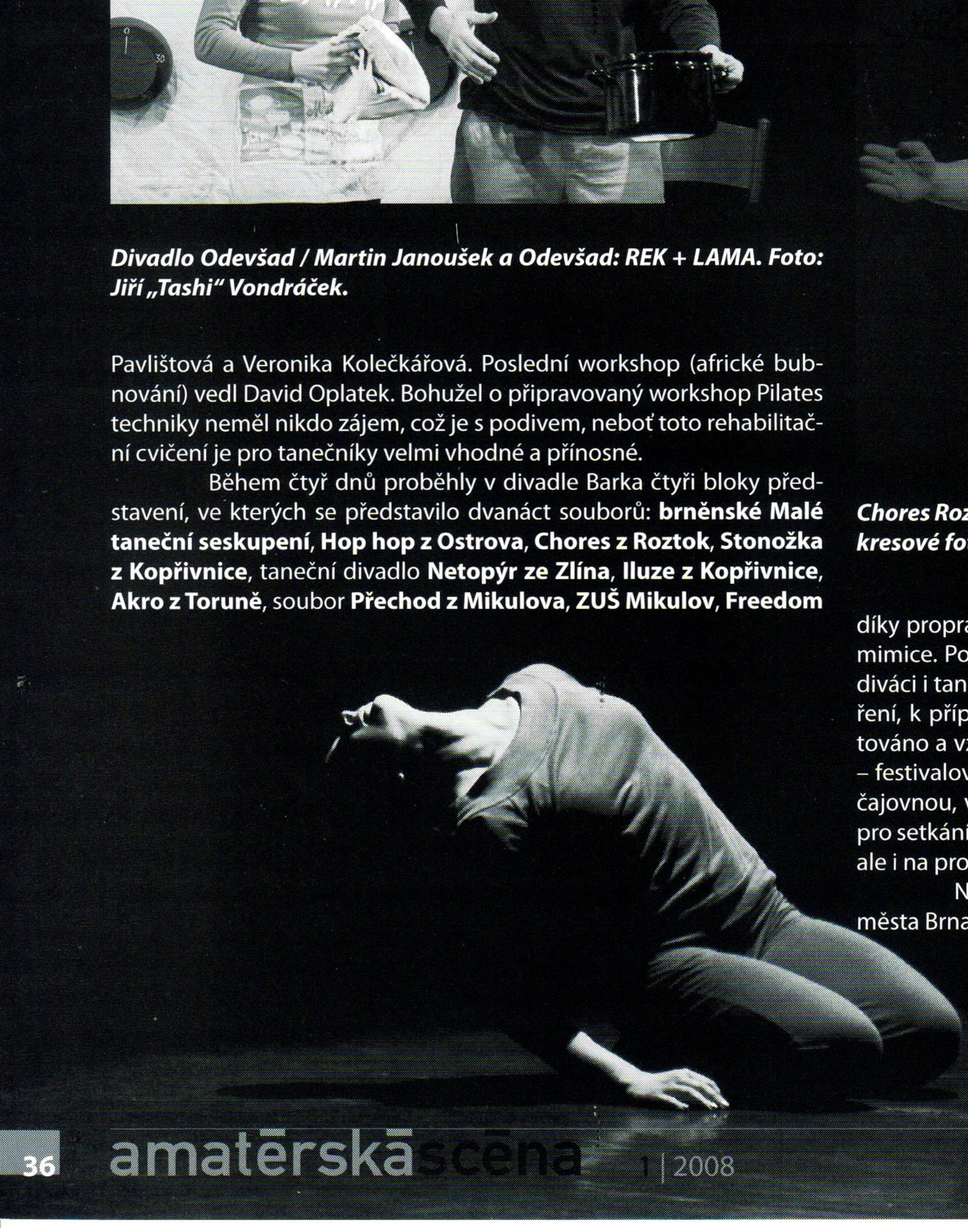

Lvovské minidrama

Jaroslav Kodeš

Prolog

Pojedeme na Ukrajinu. / Cože? / Pozvou nás, zahrajeme tam Furianty. Pepík to zařídil. / A kdy? / Někdy v červnu. / Fajn. Už se těším.

Pozvání přišlo na přelomu jara a léta. A kam že mířilo? Na mezinárodní festival Drabyna ve Lvově. Jenže z báječného června se časem vyklubal sychravý listopad. Nevadí, zase tam sehrajeme hned dvě inscenace. Vedle Furiantů ještě Equua. A kdo že to? DS Scéna Libochovice a Rádobydivadlo Klapý. Organizačně zajišťují rukou společnou Alena a Láďa . Termín 7.–11. 11. 2007. Punkt.

A dny běžely a běžely, a já se pomalu začal omlouvat dobrým duším všech českých ochotnických festivalů za to, že jsem kdy kritizoval jejich organizaci. Až čtrnáct dnů před samotným odjezdem se dozvídáme přesné údaje kdy, kde a v kolik hodin budeme hrát. Komunikace přes e-mail trochu vázla, internetové stránky festivalu (www.drabyna.lviv.ua) se dlouho neměnily, a některé technické či organizační údaje jsme vypátrali až na poslední chvíli. Nebo taky až na místě. A to nás pojede plný autobus. Počínaje sedmi dětmi ševce Fialy (nakonec jich bylo jen šest), přes několik „koní" až po dědečka Dubského. Ti dříve narození s obavami, jak dlouhou cestu v autobuse přežijí, junioři s vidinou báječného dobrodružství. Jo, holt míříme do neznáma.

Expozice

A tak ve středu navečer 7. listopadu, jak symbolické datum vzhledem ke směru jízdy, se jednačtyřicet lidí směstná do autobusu. Ten už předtím musel pojmout obě scény – ukrajinská strana totiž nedovoluje za autobus připojit přívěs. Vyrážíme na východ. Prší, ale nálada je skvostná. Kilometry utíkají, sem tam nějaká zastávka, aby tělo příliš nezatuhlo. Jsou tu první hranice. V Českém Těšíně. Potom dlouhá jízda na polském území, konec Evropské unie a hranice s Ukrajinou. Hezká ukrajinská příslušnice celní správy se na každého z nás pěkně usměje a odebere mu pas. Na oplátku rozdává jakýsi dotazník. Ten společnými silami, to jest hulákáním po autobuse vyplníme, pro mladší generaci je azbuka nepřekonatelnou překážkou, a pak se dlouhé desítky minut nic neděje. Šoféři zmizeli. Z autobusu nesmíš vystoupit, to už je celní stráž se samopalem na rameni o poznání méně usměvavá. Když potřebuješ na toaletu, tak tě i s tím samopalem doprovodí.

Po třech hodinách čekání jsou hodinky posunuty o jednu hodinu vpřed a my vyjíždíme na poslední, sedmdesátikilometrový ukrajinský úsek naší cesty do Lvova. Silnice je nedobrá, vzadu v autobuse jak na trampolíně. Krajina venku samá rovina, nesečené louky ozdobené hejny hus střídá les. Sem tam chudičká vesnička, sem tam podivné, ale obydlené sídliště velmi nevzhledných paneláků. A nová moderní benzinka. Nejedna. Asi po deseti kilometrech nás staví vojenská hlídka s kalašnikovy na zádech. Nakoukne do vozu…, a jedeme dál. Asi místní kolorit. Nejsme sami, koho zastavila.

„Divadelní festival Drabyna, což je v překladu žebřík, pořádají studenti lvovské univerzity, oboru historie, už čtvrtý rok. /.../ Jedná se o soutěž mladých divadelních amatérů z celé Ukrajiny, ale i ze zahraničí..."

Kolize

Něco po patnácté hodině čtvrtečního odpoledne konečně dosahujeme cíle naší cesty. Předměstí Lvova není příliš vábné. Projíždíme šedivou tovární čtvrtí. Podívejte, tady aspoň nahazují fasádu nějaké kancelářské budovy. Ale jsou to zedníci v šátcích. Trochu mě mrazí v zádech. Doprava houstne, rozbitý asfalt střídá dláždění. Blížíme se k centru, kde se máme potkat se svými hostiteli. Davy lidí, tisíce pomalu se šinoucích starých volh a žigulíků stejně tak i supermoderních audin a volkswagenů. Náš autobus, dlouhé volvo, se tu prodírá s velkými problémy, přesto bravurně. Konečně přistupují dva studenti (Taras a Miron), a protože v místě ubytování není údajně kde zaparkovat, hledáme nejdříve vhodnější místo pro zastavení. Je dosti daleko, a tak nezbývá

„Všechna představení sledovala asi třináctičlenná odborná porota... /.../ ...se soutěžícími soubory o jejich inscenacích nehovořila, pouze v závěru přehlídky vyhlásila výsledky..."

Divadlo Vzkříšení ve Lvově s nedotknutelným trojúhelníkem před vchodem. Rádobydivadlo Klapý zde hrálo Shafferova Equua. Foto: Jaroslav Kodeš.

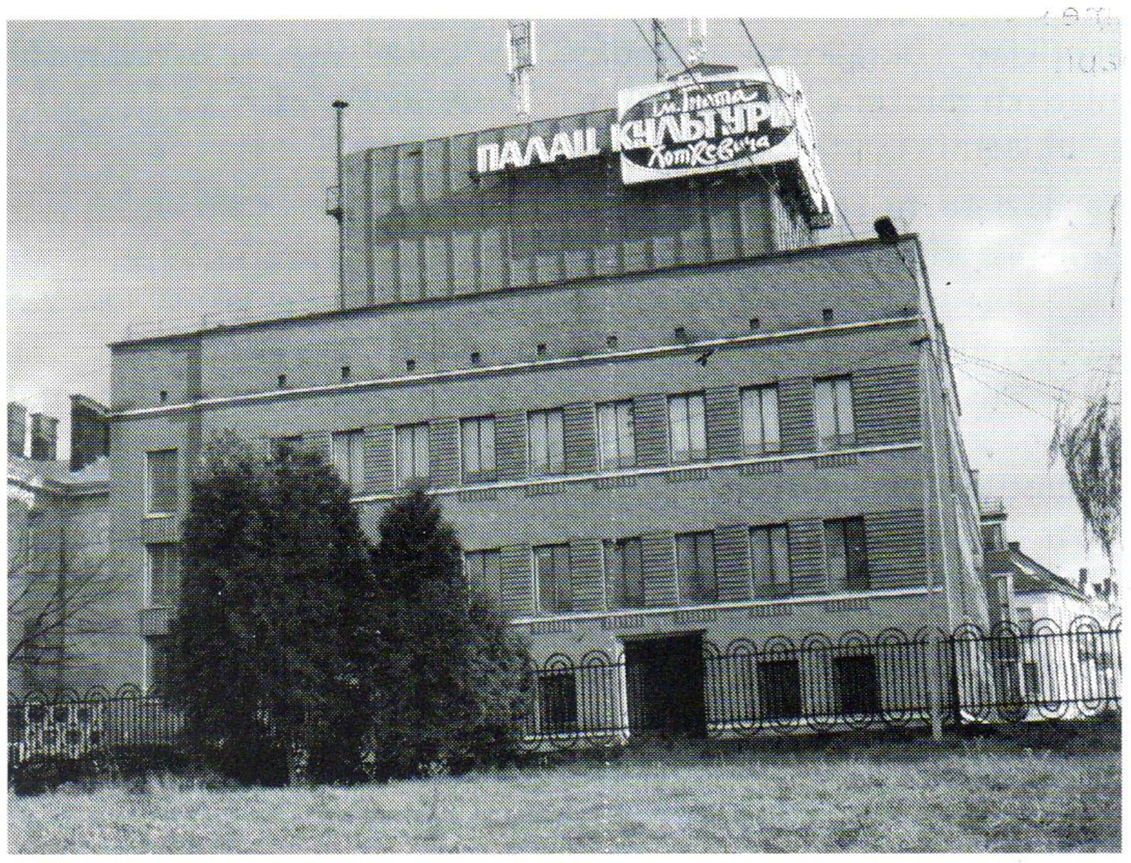

Městský Palác kultury Gnara Chotkeviče ve Lvově, na jehož jevišti sehrála libochovická Scéna Naše furianty. Foto: Jaroslav Kodeš.

„...je narváno, diváci sedí i postávají kolem celého hracího prostoru a výborně reagují. /.../ Při scéně ve stájích snad nikdo ani nedýchá i sbíječka zmlkla, jen závěrky fotoaparátů cvakají jak dávky ze samopalu. A je konec, chvilka ticha, a pak obrovský potlesk. Diváci povstali. Máme radost, jsme šťastni."

než se pěšky, se všemi zavazadly, přesunout přes centrum do hostelu. Stmívá se. Začíná pršet. Jen aby se někdo neztratil.

Lvov je veliké město s asi sedmi sty třiceti pěti tisíci obyvateli. Bylo založeno okolo roku 1250 Danielem Haličským, králem haličsko-volyňským, později bylo i hlavním městem celého Haličského království. Dnes je součástí nezávislé ukrajinské republiky a vedle Kyjeva hlavním centrem ukrajinské kultury. Divadelníka zaujme, že tu dnes sídlí řada profesionálních divadelních souborů v čele s Lvovským velkým divadlem opery a baletu S. Krushelnytska pro 2000 diváků, postaveném v novorenesančním vídeňském slohu v roce 1897. Dále například Národní činoherní divadlo Marie Zankovetské, které je nejstarším na Ukrajině (1842) a které hraje světový činoherní repertoár. Divadlo obývá budovu patřící k největším v Evropě (nebylo ji odkud fotografovat, jak je veliká). Potom divadlo Voskresinnya, což je velmi populární mladý soubor založený v roce 1990. V jeho prostorách jsme sehráli Equa. Dál je tu ještě například Ukrajinské divadlo mladých založené Les Kurbasem a oblastní Loutkové divadlo. Nachází se tu i velký kulturní dům, kde jsme pro změnu sehráli Furianty.

Pohled na balkon divadla Vzkříšení ve Lvově, který je místem pro technické zázemí osvětlovačů a zvukařů. Bom, механика! Foto: Jaroslav Kodeš.

Asi po dvaceti minutách putování deštivým centrem Lvova šťastně dorazíme k hostelu, kde budeme bydlet. Ubytování probíhá v klidu a rychle. Budova je ovšem v rekonstrukci, ze zdí trčí nezakončené kabely, místy je znovu vysekaná omítka. Zedníci zřejmě odešli dopoledne a vrátí se až odjedeme. Také povlečení na řadě pokojů chybí, někdo se ho do konce zájezdu nedočká vůbec. Toalet na počet ubytovaných evidentně málo, sprchy pouze na toaletách. K ránu neteče voda. Ale je tu relativně teplo a tak si nikdo v zásadě nestěžuje. Nálada výborná. Jakmile jsme ubytováni, někteří z nás, přes vytrvalý déšť, vyrážejí prohlédnout si podvečerní město, místa, kde se bude hrát, a také sehnat něco k jídlu. V tomto směru velmi příjemně překvapila Pusatá chata – stylová samoobslužná restaurace, do které jsme až do konce zájezdu pravidelně chodili na snídani oběd i večeři. A nebylo to drahé. Když jsme konečně nakrmeni a napojeni, začínám našeho průvodce Tarase, který docela dobře vládne češtinou, zpovídat.

Krize

Divadelní festival Drabyna, což je v překladu žebřík, pořádají studenti lvovské univerzity, oboru historie, už čtvrtý rok. Přehlídka se vymezuje mimo všechny oficiální amatérské festivaly pořádané na Ukrajině. Jedná se o soutěž mladých divadelních amatérů z celé Ukrajiny, ale i ze zahraničí, především z Polska. Motto čtvrtého ročníku znělo *Čas a prostor současné mladé generace a vlastní vize*. Účinkující soubory se přihlašují osobně prostřednictvím DVD nahrávek. Z těch pak „odborná rada" vybere určitý počet a sestaví program. Podmínky konkurzu jsou: *individuální nebo kolektivní výkon naplňující motto festivalu a netrvající déle než hodinu.* Odborná rada složená z profesionálů i laiků vybrala šestnáct inscenací, povětšinou souborů z velkých ukrajinských měst jako Kyjev, Oděsa, Krivoj Rog, Charkov a samotného Lvova. Ale jsou tu i soubory z Polska a Rumunska. My jsme hosté, mimo soutěžní část.

Festival se odehrává ve dvou divadlech. Komorní inscenace a jakýsi seminář v Duchovním divadle Voskresinnya (Vzkříšení). Ostatní program pak v Městském paláci kultury Gnara Chotkeviče v sále pro asi šest stovek diváků.

Tam nás Taras po večeři také dovedl, abychom se podívali na poslední představení čtvrtečního dne. Soubor AmaTeA z Černigova předvedl zřejmě autorské dílo pod názvem Věčnost a ještě jeden den. Expresivně pojaté představení, hodně barevně svícené a blýskavé, mě nijak nezaujalo. Musím však pro objektivitu konstatovat, že jsem po té dvacetihodinové cestě v autobuse už byl značně unavený. Bohužel se ukázalo, že to bylo první a zároveň poslední představení, které jsem na festivalu viděl. Informaci o tom, co se hraje a kdy a kde, se mi podařilo získat teprve v pátek odpoledne z programového letáčku, a údaje v něm byly opravdu jen orientační. Představení bez jmen autorů a jednotlivá vystoupení časově orientována každý den v blocích od 15.00 do 21.00 hodin bez dalšího upřesnění. Pro cizince neumějící ukrajinsky, ale i pro účastníky neznalé poměrů naprosto nedostatečné. O to překvapující bylo, že při našich představeních hlediště praskala ve švech, i když se začínalo jednou s půlhodinovým zpožděním a podruhé dokonce místo ve 14.00 až v 16.00 hodin. Že diváci museli čekat nebo stát frontu před sálem evidentně nikomu nevadilo. Zřejmě si uměli potřebné informace získat jinak. A tak pouze pro přehlednost aspoň to, co zahrály zahraniční soubory: rumunský Koridor Theater z Bucharestu předvedl inscenaci The impossible City a polský soubor ATR z Glivice Mrožkovo Tango. Tento soubor obdržel v závěru festivalu cenu za režii. Ale to jsem se dočetl zpětně z internetových stránek. Všechna představení sledovala asi třináctičlenná odborná porota složená z profesionálních divadelníků, zpěvačky, filmového režiséra, hudebního skladatele, redaktora, performera a výtvarníka. Během festivalu probíhal i doprovodný program a další projekty, např. Drabynka – dětský festival, pracovní dílny, prezentace amatérských filmů a semináře. Porota se soutěžícími soubory o jejich inscenacích nehovořila, pouze v závěru přehlídky vyhlásila výsledky: Nejkrásnější divadelní kompozice, Skvělá režisérská práce, Výborná herecká práce, ale také pro nás na divadelních přehlídkách dosti neobvyklá ocenění jako například Aktuálnost kompozice, Miss a Mister přehlídky či Šok festivalu. Zřejmě nejvyšší ocenění získal polský soubor Teatr sztuki Mariana Bednarka z Rybniku s inscenací Людина і папир.

Peripetie

Je páteční ráno. Neprší, ale zamračená obloha neslibuje velkou změnu. A tak než se zavřeme do divadla, chci vidět aspoň něco ze Lvova. Organizátory festivalu slíbený profesionální průvodce městem se ani po dvou hodinách nedostavil, a tak procházíme ulicemi centra sami. Obdivujeme se i podivujeme. Je jasné, že Ukrajina a s ní Lvov prožívá období velkých změn. Vedle zrekonstruovaných či nových budov bank a zahraničních firem, moderních restaurací a obchodů tu uvidíte úžasné, ale oprýskané

Martina z Libochovic stoluje ve stylové restauraci Pusatá chata.

„...přesně podle harmonogramu jsme připraveni začít s přípravou Furiantů. Na scéně však zkouší jiný soubor a nehodlá ji opustit. /.../ ...vzepřu se a nekompromisně stavím pořadatele před hotovou věc... /.../ Při nedodržení těchto podmínek odjíždíme!“

staré domy, tmavé a hrůzu nahánějící průjezdy. Na ulicích potkáváte supermoderně oblečené mladé lidi, kteří se musejí tísnit v rezavých tramvajích či skřípající maršrutce (malém autobusu). Vedle nádherné a zachovalé architektury objektů různých ministerstev a úřadů se leknete, jak málo jsou udržované veřejné budovy, některé památky a komunikace. V prodejnách můžete nakoupit zboží z celého světa, ale v řadě obchodů také najdete nápis oznamující přednostní prodej pro veterány Velké vlastenecké války.

Okoukneme budovu opery, která je dominantou ústředního náměstí Svobody. Obejdeme obrovské divadlo M. Zankovetské, podíváme se na repertoár, navštívíme místní trh i univerzitní park . Opět začíná pršet, a tak rychle na oběd. Potom už čekáme před divadlem Voskresinnya, až dorazí autobus s výpravou. Kde zaparkovat není, a tak Taras přesvědčuje policistu hlídajícího bílý trojúhelník před budovou, aby dovolil našemu autobusu na něm zastavit a vyložit scénu. Místní dopravu tak neohrozíme. Dostáváme pět minut. Volvo přijíždí, zastavuje, Equus má kulis pramálo, horečně vykládáme, pomáhá kdo může. Po pěti minutách nejsme ještě hotovi, ale policista je už nekompromisní a vyhání nás. Poslední části výpravy vynášíme z rozjíždějícího se autobusu. Máme všechno? Nikdo neví! To se ukáže až na place.

Dva neorenesanční komorní prostory tohoto divadla jsou pro moderní produkce jako dělané. Můžeme jen závidět. Na druhou stranu jsou v tak zanedbaném stavu, že až pláčete a říkáte si, že aspoň koště a malířská štětka by dokázaly zázrak. Ani šatna pro herce není. Asi ji teprve chystají neb ze sklepení této budovy se během naší produkce ozývá sbíječka. Ale je narváno, diváci sedí i postávají kolem celého hracího prostoru a výborně reagují. Asi i proto, že se kompletní překlad hry promítá na plátno nad hlavami herců. Při scéně ve stájích snad nikdo ani nedýchá i sbíječka zmlkla, jen závěrky fotoaparátů cvakají jak dávky ze samopalu. A je konec, chvilka ticha, a pak obrovský potlesk. Diváci povstali. Máme radost, jsme šťastni. Ovšem už nám na žáda dýchá další soubor, a tak se v tom zmatku odcházejících diváků a nových účinkujících rychle odstrojujeme, sklízíme. Já musím poskytnout ještě dva rozhovory pro tisk a regionální televizi a pak už jen stejná anabáze s nakládáním do autobusu a divadlo Vzkříšení je pro nás minulostí. Jen ten policista dál hlídá „svůj“ bílý trojúhelník a prší a prší.

Na druhý den je plánovaný přesun z hostelu rovnou do kulturního domu, kde bychom měli být ve dvanáct hodin puštěni na scénu. Od dvou se má hrát. Je chladno. Našemu autobusu se tentokrát podařilo zastavit téměř před ubytovnou, místa je tu kupodivu dost a provozu nepřekáží. Naloďujeme se a přesně podle harmonogramu jsme připraveni začít s přípravou Furiantů. Na scéně však zkouší jiný soubor a nehodlá ji opustit. Čekáme. Naši furianti získali salonek jako šatnu. Nejde tam elektřina, ale to se časem vyřeší. Trpělivě čekáme. Jsem pozván na improvizovanou schůzku pořadatelů se zástupci jiných souborů a z útržků ukrajinštiny a polštiny dedukuji, že harmonogram je narušen. Náš milý průvodce Taras jen obrací oči ve sloup a snaží

„Jsme rukojmí údajně stávkujících polských celníků. Ani na toaletu není kam jít. Malý Štěpánek má horečku a zvrací. /.../ Mám chuť se prát. Je něco po půl třetí v noci, když konečně opouštíme tyto hrůzostrašné hranice.“

se mi vysvětlit, že dochází ke zpoždění. Když si však kolemstojící začnou rozdělovat čas tak, že na nás by vyšel začátek představení až kolem páté, vzepřu se a nekompromisně stavím pořadatele před hotovou věc: *Na scénu nás pustíte v 15.30 a od 16 do 18.00 odehrajeme celé představení. Bez přestávky. Pak může přijít další soubor. Při nedodržení těchto podmínek odjíždíme!* Dodrželi je. Příčinou zpoždění byl soubor, který v čase, kdy jsme měli hrát na scéně, jen zkoušel. Zlobím se. Přesně v půl čtvrté jsme tedy vpuštěni na jeviště. Herci jsou již v kostýmech a stavbu scény máme nacvičenu. Včetně nasvícení ve „spolupráci“ s neochotnou místní technikou nám stačí opravdu jen půlhodina. Hlediště se mezitím naplnilo. Přesně v šestnáct hodin začínáme. Furianti běží jak na drátku, reakce opět naprosto plného hlediště báječná, přestávka se nekoná. Přesně za deset minut šest je konec. Velký potlesk. Hrnu se na scénu, abych pomohl s úklidem, ale hrne se tam i po nás vystupující soubor. To už nevydržím a česky na ně křičím a šermuji hodinkami, že máme ještě pět minut do stanovaného limitu. Nechci, aby se promíchaly jejich věci s našima. Zírají, ale nám to stačí. Scéna je vyklizena. Jsme pryč. Uf! Pak mě ale potěší řada mladých lidí, které ani neznám. Spontánně přišli poděkovat za představení. Líbilo se.

DS Scéna Libochovice / Ladislav Stroupežnický: Naši furianti. Foto: Roman Bližník.

A také dvěma starším manželským párům: *...to furiantství je prý společné oběma národům.* Porozuměli hře i v cizím jazyku. Tak to je výborné. Ostudu jsme rozhodně neudělali.

Katastrofa

Všechny platby i poplatky jsou uhrazeny – zlatá Alenka, která si vzala tyto věci za oba soubory na starost. Nezbývá než loučení. Poděkujeme organizátorům. Poděkujeme našim mladým průvodcům, především Tarasovi, který nám byl stále k ruce, a vyrážíme kolem devatenácté hodiny ze Lvova směrem na polské hranice a dále domů. Snad cesta proběhne bez problémů. Netuším, jak daleko jsem od pravdy. Před hranicemi dojíždíme obrovskou kolonu osobních i nákladních aut. Předjíždíme ji, autobusy mají vlastní koridor. Na dohled je ukrajinská celnice a před ní pět autobusů. Hodinu dvě se nic neděje, pak vás odbaví, malý přískok, a zase stojíme. Díváme se na polskou celnici. Aha, tak tady to zdržují! Celá kolona se musí vmáčknout do jediného jízdního pruhu. Stále stojíme. Už by na nás měla přijít řada. Jen jeden autobus před námi. Ale nic. Zase hodina dvě. Jsme rukojmí údajně stávkujících polských celníků. Ani na toaletu není kam jít. Malý Štěpánek má horečku a zvrací. Stěžujeme si. Mohou nám prý zavolat ambulanci. Raději nás urychleně odbavte! Odeberou tedy pasy a zase další hodina. Konečně nás pouští. Úleva! Ale od poslední závory jsme vráceni! Nic nechápeme! Musíme nacouvat na původní místo a blokujeme ostatní. Jsme podrobeni formální prohlídce. Mám chuť se prát. Je něco po půl třetí v noci, když konečně opouštíme tyto hrůzostrašné hranice. Ti v osobních autech čekají dál. Jak se dozvídám dodatečně, až na základě úplatku sto eur byl jeden náš kolega v soukromém voze puštěn přednostně. Po deseti hodinách čekání v mrazu a bez jídla. Tak na Východ už nikdy!

Dál už cesta probíhá klidněji, až na zastávku v nemocnici v Novém Jičíně, kde jsme Sylvě museli nechat ošetřit zranění způsobené kymácejícím se autobusem, až na sněhovou kalamitu na dálnici D1. A pak už je všem zážitkům z naší ukrajinské mise konec. Blíží se šestnáctá hodina a s ní Libochovice. Děkujeme si navzájem za trpělivost, výkony i odvahu. Loučíme se, všichni spěchají do teplých domovů, ale než se rozejdeme, slyším: *Tak za rok pojedeme zas. Byl to báječný zájezd...*

postgraduální sloupky

Paměť divadla VI

Jan Císař

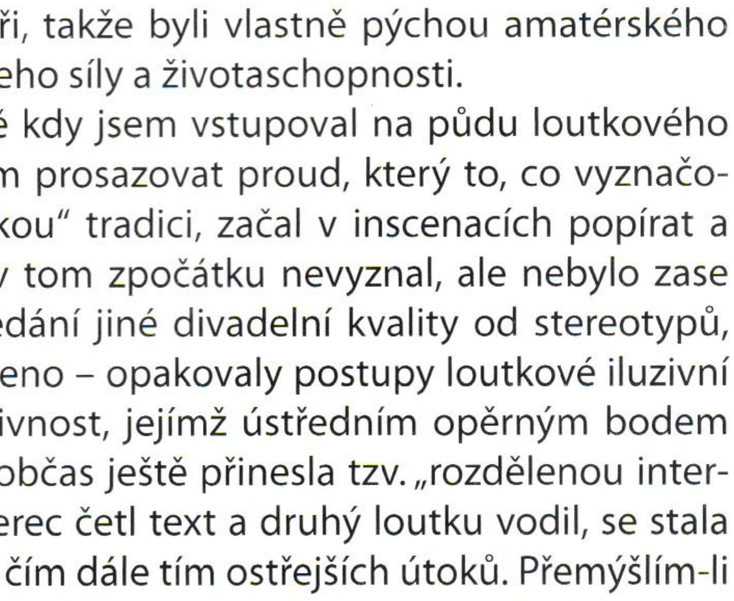

Mezi loutkáře mne přivedl Mirek Česal. Nastoupil na DAMU na konci šedesátých let jako nový vedoucí katedry loutkářství. Postupně jsme se stali přáteli a v první polovině let sedmdesátých, když byly zakázány divadelní časopisy a prakticky nebylo kde psát o divadle, mně nabídl možnost publikovat v tehdy Československém loutkáři o loutkovém divadle. Nevěděl jsem tehdy o loutkovém divadle skoro nic. A protože jsem vždycky cítil potřebu dělat teorii v kontaktu s praxí a na jejím základě, tak jsem Mirka poprosil, jestli by mně neotevřel možnost poznat loutkové divadlo více do hloubky i v jeho praktických polohách. Proto jsem se také jednoho dne ocitl jako porotce na Loutkářské Chrudimi. Co mě především zaujalo, bylo to, jak „zakladatelé, otcové" českého profesionálního loutkářství udržovali těsný a zcela přirozený kontakt s loutkářstvím amatérským; vzešli z něho a zůstali mu věrni. Znal jsem mnohé z nich z fakulty, kde zakládali katedru loutkářství, jako vážené pedagogy a akademické funkcionáře. A teď jsem je najednou viděl uprostřed amatérů, mezi nimiž se pohybovali jako ryba ve vodě, drtivou většinu z nich znali a hlavně: věděli o tom, co a jak dělají, probírali jejich výsledky, plány. Potkal jsem na Chrudimi všechny živé „klasiky" českého loutkového divadla, jak jsem je začal nazývat. Neboť jsem poměrně brzo poznal, že jejich minulost a jejich zásluhy jim získaly takové uznání, že se jejich dílo chápalo vlastně jako jakýsi vzor, o němž se mluví jen s uznáním a nepochybuje se o něm.

„...vyvedli české loutkové divadlo na místo, které před tím /.../ nemělo a dali mu jedinečné zázemí; včetně možnosti vysokoškolského vzdělání. /.../ ...všichni začínali jako amatéři, takže byli vlastně pýchou amatérského loutkářství, důkazem jeho síly a životaschopnosti."

Pochopil jsem, že vyvedli české loutkové divadlo na místo, které před tím – až na Skupu, jenž ovšem byl mimořádnou a specifickou výjimkou – nemělo a dali mu jedinečné zázemí; včetně možnosti vysokoškolského vzdělání. K tomu ještě přistupovalo to, že všichni začínali jako amatéři, takže byli vlastně pýchou amatérského loutkářství, důkazem jeho síly a životaschopnosti.

Jenže: v době kdy jsem vstupoval na půdu loutkového divadla, začal se v něm prosazovat proud, který to, co vyznačovalo tuto „zakladatelskou" tradici, začal v inscenacích popírat a potírat. Moc jsem se v tom zpočátku nevyznal, ale nebylo zase tak těžké rozeznat hledání jiné divadelní kvality od stereotypů, které jen – stručně řečeno – opakovaly postupy loutkové iluzivní divadelnosti. Tato iluzivnost, jejímž ústředním opěrným bodem byl skrytý herec a jež občas ještě přinesla tzv. „rozdělenou interpretaci", v níž jeden herec četl text a druhý loutku vodil, se stala postupně předmětem čím dále tím ostřejších útoků. Přemýšlím-li dnes o tomto vývoji našeho amatérského loutkového divadla a srovnávám-li jej s vývojem divadla, jehož herectví se uskutečňuje v tělesném materiálu, pak musím přiznat, že takové střety a zápasy v něm nenastaly. Důvodů bylo několik. Především to území loutkářů bylo menší, řekl bych, že mělo až některé rysy velké rodinné či přinejmenším důvěrné blízkosti sousedů v malé obci. Za druhé to byla ona přítomnost „klasiků", která přímo „tělesně" připomínala, na čem vyrostlo to uznávané postavení loutkového divadla. Vzpomínám si na hodnocení inscenací Loutkářské Chrudimi na verandě tehdejšího hotelu Central. Na jednom konci byla porota, v níž jsme měli převahu my, kteří jsme podporovali hledání nových postupů. Na druhém konci „zastánci starých" pořádků. A mezi nimi Vojta Cinybulk, jehož jsem si nesmírně vážil – i pro jeho noblesu. Byl jakýmsi nepsaným vůdcem tohoto tábora. Také si naprosto pravidelně bral slovo, když dozněly různé šarvátky

a přestřelky, a z pozic tradice provedl své hodnocení, které se v principu vždycky nějak – někdy méně, jindy více – rozcházelo s názorem poroty. Nic proti tomu, byl to názor proti názoru. Ale Vojta byl tehdy už legendou, byl svou autoritou v těžké váhové kategorii; snad jen Jan Dvořák, ředitel tehdy už slavného královéhradeckého divadla DRAK, byl mu z toho druhého „porotního" konce v tomto směru rovnocenným soupeřem. Měl jsem v těchto letech vždycky neodbytný pocit, že vlastně existují dvě zcela rozdílné větve českého amatérského loutkářství mezi nimiž – jak se říká v Jiráskově hře Jan Roháč – není a nemůže být smíření. A že zbytečně ztrácíme čas těmi debatami na Chrudimi.

Nebylo tomu tak. Existoval tehdy (pořádá se ob rok až dodnes) festival loutkového divadla, jenž se jmenoval Čechova Olomouc. Milada Mašatová mne pozvala, abych na něm promluvil o aktuálním stavu loutkového divadla. Věděl jsem, že jedu do jámy lvové, neboť tenhle festival se vymezoval jako festival „loutkového divadla pravidelně hrajícího pro děti", což byla největší záštita a příčina tvrdošíjně přetrvávajících netvořivých stereotypů a postupů. Neboť bylo-li nejhůře, hrozil-li útok na tradiční pozice být příliš úspěšným, pak se obrana posílila odkazem na záslužnou činnost pro dětského diváka, odkud se odvíjely i další teze o tom, co tento divák snese nebo nesnese, co potřebuje, kam až se dá v představeních pro něj jít atd. atd. Byl jsem tehdy už v zápasech na toto téma zkušený, neboť jsem je zažil i v loutkovém divadle profesionálním; dokonce jsem měl na toto téma jednou přednášku k nedivadelní veřejnosti – zejména k učitelkám mateřských škol – aby důvěřovala tomu, že dítě si dokáže vzít i ze složité struktury inscenace to, co potřebuje, a že svou imaginací často dotvoří, co dospělý divák nedokáže. A tak jsem na Čechově Olomouci mluvil o reprodukci a interpretaci, tvořivosti a mechanickém opakování

„Měl jsem /.../ neodbytný pocit, že vlastně existují dvě zcela rozdílné větve českého amatérského loutkářství mezi nimiž /.../ není a nemůže být smíření.

a tak podobně. Připravil jsem si svou řeč důkladně, protože jsem věděl, že auditorium nebude ani v nejmenším nakloněno mým stanoviskům; naopak, že jim bude nepřátelské. Leč – docela jsem se těšil. Neboť musím říci, že vstupem na půdu loutkového divadla jsem objevil ohromné pole pro teoretické uvažování, o němž jsem doposud netušil. Byla to pro mne vlastně teoretická lahůdka, neboť hlavní bitva se tehdy ve sféře systému divadelního jazyka odehrávala o přítomnost a funkci – jak se tehdy říkalo – „živého herce či živáčka" v loutkovém divadle. Tím se totiž maximálně a zcela rozhodně porušoval základní princip onoho iluzivního tradičního loutkového divadla. Tyto spory probíhaly i v divadle profesionálním, ale tam byly svým způsobem úspěšně řešeny existencí řady inscenací, v nichž se obě podoby herectví setkaly a přinesly nečekané, cenné a kvalitní výsledky. Ale v amatérském loutkovém divadle ještě zdaleka nedošla tato podoba divadelního jazyka patřičného ocenění a poskytovala pro rozvíjení úvah o jejich možnostech řadu vynikajících teoretických příležitostí.

A tak jsem dorazil na Čechovu Olomouc opatřen mimo jiné i řadou argumentů o tom, že viditelná a aktivní činnost hereckého komponentu v tělesném materiálu není loutkovému divadlu na škodu, ale naopak: Zvětšuje jeho výraz, divadelní přitažlivost, výpověď. Pustil jsem se do těch problémů s vervou. A pak jsem najednou zjistil, že v sálku sedí i Vojta Cinybulk. Předpokládal jsem – i po dlouhých diskuzích, které jsme spolu vedli po

„...šlo o změny historické povahy, neboť probíhala přestavba principů, na nichž se české amatérské divadlo formovalo od svých obrozeneckých počátků."

nocích v chrudimském hotelovém pokoji – že vstane a nabídne svůj odlišný pohled na problémy, o nichž jsem hovořil. Nestalo se tak. Ale potom jsme si sedli spolu, dlouze a otevřeně probrali všechno, o čem jsem mluvil a pochopil jsem, že už nehájí své pozice, ale že přemýšlí o tehdejším stavu a vývoji loutkového divadla z různých aspektů.

Vlastně proto jsem se vrátil k procesu, jenž probíhal v loutkovém divadle sedmdesátých a osmdesátých let. Je na jeho podobě přímo názorně vidět, že tehdejší amatérské divadlo prodělávalo velmi podstatné změny. Dokonce si troufám říci, že šlo o změny historické povahy, neboť probíhala přestavba principů, na nichž se české amatérské divadlo formovalo od svých obrozeneckých počátků. Samozřejmě, že v tom dlouhém období od začátku 19. století až po léta osmdesátá století 20. se mnohé proměňovalo, že byly i výboje, které více nebo méně porušovaly tradici. Ale v širokém měřítku zůstávaly pevně základy, které byly hlubinou bezpečnosti a na nich také rostly síla a význam amatérismu. A najednou na ně začal tvrdý masivní útok. To už nebyly jen nepočetné experimenty, to bylo principiální přesvědčení stále širšího okruhu amatérů, že divadlo se musí z gruntu dělat jinak. A v loutkovém amatérském divadle se tento proces v této rovině projevil nejvýrazněji a možná i nejbolestněji. Když jsme s Vojtou Cinybulkem hovořili o všech těch různých názorech i událostech, které provázely tu transformaci loutkového divadla, tak jsem si uvědomil, že je nelehké uzavírání jedné ohromné etapy, která zanechala hluboké a nesmazatelné stopy a vydala ze sebe plody, jejichž cena i účinnost rapidně klesá.

Otázka je, čeho bylo dosaženo a jestli to stálo za to.

Profesor Miroslav Česal (vlevo). Archivní foto AS.

DRAMATURGICKÉ POZORNÍKY V ROČNÍKU AS 2008

- **RADY NERADY pro divadelně nezasvěcené (-náctileté)**
- **HRY VÝZNAMNÝCH DRAMATIKŮ**
- **NOVINKY SVĚTOVÉ DRAMATIKY**

dramaturgický pozorník

RADY NERADY
pro divadelně nezasvěcené (-náctileté)

Zde je šestý titul, který by mohl zaujmout žadatele tohoto typu: *„Založili jsme divadelní soubor. Jsme většinou z jedné třídy a je nám kolem sedmnácti. Vedoucím je jeden bezvadný učitel, ale nikdy divadlo nedělal, stejně jako nikdo z nás. Poraďte nám, co máme hrát. Nejlépe nějakou komedii s písničkami pro 8 až12 osob. Když bude potřeba, dovedeme sehnat i další lidi."*

Pro slávu poctivého řemesla

Dramaturgický pozorník
připravila ***Alena Urbanová***

Komedye o Františce, dceři krále anglického, a o Honzíčkovi, synu kupce londýnského

Osoby: Opovědník; Blázen; Král; Královna; Františka a Anežka, jejich dcery; Minc, jenerál krále anglického; Císař turecký; Kupec; Kupcová; Honzíček, jejich syn; Mistr ševcovský; Mistr truhlářský; Justiciár; Dva zloději; Dvořané; Pochopové na dvoře anglickém; Drabanti turečtí; Vojsko.

Jenerál Minc zorganizuje únos princezny Františky, která je prodána císaři tureckému, a jako dcera nepřítele a křesťanka uvězněna. Honzíček odmítne stát se kupcem jako jeho otec, bleskově se vyučí nejdříve ševcovině a potom truhlařině. Turecký císař dá vyhlásit, že hledá truhláře, který by mu zhotovil co nejskvostnější slavnostní tabuli. Honzíček splní úkol tak dokonale, že získá císařovu přízeň. Místo odměny žádá, aby byla propuštěna křesťanská dívka, kterou slyšel naříkat v žaláři. Společně s Františkou se vrátí do Londýna, ale než se stačí ohlásit u královských rodičů, shodí Minc Honzíčka do moře a donutí Františku, aby přísahala, že jejím zachráncem je on, a že se za něj provdá. Ale Honzíčka zachránila jakási ryba, a Františce se ve snu zjeví, že se s živým Honzíčkem sejde v kostele, který má dát vystavět její otec. To se také stane. Františka se shledá s Honzíčkem, Mincova zrada vyjde najevo a je tvrdě potrestán.

Asi tak dvě stě let stará *Komedye o Františce, dceři krále anglického, a o Honzíčkovi, synu kupce londýnského* patří do souboru podkrkonošských her se světskou tematikou, které tvořily repertoár v té době poměrně kvetoucího českého lidového, tzv. sousedského divadla. Je zajímavá tím, že se od většiny těchto her liší, ani ne tak formou jako obsahem. Nezpracovává přímo známou legendu, příběh rytířský či historický, už předtím zpracovaný. Je původní. To znamená, že autor příběh fabuloval samostatně. Autorovo jméno neznáme, škoda, takže jen z jeho díla samotného lze hádat, jaký člověk to byl. Žil pravděpodobně v některém z podkrkonošských městeček, protože s vesnicí nic společného nemá. Měl blízko ke vzmáhající se vrstvě řemeslníků a obchodníků, což se projevuje v hlavním tématu hry, nepřímo v jeho praktickém, věcném myšlení. Jistě hodně četl v knížkách lidového čtení a kalendářích, které vycházely německy i česky v hojném počtu. Z nich si posbíral motivy pro svou vlastní kompozici. Neměl moc smyslu pro humor a pro lyriku už vůbec žádný. Ale byl to člověk bystře vnímavý a samostatně myslící. Místo obvyklého rytíře, který slavně máchaje mečem osvobodí princeznu z žaláře krutého císaře tureckého, poslal na scénu truhláře, který dokáže totéž. Bez meče, pouze tím, že slavnostní tabule, kterou pro císaře vyrobil, je tak dokonalá, že to císařovu krutost zlomí. Honzíček si smí dívku odvézt, tím spíš, že to je jediná odměna, kterou při své nezištnosti žádá.

Poctivý, rozumný a nadaný řemeslník „z přesvědčení" je v dobové dramatice hrdina ojedinělý. Autor jeho prostřednictvím sděloval svým českým krajanům, že – nechtějí-li být i nadále občany druhé kategorie, jimiž v habsburské monarchii až dosud byli, – musí se prostě přičinit, pilnou prací a dobrými nápady zlepšovat své postavení osobní, čímž přispějí k sebevědomí národnímu. Měl pravdu, během 19. století česká společnost zbohatla a značného sebevědomí nabyla právě díky takovým Honzíčkům.

Určení žánru není snadné. Komedie v názvu jím není. Tehdy se komedií nazývaly prostě všechny hry. Autor si s tímto problémem hlavu vůbec nelámal. Jeho dílo je velmi akční dobrodružný příběh, kombinovaný s moralitou, motivy fantastickými, a ústící do čiročiré lidové pohádky. To nás, kdo zažíváme chaos postmodernismu, nemůže odradit. Naopak, se stylovými kontrasty jednotlivých úseků hry by se dalo i k prospěchu pracovat.

Kdyby bylo možné spojení s dobou před dvěma sty lety plus věčnost, měla bych k autorovi několik dramaturgických připomínek. Nejdřív bych ho pochválila za to skoro shakespearovské tempo expozice, tedy vstupu do dramatu Františky. Ale pak bych – opatrně, vím, jak mu na Honzíčkovi záleželo – nadhodila, zda-li by mu nestačila ta truhlařina, protože boty šije jen tak do větru a zdržuje. Dále bych ho, poněkud ostřeji, nutila, aby se rozhodl, k čemu potřebuje blázna, protože ten se motá ději pod nohama, překáží a sotva koho rozesměje. Ano, a ještě bych dodala to, že konečné setkání Františky a Honzíčka nelze v žádném pořádném divadle zahodit někam do komentáře, to musí být předvedeno. Divák musí vidět, že z toho setkání mají skutečně oba radost a že to všechno skončilo dobře.

Inscenace tohoto textu se může podařit souboru, jehož všichni členové v něm shodně najdou upřímné zalíbení a z něho plynoucí chuť najít si klíč, kterým se starý text dá otevřít dnešku, aniž by se setřel půvab jeho zvláštní a naprosto nekonvenční divadelnosti. Možností je víc, ale kterou si vybrat, to takto „za sucha" poradit nemůžu. Mohu jen odrazovat: od jakékoli nadřazené parodie, od rozehrávání situací prostředky třeskuté komiky typu ber kde ber, od bezohledné aktualizace motivů i postav, které ve skutečnosti žádnou aktualizaci nepotřebují. Komedye o Františce a Honzíčkovi si žádá opravdovost

a prostotu. Jejím úkolem je vyvolávat úsměv, ne chechot. A pak možná navíc malounko něčeho, co by se vzdáleně mohlo podobat dojetí. Ona tahle komedye je totiž opravdu přímo „od nás", z důvěrně známých starých a nestárnoucích kopců krkonošských.

Text hry *Komedye o Františce, dceři krále anglického, a o Honzíčkovi, synu kupce londýnského* vyšel knižně spolu s dalšími texty, které lze doporučit k pozornosti. Viz *Sousedské divadlo českého obrození*, Odeon Praha, 1987.

Hry významných dramatiků

Friedrich Dürrenmatt
Přišel anděl v Babylon

Fragmentální komedie ve třech dějstvích

Připravila ***Pavlína Schejbalová***

Překlad: Z německého originálu Ein Engel kommt nach Babylon vydaného ve Friedrich Dürrenmatt Werkausgabe in dreissig Bänden, Diogenes Verlag, Curych přeložil **Jiří Stach**.
Osoby: 18 mužů (Anděl; Akki – žebrák; Nabukadnezar – mladý babylonský král; Nimrod – babylonský exkrál; Korunní princ, jejich syn, němá role; Arciministr; Vrchní teolog Utnapištim; Pragenerál, Tři vojáci; Policista; Bankéř; Obchodník s vínem; Dva dělníci; Obřadník, tj. Kat; Prodavač oslího mléka) **a 4 ženy** (Dívka Kurrubi; Hetéra Tabtum; Dvě dělnické ženy) **+ kompars** (mnoho básníků, lid…). Věk postav není nejpodstatnější, mohlo by jít případně i o generační divadlo.
Místo děje: Město Babylon. Břeh Eufratu. Místo pod mostem – Akkiho příbytek, tj. smetiště. Trůnní sál. Nade vším visí nekonečné nebe.

První verzi textu napsal Dürrenmatt v roce 1953. Premiéra se konala 22. prosince téhož roku v mnichovském Kammerspiele. Nová verze, o níž je níže psáno, je z roku 1980.

1. dějství

Do města Babylonu přichází anděl boží převlečený za žebráka a s ním zahalená dívka Kerrubi, kterou Bůh teprve nedávno stvořil z nicoty a posílá ji poslednímu z lidí. Anděl, který dosud neznal hmotnou podobu světa a na Zemi neustále žasne, usoudil, že tím, kdo má dostat milost od Boha, je žebrák Akki z Babylonu.

Na stejné místo na břehu Eufratu přichází po chvíli také král Nabukadnezar se svou družinou (ministr, teolog, generál a kat). Tento mladý král byl minulých devět set let podnožkou krále Nimroda, ale nyní se stává králem, protože dobyl svět (aspoň si to myslí, neboť mu to řekli jeho vojáci, ale pravda to není, protože ve skutečnosti jsou za dobytými vesnicemi další a další). Nimrod má být naopak podnožkou. (Je to taková místní královská tradice – podnožka se stane králem a naopak, stále dokola.) Nabukadnezar chce vytvořit opravdu sociální stát a jako jeden z prvních kroků zakázal žebráky, kteří se nyní pod jeho vládou stali královskými výběrčími daní. Až na Akkiho, který si na žebrotě trvá a nezlomilo ho ani mučení. Král se převlékl za žebráka z Ninive a chce Akkiho přesvědčit, aby se žebrání vzdal. Pokud by Akki neustoupil, byl by popraven.

Dva falešní žebráci (král a anděl), dívka Kerrubi a žebrák Akki se tedy scházejí pohromadě. Anděl tvrdí, že přišel z daleka, aby se naučil lépe žebrat, a král zase, že přišel Akkiho přemluvit, aby uposlechl rozkaz krále. Ale pro Akkiho je žebrání životní filozofií. Dokonce vyzývá žebráka z Ninive (tj. krále) na souboj v žebrání. To se moc hodí andělovi, který dosud nevěděl, komu má vlastně předat dívku Kerrubi. Teď si říká, že ten, kdo v soboji žebráků prohraje, musí být ten poslední, nejchudší člověk na světě. Jenže ve skutečnosti prohraje král, protože vyžebrá od kolemjdoucích míň. Chová se k nim slušně, zatímco Akki všechny uráží a přesto dostane víc.
Akki: Navalte po měďáku, vy mizerové! Chcete si cpát panděra za stříbrňák týdně, a já, který vysoko třímám prapor dělnické třídy a radši žebrám, než bych se dal takhle vykořisťovat, hladovím! Pošlete majitele cihelny k čertu, anebo navalte po měďáku!
První dělník: Jak můžu dělat revoluci, když jsem sám?
Druhý dělník: Mám přece rodinu!
Akki: A já nemám rodinu? Po všech uličkách se proháněj moje rodiny. Navalte po měďáku, nebo upadnete do otroctví jako před potopou! To by tak hrálo, nechat umřít mě, prvního dělníka Babylonu!
(Oba dělníci mu rozpačitě dají po měděné minci…)

Dívka Kerrubi se raduje, že má zůstat s poraženým, protože se do něj zamilovala. Anděl se o samotě s králem a dívkou vyjeví v celé své kráse a prozradí Nabukadnezarovi, že mu, jako nejchudšímu z lidí, přináší boží milost. Král-žebrák se ale neraduje a posílá anděla za králem, který si prý spíš zaslouží milost od Boha. Anděl se nedá odradit. Odlétá nadšeně zkoumat zemi a dívku nechává v Babylonu. Uražený Nabukadnezar to všechno považuje za boží výsměch králi a dokonce dívku zkope.

Potom se vrací Akki s bývalým králem Nimrodem (vyžebral ho od vojáků, kteří ho zatkli). Souhlasí s výměnou Nimroda za dívku Kerrubi. Na rozdíl od krále má žebrák Akki rád pohádky a to, že dívku přivedl anděl hodlá dobře využít jako reklamu. Akki má od krále ještě deset dní, a pokud pak nepřestane s žebráním, bude popraven. Kerrubi nechápe, proč se jí ten, kterého miluje, zříká.

2. dějství

Odehrává se pod mostem, v příbytku Akkiho, což je v podstatě smetiště.

Akki s dívkou Kurrubi se vracejí z pochůzky, tj. žebrání. Akki hází nejcennější věci (šperky, peníze…) do Eufratu, nechává si pouze jídlo, alkohol apod. Jedině tak lze prý zbavit svět bohatství a zároveň se udržet jako žebrák na výši. Učí dívku žebrání činem i slovem, takříkajíc teorií žebrání. Dívka je smutná, nešťastná, stále miluje žebráka z Ninive, neví, že je to král. Akki jí to rozmlouvá, ostatně, dívka teď patří jemu. Ona se ale celkově zdá být světem zklamatná.

Všude kolem jsou rozvěšené pergameny s básněmi, Akkiho to nepřekvapuje, jen si stěžuje, že od té doby, co je tu dívka Kurrubi, jsou to stále básně milostné. Jednoho básníka načapá Akki i ve svém sarkofágu, kam chodí spát. Zdá se, že básníci jsou žebrákovou běžnou společností.

Přichází policista, aby Akkimu připomněl, že dnes je poslední den jeho lhůty. Akki byl jmenován šéfem úřadu pro exekuce a bankroty. Pokud to nepřijme, čeká ho poprava. Ale Akki nepřijímá a nevyleká ho ani to, že přichází také kat. Během své kariéry už kolikrát zažil hrozbu smrti. Vypráví o tom teď básníkům, kteří téma lačně hltají, aby je zpracovali do svých děl. Policista se zajímá o budoucnost dívky Kurrubi. Celý národ si ji zamiloval, všude se mluví jen o ní, kdekdo na ni skládá verše. To ostatně potvrzuje i objevující se recitující bankéř, obchodník s vínem a nakonec i policista se projeví jako poeta. Milují ji prostě všichni. Tedy – všichni muži. Ženy naopak. Hetéra Tabtum se vzteká, že jí dívka přivedená andělem odlákala všechny zákazníky, ženy dělníků se snaží nařknout ji málem z čarodějnictví.

Muži se předhánějí, kdo se o dívku po Akkiho smrti lépe postará. Akkiho měli rádi, ale teď by snad jeho smrt chtěli urychlit. Mezi muži a jejich ženami nastane kvůli tomu všemu obrovská vřava, kterou naštěstí přeruší Anděl, co se zjevil ověšený kusy rostlin. Anděl však špatně odhadl situaci, myslí si, že jde o „radostný shon" a ne o rvačku. Je tak nadšený světem, tak šťastný, že ho může poznávat, že vůbec nepochopil, co se děje. Dívka ho prosí o pomoc, ale on se s ní kvapně loučí a odlétá studovat Zemi.

(Kurrubi padla na kolena a zakrývá si tvář. Potom lidé vstanou, hledí a vrávorají.)

***Básníci**: (opatrně vystrkují hlavy ze sarkofágů) Byl to opravdu anděl. /…/*

***První dělník**: (ještě jako ve snu) Nádherný posel boží.*

***První žena**: (stejně tak) Dospělý exemplář, krásně vybarvený! /…/*

***Enggibi**: Věnuju zvon: Enggibiho zvon.*

***Ali**: Bezplatné stravování pro teology: Aliho nadace.*

***Ženy**: Půjdeme se vyzpovídat.*

***Oba dělníci a Gimmil**: Vstoupíme okamžitě do církve.*

***Policista**: Naštěstí jsem nikdy nebyl proti církvi.*

***Enggibi**: Babyloňané! Přiletěl k nám anděl! Nastala chvíle zamyšlení. Jako bankéř, jako muž chladného rozumu musím říci: Tato doba je na povážlenou.*

***První dělník**: Mzdy jsou pořád horší. /…/*

***Enggibi**: Stíhá nás jedna neúroda za druhou!*

***První žena**: Zemětřesení!*

***Druhý dělník**: Kobylky!*

***Enggibi**: Nestabilní měna, loni epidemie neštovic, předloni mor. Proč? Protože jsme nevěřili v nebe. Byli jsme všichni více méně ateisté. Teď přijde na to, jak se zachováme k dívce, kterou připvedl na Zemi anděl z mlhoviny Andromedy.*

***Gimmil**: Nesmí žebrat!*

***První dělník**: Musí odejít od Akkiho! /…/*

***Enggibi**: Prokažme jí tu největší čest, jakou jí můžeme prokázat, a nebe se usmří.*

***Ali**: Provolejme ji královnou!*

Nyní už nikdo nemůže popřít, že dívku přivedl anděl od Boha. Všechen lid je náhle zajedno a chce ji provolat královnou, aby si usmířil nebe. Odvést ji rychle od Akkiho, kterého by málem shodili do řeky, kdyby ho nezachránil policista. Ale i on vidí, že není zbytí a dívku Kurrubi musejí odvést ke králi. Akki se jí vzdává a dav ji odvádí. Jen básníci pro ni pláčou.

Potom přichází kat. Už to vypadá, že Akki bude co nejdřív viset na lucerně, kat o sobě tvrdí, že je neúplatný. A skutečně, nechá se hostit, ale zůstává neoblomným. Až když se žebrák Akki zmíní, že má antikvariát, který onehdy vyžebral. Kat se svěří, že jeho životním snem bylo stát se antikvářem! („*Sedět jako antikvář mezi sochami a číst si klasiky mi připadá ze všeho nejkrásnější.*") A tak s ním Akki vymění antikvariát za katovské řemeslo. Akki ještě mistrně přednese jednu ze svých životních historek a na konci vypravování tu stojí jako rudě zahalený kat.

3. dějství

Jsme v luxusním trůnním sále. Nimrod, v současnosti podnožka krále Nabukadnezara, se snaží být i jeho svědomím. Něco se s králem děje a on to ví. Král je zamilovaný do dívky Kurrubi. Je nějak bezmocný. Jak se může zbavit všech soků, všech, kteří ji milují? Musel by vyvraždit lidstvo. A i když ho poslouchá kat, má král ve skutečnosti už jen svou podnožku a dementního syna, který tu poskakuje. Jinak jsou tu čtyři královi nejbližší, včetně kata (Akkiho, kterého nikdo neodhalil).

V zemi to vře. Lid miluje dívku Kurrubi, hromadně vstupuje do církve, která tím na rozdíl do monarchie, posiluje. Lid chce dívku za královnu. Ona je nyní předvedena před krále. V okamžiku ohrožení království stávají se Nabukadnezar a Nimrod jakoby jedním, odpovídají najednou, jsou jedinou bytostí. Tato dvojbytost žádá dívku o ruku, ona ale odmítá s tím, že miluje žebráka. Po chvíli ho poznává v Nabukadnezarovi a žádá po něm, aby se znovu stal žebrákem a utekl s ní. Nechápe politické mocenské pletichy, nechápe, proč by to nešlo, když král tvrdí, že ji miluje.

***Kurrubi**: Půjdu hledat žebráka, kterého miluji.*

***Nabukadnezar**: Ten žebrák jsem přece byl já.*

***Kurrubi**: Lžeš.*

***Utnapištim, Arciministr, Pragenerál**: My to potvrdíme, my to potvrdíme!*

***Kurrubi**: Nemluvíte nikdy pravdu. Chcete zapřít i anděla. Nechte mě odejít. Chci najít milého, kterého jsem ztratila.*

***Nabukadnezar**: (v zoufalství opustí trůn) Vždyť jsem to já!*

***Kurrubi**: Tebe neznám.*

***Nabukadnezar**: Jsem král Nabukadnezar.*

***Nimrod**: Jsi exkrál Nabukadnezar.*

(Nimrod chce usednout na trůn, avšak Nabukadnezar se na něj vrhne a hodí ho dolů.)

Kurrubi: Nevím, kdo jsi. Přijal jsi podobu mého milého, a nejsi můj milý. Jsi chvíli král, chvíli podnožka. Jsi zdání. Žebrák, kterého hledám, je skutečnost. Políbila jsem ho, tebe líbat nemůžu. On mě srazil k zemi, ty mě srazit nemůžeš, protože se neodvážíš vstát z trůnu ze strachu, že o něj přijdeš. Tvoje moc je bezmocnost, tvoje bohatství chudoba, tvoje láska ke mně je láska k sobě. Nežiješ a nejsi mrtvý. Jsi bytost, ale jalová. Nech mě odjejít, babylonský králi, od sebe i ze svého města.

Teolog dívce diplomaticky vysvětluje, proč to nejde, vypadá to nadějně, ale dav vtrhne do sálu a žádá, aby dívka Kurrubi byla královnou a současný král nemusí nutně zůstat králem… Lid má velkou sílu, ale spojení čtyř královských nejbližších (resp. tří – teologa, arciministra a generála) je silnější. Tito královi přátelé a nepřátelé v jednom jsou připraveni na každou situaci (mají připraven dokument o původu dívky Kurrubi – je

třeba popřít existenci anděla, který se chová nedůstojně; mají připravenu i novou – republikánskou ústavu pro případ, že království padne).

Lid bouří a nejprve to vypadá, že zvítězí nad představiteli království. Ale král odradí všechny, kdo chtějí dívku získat (když si krále nevezme) prohlášením, že Kurrubi chce být ženou žebráka, a ptá se, kdo se chce kvůli ní stát žebrákem? Tato nová okolnost rozeštve i lid a doplatí na to, jak jinak, dívka Kurrubi. Připadne katu. Naštěstí pro ni nikdo neví, že je to Akki, který si ji nakonec odnáší bouřícím davem. Davem, který se opět stává rukojmím, protože královo vojsko se vrátilo z dobyvačné výpravy a obklíčilo lid. Akki s dívkou Kurrubi prchají písečnou bouří do pouště, pronásledováni maximálně několika básníky-disidenty vstříc naději, krásnému světu žebráků, ve který věří Akki.

Z autorových poznámek ke hře (1980):

Má komedie se pokouší objasnit důvod, proč v Babylonu došlo ke stavbě věže /.../; je to tím důležitější, že i my dnes vidíme, jak jsme zaplétáni do podobných podniků.

Jde o svět, nakonec postižený tragickým neštěstím, jenž se žene do gigantičnosti a zkamení, veskrze vlastní vinou, jde o svět, který sice postavíme a nabubřele nafoukneme tady na jevišti, ale který zprvu nebyl ničím o moc jiným, než všechny ostatní lidské světy a říše, které měly své krále, ministry, teology, bankéře, dělníky a básníky a žebráky a nakonec se přece staly čímsi nesmyslným, bezvýchodným. Tento svět promarnil svou milost, kterou přinesl anděl. To, jak svět promarnil své štěstí, svou možnost, je obsahem komedie; je tu vylepšen jen jednou částečkou, protože komedie proti člověku zbavenému milosti postaví vždycky také jednoho milostí obdařeného. Nikdy na to nezapomínejme. Ještě stále má pravdu anděl, země stále ještě je zázrak.

Text hry vyšel knižně, vydal jej Divadelní ústav Praha v roce 2006 v souborném vydání her F. Dürrenmatta nazvaném Hry. Lze jej objednat či zakoupit na adrese: Divadelní ústav, knihkupectví Prospero, Celetná 17, 110 00 Praha 1, tel./fax. 224 809 156, e-mail: **prospero@divadlo.cz, http://www.divadlo.cz/prospero.** Cena 340,- Kč.

Novinky světové dramatiky
Ivan Vyrypajev
Kyslík

Připravil ***Milan Strotzer***

Ivan Vyrypajev

Ruský dramatik, divadelní režisér a herec. Narodil se 3. 8. 1974 v Irkutsku. V roce 1995 ukončil studium herectví na Irkutské divadelní škole a tři roky působil jako herec v provinčním divadle v Magadanu na Kamčatce. Poté se vrátil do svého rodiště, začal psát divadelní hry, věnovat se režii a také pořádání divadelních dílen. Od roku 2001 působí v Moskvě, kde se stal jedním ze zakládajících členů dnes věhlasného divadla současné a dokumentární dramatiky Centra nové hry Teatr.doc. V roce 2005 založil moskevské divadlo Praktika, které se stalo nejvýznamnější scénou uvádějící hry současných dramatiků. Vyrypajev je uměleckým ředitelem divadla Praktika a také projektu nesoucím název Hnutí Kislorod (Kyslík). V roce 2006 debutoval jako filmový režisér snímkem Euforie, oceněném na Mezinárodním filmovém festivalu v Benátkách (Zlaté lvíče). Film získal také ceny poroty na festivalech v Soči a Varšavě (Grand Prix).

Ivan Vyrypajev se prosadil jako dramatik hned svojí první hrou ***Sny*** (2000), po níž následovaly neméně úspěšné ***Moje město*** (2001), ***Valentýnův den*** (*Svatý Valentýn,* 2002) a téhož roku hra ***Kyslík***. V roce 2004 vznikla pro Divadlo světa, koprodukční projekt s německými divadelníky ze Stuttgartu, za spoluautorství Antonie Velikanové hra ***Bytí č. 2***. Vyrypajevovy texty zaznamenaly záhy úspěch i v zahraničí. *Sny* uvedlo již v r. 2001 londýnské divadlo Royal Court. V krátké době se dočkaly Vyrypajevovy hry překladů do angličtiny, francouzštiny, němčiny, polštiny, bulharštiny, nechybí překlady české a slovenské. Vyrypajev je také autorem několika kratších próz a televizních scénářů.

Vedle Olgy Muchinové, Vasilije Sigareva a bratří Olega a Vladimíra Presňakovových patří Vyrypajev k nejzajímavějším a nejdiskutovanějším současným ruským dramatikům.

Kyslík

Překlad: Z ruštiny přeložila **Tereza Krčálová.**

Osoby: 1 muž (On) + **1 žena** (Ona). Oba protagonisté jsou představiteli mladé generace. Poznámka: Byť autor připravil text pro dvojici, může se na jeho nastudování podílet i početnější herecký kolektiv. Např. česká premiéra hry byla realizována za účasti devíti herců.

Místo děje: Není autorem předepsáno. Nabízí se využít spíše menší jeviště, jaká bývají v hudebních klubech či klubových divadlech.

První inscenace hry v režii Viktora Ryžakova v moskevském divadle Teatr.doc se stala doslova hitem, slavila úspěch a sbírala ceny na četných divadelních festivalech v celé Evropě. Vyrypajev svým textem nastoluje a klade neodbytné a znepokojující otázky, mj. např. o konfliktu nasycených a přehlížívých center a provinčních oblastí, žijících ve velice těžkých životních podmínkách, o politickém rozměru tohoto konfliktu, vedoucím k potlačování jedné civilizace druhou, naposledy o vlastním smyslu lidské existence. Text je to neobvyklý. Jen stěží bychom jej zařazovali do některého z novodobých žánrů s ustálenými konvencemi. Při prvním orientačním čtení může dokonce evokovat pochybnosti o možnostech poutavého scénického provedení. Je tu mnoho slov, odkazů, konotací vložených do úst dvou herců. Není zde přitom ani nosný příběh, byť můžeme mezi řádky jistou příběhovou linii vysledovat. Není tu ani dialog založený na kauzalitě výroků či jednání v intencích zažitých divadelních konvencí. Přesto hra s dialogem jako prostředkem divadelního výrazu počítá.

Autor text komponuje jako hudební dílo o deseti „větách". Jednotlivé části hry jsou přímo předznamenány a číslovány jako skladby. Při pozornějším čtení vystupuje z textu výrazná muzikálnost a rytmičnost. Hra je vystavěna na půdorysu biblického desatera, aniž by je však důsledně opisovala. Takto koncipovaný text je jakýmsi autorovým dekalogem,

manifestem „nového náboženství" a současné „morálky". Je vlastně takovou novodobou moralitou. Každá část hry-skladba je uvozena citátem z Písma: 1. Nezabiješ. Kdo by zabil, bude vydán soudu. 2. Nezcizoložíš. Kdo hledí na ženu chtivě, již s ní zcizoložil ve svém srdci. 3. Nepřísahejte vůbec; ani při nebi, protože nebe je trůn Boží; ani při zemi, protože země je podnož jeho nohou; ani při Jeruzalému, protože je to město velikého krále. 4. Oko za oko a zub za zub. Ale kdo tě uhodí do pravé tváře, nastav mu i druhou; a tomu, kdo by se s tebou chtěl soudit o košili, nech i svůj plášť. 5. Varujte se konat skutky spravedlnosti před lidmi, jim na odiv. Když prokazuješ dobrodiní, nechtěj budit pozornost, jako činí pokrytci v synagogách a na ulicích, aby došli slávy u lidí. 6. Nezobrazíš si Boha. 7. Nesuďte, abyste nebyli souzeni. 8. Nedávejte psům, co je svaté. Neházejte perly před svině, nebo je nohama zašlapou, otočí se a roztrhají vás. 9. Neukládejte si poklady na zemi, nýbrž v nebi, kde je neničí mol a rez a kde je zloději nevykopávají a nekradou. 10. Což sklízejí z trní hrozny nebo z bodláčí fíky? Tak každý dobrý strom dává dobré ovoce, ale špatný strom dává špatné ovoce.

Jak je v moralitě nezbytné, po každém citátu následuje demonstrace předznamenaného tématu – problému. Zde formou vyprávěného divadla, nejdříve prostřednictvím monologu a od 4. skladby pomocí dialogu. Rozhodně však nejde o vyprávění-morality, které by nudily, ať již svou přímočarostí, oprýskaností či z jiných příčin. Profesor Milan Lukeš píše ve své reflexi moskevské inscenace Kyslíku v časopise Svět a divadlo č. 5/2003 (str. 6–15) o divadle kontaktního vyprávění: *„Všecko je tady spíš jako v show-businessu než jako na divadle, tedy na divadle minulého a předminulého a předpředminulého století. /.../ ...bývaly časy, kdy divadlo předstíralo mravní lekce, aby mohlo lidi bavit. Toto divadlo za našich časů dokonce předstírá neškodnou zábavu, aby mohlo udílet mravní lekce. Činí to tak, že vypráví poučné příběhy, jakoby kořeny dramatu a divadla byly v epice a monologu. /.../ Zkrátka, monolog a vyprávění přicházejí v dramatu i na divadle opět ke cti. Nejspíš proto, že jsou – nebo mohou být – velmi kontaktní prostředky."*

Vyprávění o osudovém setkání a sblížení Alexandra z provinčního Serpuchova a Alexandry z Moskvy, které ve hře tvoří jakousi ponornou příběhovou linii, si přibližme následující ukázkou.

Skladba č. 4: Moskevský rum

1. sloka

Ona: *„Slyšeli jste, že bylo řečeno: «Oko za oko a zub za zub.» Ale kdo tě uhodí do pravé tváře, nastav mu i druhou; a tomu, kdo by se s tebou chtěl soudit o košili, nech i svůj plášť?" A dívka, o které vyprávím, nepotřebovala žádný soud k tomu, aby za sebe kromě pláště shodila i další oblečení, když ji muž, který se jí líbil, hostil moskevským rumem s kokakolou, a nabízel jí širokou postel s vyřezávanou dubovou pelestí. Když ji však jeden z těchto mužů uhodil do pravé tváře, levou mu kategoricky odmítla nastavit a místo toho se vypravila do jeho kuchyně, do kuchyně toho muže, který ji uhodil do pravé tváře, vzala tam kuchyňský nůž, vrátila se do ložnice, ve které došlo k uhození, a tento nůž se pokusila vraziti muži tomuto přímo do obličeje. Ale muž tento ji chytl za ruku, ve které nůž držela, rozpřáhl se a uhodil dívku, o které vyprávím, do druhé tváře. A uhodil ji do té tváře tak silně, že se jí z nosu spustila stružka krve, která vypadala jako jarní potůček. Jako prudký jarní potůček, ale červený a v zimě.*

On: *A bylo to právě v zimě, kdy sedli na vlak do Serpuchova, vlak se dal do pohybu a vagonem, zaznělo vyvolávání prodavačů tužek, novin a baterek. A oni jeli do Serpuchova, do Sašova rodného města, ve kterém uprostřed bílého dne padají lidé na ulici podroušení alkoholem, a ve kterém si mládež v bytech a na ulicích vpichuje jehly do průsvitných žil na nohách. A oni tam jeli, aby tancovali v pokoji, ve kterém tancoval tenhle kluk poté, co na zahradě zabil lopatou svou ženu. A jeli tam stavět sněhuláka ze sněhu, který pokrýval zemi, do níž byla jeho žena zahrabána. Neboť neřekli kamarádi policistům, co ztropil jejich kamarád. A nevěděl o tom nikdo, natož dívka jménem Saša, kvůli které byl tento čin spáchán. A manželka, žena s černými vlasy, spala dva metry pod zemí v hlíně serpuchovské zahrady, a taková věc jako kyslík jí byla už úplně na nic.*

Refrén:

Ona: *A když tě uhodí do pravé tváře, nastavuj levou, ale udělej to tak, aby tě uhodil i do levé.*

On: *A když na tobě chtějí vysoudit košili, udělej to tak, aby ti dali 18 let a zabavili všechen majetek.*

Ona: *A jestli chcete poznat, co je to Moskevský rum, zajděte do kteréhokoliv krámku s tvrdým alkoholem a podívejte se do regálu s koňaky.*

On: *A když bude na láhvi napsáno Moskevský, tak je to onen místní rum, který míchají s kolou.*

Ona: *Proto, aby tě uhodil i do levé.*

On: *A proto, aby ti dali 18 let a zabavili všechen majetek.*

2. sloka

Ona: *A když tahle dívka Saša vystoupila na serpuchovský peron, okamžitě jí bylo jasné, kde se to ocitla. A pak už se jen tvářila, jako že ji baví stavět sněhuláka na zahradě a poslouchat walkmana se skupinou Ljube.*

On: *A když tenhle kluk Saša ze Serpuchova přijel do Moskvy, do hlavního města, a viděl tam všechny ty snobské tváře a slyšel ten strašný přízvuk, bylo mu naprosto jasné, že by člověk musel krást, aby měl dost lopat na celou tuhle lidskou masu, dusící se nedostatkem kyslíku pod ozonovou dírou.*

Ona: *A žádné brýle, ani za tři sta, ani za pět set, ani za tisíc dolarů ti nepomůžou k tomu, abys v opilé holce obuté do černých lodiček na bílé ponožky uviděl ženu, která si váží sama sebe. A v hloučku mladých kluků vysedávajících na bobku před krámem muže, kteří by měli aspoň nějaké životní cíle.*

On: *A když šla ve svých lněných šatech koupených v Amsterdamu ulicemi města, ve kterém se doposud točí filmy o revoluci bez jakýchkoliv dekorací, tak se i psi styděli za svoji provinční srst. Protože když srovnáte dva potulné psy, z nichž jeden bude z Moskvy a druhý ze Serpuchova, zjistíte, že rodokmen blech moskevského psa sahá až k blechám, které kousaly psa Giljarovského, zatímco blechy serpuchovského vořecha jsou přímí potomci blech, které jedly nečistokrevnou fenu dědy Serjogy, jenž svého času sám tyto blechy jedl, a jedl je spolu s kůží, kterou stáhl ze psa, protože mu bylo oznámeno, že je to jediný způsob, jak vyléčit tuberkulózu.*

Ona: *A jestli budeme formulovat otázku takhle, jestli si budeme chtít ujasnit „Kdo žije šťastně na Rusi?", tak nesmíme opomenout, že právě u Moskvy byl zastaven fašistický nepřítel...*

dramaturgickýpozorník

On: *Sibiřskou divizí v roce 1941.*
Ona: *A jestli budeme formulovat otázku takhle, jestli si budeme chtít ujasnit, kdo je lepší: tihle, nebo tamti, tak nejdřív musíme vyřešit, jak je to s hlavním městem světa – Jeruzalémem, a teprve potom zacházet do detailů a ptát se, ve kterém státě že se to žije správně, jestli v Moskvě nebo v Rusku.*
On: *Protože jestli vezme Žid tank a přejede v něm řeku, kde křtil Křtitel, tak si každý, dokonce i člověk, který na znamení nevěří, může být jistý tím, že na nějakém lidnatém místě jednoho z židovských měst vybuchne bomba, a je to pravda stejně jako to, že rorýsi létají před deštěm nízko nad zemí.*
Ona: *A je to pravda stejně jako to, že hlavním znakem provinciónálnosti lidské duše je pocit méněcennosti, kterým člověk trpí proto, že musí neustále přemýšlet o rodokmenu moskevských blech, a také proto, že jakási neviditelná ruka ho nutí zastrkávat si svetr do kalhot.*
On: *Ty vole, ať jde ta tvoje Saša do prdele, to je jediný, co jí můžu doporučit.*
Ona: *Ty vole, ať si tam jde ten tvůj Saša sám, to je jediný, co mu na to můžu odpovědět.*

Refrén:
Ona: *A když tě uhodí do pravé tváře, nastavuj levou, ale udělej to tak, aby tě uhodil i do levé.*
On: *A když na tobě chtějí vysoudit košili, udělej to tak, aby ti dali 18 let a zabavili všechen majetek.*
Ona: *A jestli chcete poznat, co je to Moskevský rum, zajděte do kteréhokoliv krámku s tvrdým alkoholem a podívejte se do regálu s koňaky.*
On: *A když bude na láhvi napsáno Moskevský, tak je to onen místní rum, který míchají s kolou.*
Ona: *Proto, aby tě uhodil i do levé.*
On: *A proto, aby ti dali 18 let a zabavili všechen majetek.*

Závěr:
Ona: *A když se bosa procházela po obrubníku Gribojedova pomníku ve svých lněných šatech a když uviděla kluka se svetrem zastrčeným do kalhot, pomyslela si: mezi námi je propast. A pak se její domněnka potvrdila, protože propast mezi nimi byla stejně velká jako rozdíl mezi mrakodrapem a letadlem, které do něj za několik okamžiků vletí.*
On: *A když ji viděl procházet se po obrubníku a kouřit hašiš ze staniolu, pomyslel si: i když jsou naše ženy naprosto odlišné, oběma nám jde o jedno. A stejně tak jde o jedno i pilotovi v letadle, které se řítí na budovu Obchodního centra, i požárníkovi, který se dusí v dýmu obrovského výbuchu. Jak jeden, tak druhý hledají pro své plíce kyslík, jeden proto, aby se nezadusil dýmem, a druhý proto, aby se nezadusil nespravedlností, která vládne světem.*
Ona: *A tak budou všichni syny nebeského Otce, „protože on dává svému slunci svítit na zlé i dobré".*
On: *„A déšť posílá na spravedlivé i nespravedlivé. Budete-li milovat ty, kdo milují vás, jaká vás čeká odměna?"*
Ona: *To je právě to, že žádná.*
On: *Prostě zůstanete bez odměny, a tím to hasne.*

Českou premiéru Vyrypajevovy hry Kyslík uvedl na scéně pražského divadla DISK režisér Peter Chmela se studenty IV. ročníku KALD DAMU 11. 11. 2004. Hra vyšla česky tiskem na stránkách časopisu Svět a divadlo č. 3/2004 (www.divadlo.cz/sad).

divadelní literatura

„Autor už v názvu své knihy akcentuje dva pojmy: herec a cíl. Cíl a pojednání o něm z různých pohledů a ohledů se line jako červená nit celým textem."

HEREC a jeho CÍL

Declan Donnellan

Na půdě pražské DAMU, na její scéně Řetízek, se uskutečnil 31. ledna 2008 za kmotrovství Ivana Vyskočila a Michala Dočekala a s Přemyslem Rutem u piana křest mimořádné publikace o herectví. V redakci Michala Čunderleho a Petra Hančila byla připravena znamenitá pomůcka pro herce i režiséry, kniha ***Declana Donnellana*** **HEREC a jeho CÍL**. Z anglického originálu *The Actor and the Target* ji do češtiny přeložil Julek Neumann. Mohla by mít podtitul „příručka divadelního herce mediální éry". V mnohém navazuje na klasiky herecké pedagogiky, jako byli K.S. Stanislavskij či M. Čechov, jednoznačně však vychází ze současnosti a leckdy je i precizněji formulována. Autor Declan Donnellan, světově uznávaný britský režisér, pedagog a spoluzakladatel divadla *Cheek by Jow*, ji napsal po více než dvaceti letech praxe. Odtud se nejspíš bere refrén jeho psaní, který můžeme zjednodušeně zformulovat v požadavek, aby byl herec v každé situaci konkrétní, komunikativní a svůj. O tom jak na to, pojednává neotřelým způsobem jeho kniha.

Donnellan mj. píše: *Herec si musí zapamatovat, že jeho řemeslem není udělat něco správně. „Správně" neexistuje, přinejmenším pro herce ne, a „špatně" je úplně stejně pošetilé. Nejsme tu proto, abychom věci dělali správně nebo špatně. Jsme tu proto, abychom je dělali co nejlíp. V čem toto „nejlíp" spočívá, o tom rozhodujeme jakožto jednotlivci, když jsme se před tím podívali na ambivalenci světa tím nejpronikavějším a nejnesentimentálnějším okem. Herec vidí za nás: jednak věci, které chceme vidět, ale také věci, které vidět nechceme.*

Autor už v názvu své knihy akcentuje dva pojmy: herec a cíl. Cíl a pojednání o něm z různých pohledů a ohledů se line jako červená nit celým textem. Samostatně je mu věnována hned druhá kapitola, v níž jsou formulována mj. i pravidla cíle: 1. vždycky je tu nějaký cíl, 2. cíl existuje vždycky někde mimo herce a v měřitelné vzdálenosti, 3. cíl existuje dříve, než jej potřebujete, 4. cíl je vždy konkrétní, 5. cíl se vždycky proměňuje, 6. cíl je vždy aktivní.

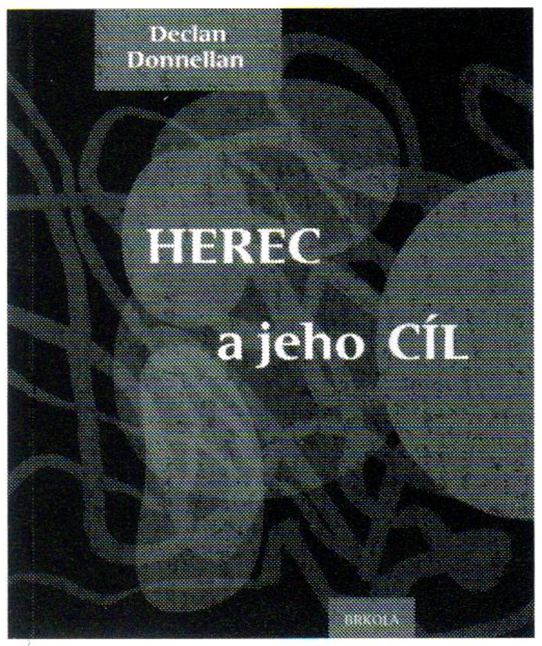

Donnellanova práce svou formou připomíná Stanislavského knihu *Moje výchova k herectví*. Stanislavského vypravěče, dychtivého studenta herectví, však nahrazuje fiktivní studentkou Irinou při jejím studiu shakespearovské role Julie. Pro ilustraci uveďme příklad z podkapitoly nazvané *Místo k dívání*.

Když má Irina pocit, že se zablokovala, když Irina cítí, že „neví,

Herec může hrát jedině ve vztahu k věci, která je venku, mimo něj, a to je cíl. /.../ Namísto ustavičného přemítání „Co dělám?" je mnohem prospěšnější ptát se: „Co dělá cíl?" Nebo ještě lépe: „Co mě cíl nutí dělat?"

co dělá", je to proto, že nevidí cíl. Je to extrémní nebezpečí, protože cíl je pro herce jediným zdrojem veškeré praktické energie. Bez jídla umíráme. Život musí přijímat něco zvenčí, něco mimo sebe, aby mohl přežít. Hercům dodává potravu a energii to, co vidí v okolním světě. Ostatně také řecký výraz pro divadlo, theatron, znamená „místo k dívání".

Nás přece ale živí nejenom to, co je venku, ale i to, co je uvnitř! To sice může být pravda, ale nikoliv pravda užitečná. Pro Irinu bude užitečnější, když veškeré vnitřní procesy, všechny touhy, pocity, myšlenky a motivy atd., přesune ze svého nitra do cíle. Cíl potom Irinu zaktivizuje stejně jako baterie, která zajišťuje přísun elektřiny.

Psychologové říkají, že když nás něco hluboce dojme, pak to nemusí nezbytně přicházet z našeho nitra. Pro herce je však užitečnější opačný princip. Jinak řečeno, Irině víc pomůže, když si představí, že prudké reakce v ní vyvolává cíl. Irina se vzdá kontroly a svěří ji tomu, co vidí. Herec se vzdá své moci ve prospěch cíle.

Žádný vnitřní zdroj nám neposkytuje naprostou nezávislost na ostatních věcech. Žádné vnitřní dynamo nezávislé na vnějším světě neexistuje. Neexistujeme sami o sobě, existujeme jedině v kontextu. Představa, že můžeme přežít bez této souvislosti, je zbrklá. Herec může hrát jedině ve vztahu k věci, která je venku, mimo něj, a to je cíl. /.../ Namísto ustavičného přemítání „Co dělám?" je mnohem prospěšnější ptát se: „Co dělá cíl?" Nebo ještě lépe: „Co mě cíl nutí dělat?"

Užitečná a pěkně graficky vypravená kniha *HEREC a jeho CÍL* vyšla v nakladatelství Brkola s vročením 2007, má 248 stran, brožovanou vazbu a lze ji pořídit za 266,- Kč při objednání na adrese **www.kosmas.cz** nebo si ji objednat u nakladatele na **brkola@brkola.cz**.

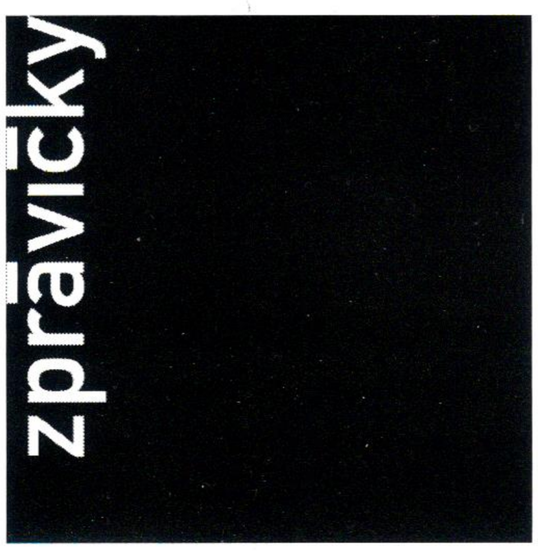

LÁNOV (1542 obyvatel, okres Trutnov): Pražská agentura Letní herecká škola (LHŠ) zabývající se výchovou mladých herců chce vytvořit jakousi pobočku v Krkonoších. Od letošního roku bude při výběru talentů spolupracovat s lánovským dětským rádiem Kulíšek. „Pokud někdo z dětí bude mít zájem a bude trochu talentovaný, tak jej herecké škole doporučíme," uvedla ředitelka a zakladatelka rádia paní Tauchmanová. Pro účast na letním soustředění, na němž jsou dětští herci připravováni pro známé české filmy, seriály či reklamu, je nutné složení talentových zkoušek. „Jednáme i o tom, že by děti a mladí začínající umělci nemuseli jezdit až do Prahy a mohli talentové zkoušky skládat přímo u paní Tauchmanové," sdělil producent LHŠ. Spolupráce mezi Kulíškem a hereckou školou vznikla na prosincovém festivalu Ambroziáda v Hradci Králové. (www.denik.cz)

HAVLOVICE (852 obyvatel, okres Trutnov): V kulturním domě malé obce Havlovice na Trutnovsku vystoupil v sobotu 19. ledna divadelní soubor SemTamFór z moravského Slavičína se svou inscenací komedie Jeden a jedna jsou tři. Bylo tak zahájeno pořádání divadelních představení v místním KD v objektu restaurace Amerika. Podnět k této akci vzešel od neziskové společnosti Divadlo, která se stará, aby „český národ nehloupnul u jednoduchých seriálů a reality show". Do kulturních domů a hospod zve kvalitní amatérské divadelníky z významných českých festivalů a zakládá nová divadla. Právě letos se kromě Havlovic začne hrát také v Jaroměři v klubu Bastion 35. (www.denik.cz)

CHRUDIM (13 600 obyv.): Muzeum loutkářských kultur v Chrudimi otevřelo 23. ledna 2008 společnou vernisáží tři roční výstavy: Drak – 50 let, Hana Cigánová – portrét výtvarnice a Z nových přírůstků muzejních sbírek a jednu výstavu krátkodobou Dřevěné hračky-nehračky Václava Kubáta. (MS)

CHVALETICE (3223 obyvatel, okres Pardubice): Chvaletické divadlo JEN TAK a město Chvaletice uspořádaly v několika únorových dnech již tradiční přehlídku Chvaletická scéna 08. Vedle souborů z Libice nad Cidlinou, Prahy či Lázní Toušeň zde vystoupilo i legendární Anebdivadlo Praha s inscenací Pábitelé. Během hlavního Divadelního večera 9. 2. se představili i absolventi třetího běhu Kurzu praktické režie s absolventským představením hry A. Schnitzlera U Zeleného papouška. (PS, více na www.jen-tak.web.cz)

LIBČANY (745 obyv.): Na počest Matěje Kopeckého je od roku 1974 pořádána každoročně o listopadových nedělích v libčanské obecní hospodě Loutkářská přehlídka o cenu Matěje Kopeckého, které se v letošním roce zúčastnily loutkářské soubory Východočeského kraje. V pamětní síni na obecním úřadě je také loutkářský koutek, který přibližuje různá období českého loutkářství a rod loutkářů Kopeckých. (MP)

MNÍŠEK POD BRDY-LÍŠNICE (372 obyv., okres Praha-západ),

PRAHA: Divadelní společnost Křoví založila v březnu 1999 v Líšnici Dana Radová spolu se svými dospělými žáky a žákyněmi z výtvarných kurzů, se svými sousedy a přáteli z Líšnice. První inscenace s názvem Něco z Lucerny se hrála přímo v líšnickém rybníce. Na památku tohoto uvedení hry, kterou za pouhé dva večery vidělo přes 600 lidí, byla během představení odhalena socha Žáby. Ta se stala dominantou obce Líšnice. Za dva roky však tato obří kamenná socha záhadně zmizela. Socha Žába iniciovala jméno sdružení, které založily líšnické ženy s Danou Radovou a Hanou Květovou v čele. V neděli 2. prosince 2007 se Divadelní společnost Křoví představila s hrou Ivana Krause Poker bez esa v režii D. Radové na scéně pražského Činoherního klubu, v rámci akce Činoherní klub uvádí... (MS)

OLOMOUC (101 tis. obyv.): V roce 2008 je to právě 40 let, co vstoupil na jeviště olomouckého divadla zcela nový muzikálový kousek Výtečníci, tenkrát ještě neznámých autorů Pavla Dostála a Richarda Pogody. V létě roku 1968 s tímto „muzikálem pro obec študentskou" mělo tehdejší Studio DOS Olomouc fenomenální úspěch na Jiráskově Hronově. Hráli tenkrát v jednom dni tři představení a beztak bylo beznadějně vyprodáno. Od té doby mělo Studio, které už v roce 1962 zaujalo hronovské diváky s Hanou Maciuchovou ve hře Fripiri, na JH neotřesitelnou pozici favoritů a pokud jelo do východních Čech, bylo to bráno už jako profesionální ukázka „divadla, které zpívá a tančí". Začátkem 70. let následovaly inscenace Princ a chuďas a Festival, pod které se Pavel Dostál už nesměl podepsat, ale každý na Hronově věděl, odkud vítr fouká. U příležitosti výročí premiéry Výtečníků uspořádalo 1. 2. 2008 Moravské divadlo v Olomouci ve foyeru divadla vernisáž výstavy fotografií a dokumentů pod názvem Výtečníci 1968–2008. Výstavu, která trvala do konce února, uvedli Milan Uhde a Václav Čapek, výběr písní z muzikálu zazněl v autentickém podání Richarda Pogody a dalších členů někdejšího souboru za podpory vokálního kvintetu ZUŠ Žerotín. (MS)

Richard Pogoda při vystoupení na Scénické žatvě v Martině v r. 2002. Foto: Anna Farkašová.

OLOMOUC (101 tis. obyv.): U příležitosti vzpomínky nedožitých 65. narozenin Pavla Dostála se v Jazz-klubu Tibet v Sokolské ulici v Olomouci konal ve čtvrtek 28. 2. 2008 nevšední večer, na němž si Richard Pogoda a další členové někdejšího Studia Divadla Oldřicha Stibora a kamarádi připomněli, jak dobře jim s Pavlem Dostálem bylo. V průběhu večera zazněly písně z muzikálů Výtečníci, Princ a chuďas, Kdyby všichni kluci světa, Festival, Gaudeamus igitur, Dva na smetišti, ale také kuplety a šansony z her Skumafky a Dex-klubu. (MS)

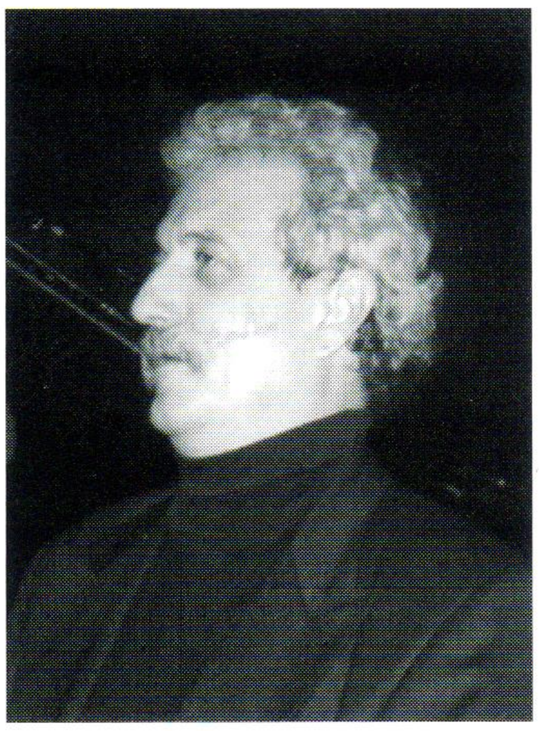

Pavel Dostál při vystoupení na Scénické žatvě v Martině v r. 2002. Foto: Anna Farkašová.

OSTRAVA (313 tis. obyv.): Theatr ludem Ostrava uskutečnil ve dnech 20. a 21. února 2008 zajímavou „visegrádskou" akci nazvanou Dokud nás smrt nespojí. Dva dny byly naplněné představeními, diskuzemi, filmovými projekcemi, vernisáží, scénickým čtením. To vše ve společných večerech osobností visegrádské čtyřky. V rámci programu hostovala na ostravských scénách dvě divadla s inscenacemi zpracovávajícími téma smrti: Theatr ludem Ostrava se svou novou pohybovou inscenací Úzkosti a taneční

divadlo DOT504 z Prahy s inscenací ExitOfUs. Inscenace otevřely veřejné odborné diskuze a přednášky předních českých vědců, psychologů, psychiatrů, lékařů a publicistů, zaměřené na problematiku smrti ve všech jejích podobách. Akce se zúčastnili odborníci z Čech, Polska a Slovenska. (MS)

PARDUBICE, (93 000 obyv.): V Pardubicích vzniklo nové divadlo Volnej pád. Založil jej Petr Kouba, který za poměrně dramatických okolností opustil Divadlo Exil potom, co byl naříčen ze zpronevěry peněz. Současný soubor působí v pardubickém Doli klubu a své působení zahájil premiérou hry Johna Patricka Sex v šestém patře. Soubor momentálně tvoří sedm lidí, z nichž někteří prošli pardubickým Exilem. (SB)

PÍSEK, (30 000 obyv.): Od konce ledna je Divadlo Fráni Šrámka v Písku uzavřeno. Centrum kultury, pod které provoz divadla spadá, bylo nuceno zrušit předplatné a zcela změnit program. Poté, co odborná firma provedla prohlídku budovy a zjistila, že krov, který je starý sto třicet let, a také strop jsou v havarijním stavu a další provoz by ohrozil návštěvníky divadla. Národní přehlídku experimentujícího divadla Šrámkův Písek by to ale ohrozit nemělo. Momentálně se hledají náhradní prostory. (www.deník.cz)

PODĚBRADY (13,4 tis. obyv.): Divadelní spolek Jiří Poděbrady připravil na 2. února svou první letošní premiéru. V režii Jana Pavlíčka byla uvedena hudební komedie J.N. Oldmana a J.E. Konga nazvaná Ezop. Soubor divákům nabídl příběh legendárního řeckého bajkaře v Divadle Na Kovárně. (Mladá Fronta Dnes, čej.)

POLICE NAD METUJÍ (4300 obyv., okres Náchod): Na dny 28. 9. až 27. 10. připravili v Polici nad Metují již 60. ročník Polických divadelních her. Na jevišti Kolárova divadla vystoupila, jak bývá zvykem, ochotnická, ale i profesionální divadla. K zahájení her pozvali pořadatelé Divadlo Radka Brzobohatého s komedií Donalda Churchilla Chvilková slabost. Dále byly pozvány soubory Malé divadélko Praha s hrou na motivy Jiřího Trnky Zahrada, Náchodská divadelní scéna s Drdovými Hrátkami s čertem, Divadlo v Roztocké z Jilemnice s inscenací podle Terryho Pratcheta Soudné sestry. Závěr přehlídky byl vyhrazen domácímu pořádajícímu souboru Kolár s dramatizací románu Michala Viewega Báječná léta pod psa. (MS)

POLNÁ (5 tis. obyv., okres Jihlava): III. ročník divadelního festivalu Hrabalova ostře sledovaná Polná se s podtitulkem Divadelní perličky pohladí na Dušičky uskutečnil 26.–28. 10. 2007. Domácí soubor Divadlo Duha Polná zahájil festival Hrabalovými Ostře sledovanými vlaky v režii Petra Vaňka. K hostování byly pozvány soubory Vojan z Libice nad Cidlinou s Molièrovým Lakomcem, Divadlo Kámen z Prahy s hrou Petra Macháčka Marmeláda, Mladá scéna z Ústí nad Labem s inscenací pohádky pro děti Popelka, divadelní studio De Facto Mimo Jihlava s inscenací Groteska a soubor Zmatkaři z Dobronína s inscenací hry Axela Hellsteniuse Elling a Kjell Bjarne aneb Chvála blázovství. Jako host přehlídky byl pozván písničkář Václav Koubek. (MS)

PRAHA: Spojené pražské soubory Antonín D.S. a Krvik Totr, které mj. úspěšně vystoupily v programů minulého Jiráskova Hronova, uskutečnily 15. ledna 2008 v A–Studiu Rubín v Praze premiéru společné inscenace s názvem Ivan, Kamil a Dušan (malý intelektuální muzikál), připravené na základě scénáře Martina J. Švejdy. (MS)

PRAHA 8: „**A** proč zrovna Divadlo OKKO? Možná že už někteří z vás tuší, že název se dá rozdělit na OK a KO a je v podstatě antickou symbolikou divadelních masek, usměvavé a zamračené, šťastné a smutné, radostné a bolestné. Tohle vše je odraz nás všech, toho, co denně prožíváme, jednou jsme nahoře a jednou dole, tohle je život, tohle je divadlo, tohle vše je Divadlo OKKO." Těmito řádky otevřel nově vzniklý soubor svou internetovou prezentaci. Jeho prvním divadelním počinem bylo nastudování hry Čarodějky, aneb První dětský horor pro dospělé, kterou si napsal kolektiv souboru na motivy stejnojmenného díla Roalda Dahla,. Premiéra byla 1. března 2008. Divadlo OKKO hledá další nadšence, herce, scenáristy, režiséry ale také techniky pro světla a zvuk, kteří by měli chuť spolupracovat. Zájemci se mohou hlásit na adrese info@divadlo-okko.cz. (MS)

PRAHA 8: Občanské sdružení Divadlo a Život z Prahy 8 připravilo pro velký zájem souborů druhý díl 10. ročníku jinak tradičně listopadové přehlídky amatérských divadelních souborů Karlínské jeviště. Uskutečnil se v DDM hl. města Prahy na Karlínském náměstí ve dnech 25.–27. ledna 2008. Přehlídku zahájil soubor pořádajícího občanského sdružení Divadlo a Život s inscenací hry J. Voskovce a J. Wericha Nebe na zemi. Do programu přehlídky pořadatelé zařadili Goldoniho Treperendy DS Tyl Čelákovice, inscenaci hry Vladimíra Váchy KLaP (Kříž, Lotos a Půlměsíc) pražského souboru Kairos II, hru Vražda v penziónu pro starší dámy souboru Proměna z Prahy, inscenaci Jako jedna rodina podle Murraye Schisgala pražského souboru Divadlo bez zábran, hru Dave Freemana Dovolená s rizikem v provedení souboru Herci první generace z Berouna, Poslední léto Johna Murrella nastudované Nakop Tyjátrem z Jihlavy, inscenaci Orfeus nejen v podsvětí podle Zdeňka Kozáka v provedení Divadla Na cestě Praha, hru Jana Hrudky Kouzelná hůlka od pražského Divadla Nahoď, produkci Z extrému do extrému Kabaretu Červená 3 z Prahy, inscenaci Divadelní komedie podle Benghta Ahlforse v nastudování DS Svatopluk Benešov, hru Ladislava Niklíčka O amatéřích do přestávky pražského souboru Divadlo v okovech a na závěr DS Máj Praha s inscenací Kateřina, příběh dušičkový podle Venduly Melíškové. (MS)

TŘEŠŤ (6 tis. obyv., okres Jihlava): V rámci Třešťského divadelního jara, krajské postupové přehlídky amatérského činoherního a hudebního divadla, činoherního divadla pro děti a venkovského divadla Kraje Vysočina, konané ve dnech 7.–15. března 2008 se od 15. 3. uskuteční seminář nazvaný Od slova k jevištnímu tvaru. Povedou jej MgA. Vladimír Zajíc a Marie Kotisová. (MS)

ÚPICE (6 tis. obyv.): Listopadové pátky a navíc jedna sobota opět patřily milovníkům divadla. Přehlídka Divadelní úsměvy 2007 nabídla pestrou podívanou prostřednictvím pozvaných souborů z Meziměstí se hrou Robina Hawdona Úžasná svatba, z Úpice s Velkou zlou myší od Philipa Kinga a Falklandem L. Caryho, z Poděbrad s Patrickovou hrou Paní Savageová v rozpacích. V sobotu 24. 11. 2007 zahrálo Divadlo V Roztocké z Jilemnice Soudné sestry podle Terryho Pratchetta. (MP)

VYSOKÉ NAD JIZEROU (1363 obyv., okres Semily): Místní DS Krakonoš slaví 222 let ochotnického divadla ve městě. Během posledního únorového víkendu uspořádal divadelní akademii Letem divadelním světem, ve které byly ukázkami přímo na jevišti připomenuty nejúspěšnější inscenace divadelního spolku za posledních deset let (např. Charleyova teta, Hrátky s čertem, Dvojí hra, Sluha dvou pánů, Kdes to byla v noci, Republiku za koně a fotbal aj.). V rámci oslav proběhl také Divadelní maškarní bál na téma Letem divadelním světem a představení loutkového divadla Kašpárek doktorem. (PS)

kalendář

Březen–květen 2008

16.–20. 3.	**Praha, Divadlo v Celetné a Klub Mlejn – Přehlídka k Světovému dni divadla pro děti a mládež**
18. 3.	**Pardubice** – Krajská postupová přehlídka uměleckého přednesu a divadel poezie
19.–22. 3.	**Rakovník – Wintrův Rakovník**, středočeská postupová přehlídka činoherního a hudebního divadla
21.–23. 3.	**Ostrov – Ostrovský Prima Píseček**, západočeská postupová přehlídka studentského a experimentujícího divadla
23. 3.–6. 4. (neděle)	**Prachatice – O Štítek města Prachatice**, 12. ročník nepostupové přehlídky činoherního divadla pro děti
24. 3.	Uzávěrka přihlášek celostátní přehlídky pantomimy a pohybového divadla Otevřeno v Kolíně
25.–30. 3.	**Brno, SVČ Lužánky–Legato – Prima sezóna**, jihomoravská krajská postupová přehlídka studentského, experimentujícího a dětského divadla
25.–30. 3.	**Brno, SVČ Lužánky – Divadelní jarmark**, jihomoravská krajská postupová přehlídka dětského divadla
25.3.–11.4. (út. a pá.)	**Prachatice – O Štít města Prachatice,** 36. ročník nepostupové přehlídky činoherního divadla

26.–28. 3.	**Žďár nad Sázavou – Pohádkový mlejnek**, jihomoravská krajská postupová přehlídka činoherního divadla pro děti
26. 3.	**Kroměříž –** Krajská postupová přehlídka uměleckého přednesu a divadel poezie pro Zlínský kraj
26.–27. 3.	**Brno** – Jihomoravská krajská postupová přehlídka uměleckého přednesu a divadel poezie
26.–27. 3.	**Prostějov –** Krajská postupová přehlídka uměleckého přednesu a divadel poezie pro Olomoucký kraj
27.–30. 3.	**Jihlava – JID 20-07,** postupová přehlídka studentského a experimentujícího divadla kraje Vysočina
27.–28. 3.	**Nový Jičín –** Krajská postupová přehlídka studentského a experimentujícího divadla Moravskoslezského kraje
27.–29. 3.	**Ostrava-Poruba –** Moravskoslezská krajská postupová přehlídka činoherního divadla pro děti
27. 3. (31. 3.)	Uzávěrka přihlášek celostátní přehlídky studentského divadla Náchodská prima sezóna
27.–29. 3.	**Strakonice – 42. Skupovy Strakonice**, jihočeská krajská postupová přehlídka amatérského loutkářství
27. 3.	**Sezimovo Ústí –** Jihočeská krajská postupová přehlídka uměleckého přednesu a divadel poezie
27.–28. 3.	**Ostrava–Mariánské Hory, SVČ Korunka –** Městská (okresní) postupová přehlídka dětských divadelních souborů
28. 3.	**Liberec –** Krajská postupová přehlídka uměleckého přednesu a divadel poezie
28.–30. 3.	**Děčín – Děčínská brána**, postupová přehlídka činoherního a hudebního divadla Ústeckého kraje
28.–30. 3.	**Česká Třebová – Zlom vaz po VIII.**, postupová přehlídka činoherního a hudebního divadla Pardubického kraje
28.–30. 3.	**Kostelec nad Orlicí – Audimafor**, postupová přehlídka studentského a experimentujícího divadla a divadel poezie Královéhradeckého a Pardubického kraje
28.–30. 3.	**Karolinka –** Postupová přehlídka činoherního a hudebního divadla a činoherního divadla pro děti Zlínského kraje
28.–30. 3.	**Praha, Divadlo Jiskra Kobylisy – 32. festival pražských amatérských loutkářů**, pražská a středočeská krajská postupová přehlídka
28.–30. 3.	**Opava –** Postupová přehlídka amatérského loutkářství Moravskoslezského a Olomouckého kraje
28.–30. 3.	**Klatovy – Poezie na rynku**, postupová přehlídka uměleckého přednesu a divadel poezie pro kraje Plzeň a Karlovy Vary
28. 3. (31. 3.)	Uzávěrka přihlášek celostátní přehlídky experimentujícího divadla Šrámkův Písek
29.–30. 3.	**Louny – Raškovy Louny**, krajská postupová přehlídka amatérských loutkářů Ústeckého kraje
29.–30. 3.	**Chrudim –** Postupová přehlídka amatérského loutkářství Pardubického kraje
29.–30. 3.	**Třebíč – 41. Třebíčské jaro**, postupová přehlídka amatérského loutkářství kraje Vysočina
29. 3.	**Brandýs nad Labem – Kandrdásek SČDO**, národní přehlídka divadelních monologů a dialogů mládeže
29. 3.	**Kolín –** Středočeská krajská postupová přehlídka uměleckého přednesu a divadel poezie
29. 3.	**Karviná –** Krajská postupová přehlídka uměleckého přednesu a divadel poezie pro Moravskoslezský kraj
29.–30. 3.	**Praha,** DDM Praha 8 **– Pražský kalich**, pražská postupová přehlídka uměleckého přednesu a divadel poezie
31. 3.–1. 4.	**Praha, Divadlo Frydolín Hostivař – 4. Pražský Tajtrlík**, pražská a středočeská krajská postupová přehlídka amatérského loutkářství
31. 3.	Uzávěrka přihlášek celostátní přehlídky amatérského činoherního a hudebního divadla Divadelní Třebíč / Divadelní Děčín
1.–3. 4.	**Odry – 15. Celostátní přehlídka ZUČ církevních škol**
4. 4.	Uzávěrka přihlášek celostátního festivalu poezie Wolkrův Prostějov
4.–6. 4.	**Plzeň, Divadlo Dialog – 4. pimprlení**, postupová přehlídka amatérského loutkářství Plzeňského a Karlovarského kraje
4.–6. 4.	**Bechyně – Jaro XVI**, jihočeská krajská postupová přehlídka dětského divadla
4.–6. 4.	**Hradec Králové –** Postupová přehlídka amatérského loutkářství Královéhradeckého kraje
5.–6. 4.	**Praha, Karlínské Spektrum – Otvírání 2008**, pražská krajská postupová přehlídka dětského divadla
5. 4.	**Jeseník – Divadelní žatva**, nesoutěžní přehlídka amatérského divadla Jesenicka
7.–12. 4.	**Brno, SDV Labyrint – Workshop Johna Somerse** z Velké Británie
9. 4.	**Chomutov –** Postupová přehlídka dětského divadla Ústeckého kraje
9. 4.	**Třebíč** – Postupová přehlídka dětských recitátorů Kraje Vysočina
10.–11. 4.	**Olomouc – (P)ODĚS 2008**, postupová přehlídka dětského divadla a dětských recitátorů Olomouckého kraje
10.–13. 4.	**Ostrava, Mariánské Hory, SVČ Korunka** – Postupová přehlídka dětského divadla a dětské recitace Moravskoslezského kraje
11.–13. 4.	**Stříbro** – Krajská postupová přehlídka dětského divadla pro Plzeňský a Karlovarský kraj
11.–13. 4.	**Hradec Králové –** Postupová přehlídka dětského divadla Královéhradeckého kraje
11. 4.	**Holice** – Krajská postupová přehlídka dětského divadla Pardubického kraje

11.–13. 4. **Hradec Králové – Prkna**, festival hudebního divadla – 7. celostátní přehlídka studentských divadelních pořadů

12.–13. 4. **Stochov –** Středočeská krajská postupová přehlídka dětského divadla

12.–18. 5. **Brno, SVD Labyrint – Workshop Tony Goode a Warwick Dobson** z Velké Británie

13. 4. Uzávěrka celostátní přehlídky amatérského loutkářství Loutkářská Chrudim

15.–16. 4. **Uherské Hradiště – Žebřiňák**, postupová přehlídka dětského divadla Zlínského kraje

15.–16. 4. **Brno, SDV Labyrint** – Jihomoravská krajská postupová přehlídka dětských recitátorů

16. 4. **Třebíč –** Postupová přehlídka dětského divadla kraje Vysočina

17.–18. 4. **Strakonice –** Jihočeská krajská postupová přehlídka dětských recitátorů

17.– 18. 4.
21.–22. 4. **Pardubice –** Postupová přehlídka dětských recitátorů Pardubického kraje

18. 4. **Ostrov –** Postupová přehlídka dětských recitátorů Karlovarského kraje

18.–20. 4. **Sadská – Klicperovy divadelní dny**, středočeská krajská postupová přehlídka venkovských divadelních souborů

18.–20. 4. **Trhové Sviny** – Jihočeská postupová přehlídka venkovských divadelních souborů

19. 4. **Liberec –** Postupová přehlídka dětského divadla pro Liberecký kraj

19.–20. 4. **Praha, DDM Přemyšlenská – Pražské poetické setkání**, pražská krajská postupová přehlídka dětských recitátorů

19. 4. **Kolín –** Středočeská krajská postupová přehlídka dětských recitátorů

19. 4. **Plzeň, SVČ DM –** Postupová přehlídka dětských recitátorů Plzeňského kraje

19. 4. **Chomutov –** Postupová přehlídka dětských recitátorů Ústeckého kraje

19.–20. 4. **Velká Bystřice – Pohárek SČDO**, národní přehlídka divadelních monologů a dialogů

19.–25. 4. **Napajedla –** 51. ročník Divadelního festivalu ochotnických souborů

21–22. 4.
28.–29. 4. **Hradec Králové –** Postupová přehlídka dětských recitátorů Královéhradeckého kraje

22. 4. Uzávěrka přihlášek celostátní přehlídky dětského divadla Dětská scéna v Trutnově

23. 4. **Uherské Hradiště –** Postupová přehlídka dětských recitátorů Zlínského kraje

25.–26. 4. **Tanvald – O zlatý člunek města Tanvaldu**, postupová přehlídka činoherního divadla pro děti Libereckého kraje

25.–27. 4. **KOLÍN – XIII. OTEVŘENO, národní přehlídka pantomimy a pohybového divadla**

25.– 27. 4. **Brněnec – Sněhový Brněnec**, postupová přehlídka venkovských divadelních souborů Pardubického kraje

25.–26. 4. **Kopřivnice – Kopřiva**, přehlídka studentského divadla

25.–26. 4. **Praha** (CTD Praha 6) – **Improvizační liga**, čtyřdílný kurz

25.–27. 4. **Praha** (CTD Praha 6) **– Tělo jako nástroj –** Kurz pohybové průpravy pro učitele a vedoucí dětských souborů

25.–27. 4. **Praha** (CTD Praha 6) – **Dramatická výchova pro současnou školu**, třísemestrální kurz dramatické výchovy 2007–2009

26. 4.–3. 5. **Němčice nad Hanou – 22. Hanácký divadelní máj**, postupová přehlídka venkovských divadelních souborů a činoherního divadla pro děti pro oblast střední Moravy

26. 4. **Liberec** – Postupová přehlídka dětských recitátorů Libereckého kraje

24.–27. 4. **Poděbrady – 46. Poděbradské dny poezie**

29. 4. Uzávěrka přihlášek celostátní přehlídky dětských recitátorů Dětská scéna v Trutnově

1.–4. 5. **NÁCHOD – NÁCHODSKÁ PRIMA SEZÓNA, celostátní přehlídka studentského divadla**

1.–4. 5. **Štítina – 7. Štivadlo**, severomoravská postupová přehlídka venkovských divadelních souborů

1. –2. 5. **Ostrov – Skluz**, divadelní přehlídka středoškolské a vysokoškolské mládeže

1.–2. 5. **Brno, SDV Labyrint – Workshop Andy Hickson** z Velké Británie

1.–31. 5. pá., so., **Dobrovice – 60. Pojizerské divadelní hry,** nesoutěžní přehlídka amatérských divadelních souborů

2.–4. 5. **Miletín – 6. Miletínské divadelní jaro**, postupová přehlídka venkovských divadelních souborů a činoherního divadla pro děti Královéhradeckého kraje

3.–8. 5. **Boleradice – Sešlost 2008,** jihomoravská postupová přehlídka venkovských divadelních souborů

7.–11. 5. **TŘEBÍČ – 17. DIVADELNÍ TŘEBÍČ, 1. část celostátní přehlídky amatérského činoherního a hudebního divadla**

7.–9. 5. **Josefův Důl – Josefodolské divadelní jaro**, postupová přehlídka venkovských divadelních souborů z oblasti Českého středohoří a Pojizeří

8.–19. 5. **Hvozdná – Hvozdenský měšec plný pohádek**, 8. ročník nesoutěžní přehlídky dětského divadla a divadla pro děti

9.–10. 5. **Nymburk – Mateřinka**, celostátní nesoutěžní přehlídka pódiových vystoupení předškolních zařízení

9.–11. 5. **Havlíčkův Brod – Dospělí dětem**, postupová přehlídka činoherního divadla pro děti Kraje Vysočina

9.–11. 5. **Praha** (CTD Praha 6) **– Tělo jako nástroj –** Kurz pohybové průpravy pro učitele a vedoucí dětských souborů

10.–11. 5. **Radnice – Radnický dráček**, západočeská postupová přehlídka činoherního divadla pro děti

11. 5. **Praha** – Postupová přehlídka individuálních výstupů s loutkou

15.–18. 5. **DĚČÍN – 2. DIVADELNÍ DĚČÍN, 2. část celostátní přehlídky amatérského činoherního a hudebního divadla**